

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİKOLJİ ANA SANAT DALI
PERFORMANS SANAT DALI**

**YAYLI ÇALGI İCRACILARININ ÇALIŞMA
STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Gülşah GÖKÇEN

KOCAELİ 2021

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİKOLJİ ANA SANAT DALI
PERFORMANS SANAT DALI**

**YAYLI ÇALGI İCRACILARININ ÇALIŞMA
STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Gülşah GÖKÇEN

Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 07.07.2021/16

KOCAELİ 2021

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİKOLOJİ ANASANAT DALI
PERFORMANS SANAT DALI**

**YAYLI ÇALGI İCRACILARININ ÇALIŞMA
STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: Gülşah GÖKÇEN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 07.07.2021/16

Jüri Başkanı:

Jüri Üyesi:

Jüri Üyesi:

KOCAELİ, 2021

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve tezimin konusunda tüm hazırlanma aşamalarına kadar her türlü konuda danışabildiğim, beni hep motive eden, soru sormaktan çekinmediğim, tüm sorularıma cevap alabildiğim, güleryüz ve samimiyetleriyle örnek aldığım çok değerli hocalarım Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN ve Doç. Dr. Hakan BAĞCI'ya,

Bu süreç boyunca her daim yanımda olan, desteğini benden esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN'a, tez savunma jürimdeki değerli hocalarım sayın Doç. Dr. A. Aylın CAN ve Dr. Öğr. Üyesi Neşe GRANÇER OKAY hocalarıma,

Keman çalışmalarım boyunca beni destekleyen, dostluğu, içtenliği, öğretileri, yol göstericiliği ile kemanıma duygu dolu dokunuşlar yapan kıymetlim, Öğr. Gör. Gonca ÇELİKER BİLGET hocama,

Görüşme formumuzun içeriği konusunda değerli fikirlerini bizimle paylaşan Öğr. Gör. Nazlı BAŞAK BAŞAK ve Öğr. Gör. Gonca ÇELİKER BİLGET hocalarıma,

Bu zorlu sürecimin en başından itibaren desteğini esirgemeyip her zaman yanımda olan kıymetlim Yalçın GÖKÇEN'e

Araştırmamıza katılıp, görüşme formumuza içtenlikle cevap veren, örneklem grubumuzdaki tüm değerli Yaylı Çalgı İcracıları'na teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunuyorum.

Benim bugünlere kadar gelmemde maddi, manevi hep yanımda olan ve hayatıma anlam katan çok sevdiğim canım aileme, özellikle bu mesleği seçmemde beni hep teşvik eden, güvenen ve sonsuz müzik bilgisiyle hayatıma bu anlamlı dokunuşu yapan kıymetlim, canım babacığım Abdulkadir ARIK'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum, bu tezi kendisine ithaf ediyorum.

Gülşah GÖKÇEN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
KISALTMALAR.....	VI
TABLO LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ.....	3
1.1. PROBLEM.....	3
1.2. AMAÇ.....	3
1.3. ÖNEM.....	3
1.4. SAYILTILAR.....	4
1.5. SINIRLILIKLAR.....	4
1.6. TANIMLAR.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM.....	6
2.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	6
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	7
2.3. VERİ TOPLAMA ARACI VE ANALİZİ.....	9
2.4. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ LİTERATÜR.....	11
3.1. YAYLI ÇALGILAR VE EĞİTİMİ.....	11
3.1.1. Türkiye’de Yaylı Çalgılar Eğitimi.....	12
3.2. İCRACILIK KAVRAMI.....	14
3.2.1. Yaylı Çalgıda İcracılık.....	14
3.2.2. İcracıyı Etkileyen Kişisel Faktörler.....	15
3.3. ÇALGI ÇALIŞMA STRATEJİLERİ.....	16
3.3.1. Çalgı Çalışma Stratejilerini Etkileyen Faktörler.....	19

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR.....	20
4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN YAYLI ÇALGI İCRACILARININ MESLEKİ DENEYİMLERİNİN OLUŞMASINA İLİŞKİN KİŞİSEL GÖRÜŞLERİNE AİT BULGULAR.....	20

4.2. ARAŞTIRMAYA KATILAN YAYLI ÇALGI İCRACILARININ ÖĞRENCİLİKLERİNDE SAHİP OLDUKLARI ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE AİT BULGULAR.....	26
4.3. ARAŞTIRMAYA KATILAN YAYLI ÇALGI İCRACILARININ MESLEKİ YAŞANTILARINDA SAHİP OLDUKLARI ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE AİT BULGULAR.....	41
4.4. ARAŞTIRMAYA KATILAN YAYLI ÇALGI İCRACILARININ YAYLI ÇALGILARDA ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE YÖNELİK FAYDALI ÖNERİLERE AİT BULGULAR.....	58
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	75
KAYNAKÇA.....	96
EKLER.....	102
ÖZGEÇMİŞ.....	106

ÖZET

Bu araştırmada, Türkiye’de tanınan, alanında ün yapmış yaylı çalgı icracılarının çalışma stratejilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda icracıların; mesleki yaşantılarının oluşmasına dair kişisel görüşleri, öğrencilik dönemlerinde, mesleki yaşantılarında deneyimledikleri çalgı çalışma stratejileri ve yaylı çalgılarda çalgı çalışma stratejilerine yönelik önerilerine cevaplar aranmıştır. İcracılarının gelişim süreçlerinin incelenmesi, birikimlerinin tespit edilmesi, sanatçı olma yolundaki adaylara, öğrencilere, yaylı çalgı çalan icracılara yol gösterici olması ve çalgı çalışmada gerekli sürecin gözlemlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Yaylı algı icracılarının çalışma stratejilerini, eğitim geçmişlerini, yorumculuk yöntemlerini incelemek, gelişimlerine yönelik yapmış olduğu hazırlık aşamalarının neler olduğunun tespit edilmesi, araştırmanın bu yönüyle özgün olduğu düşünülmektedir. Araştırma rnek olay tarama modeline uygun, nitel bir çalışmadır. İcracıların alışma stratejilerinin belgelenmesi amacıyla kendilerinden sanatçı görüş formu hazırlanarak bilgiler toplanmıştır. Araştırmanın bulgular bölümünü oluşturan veriler, yaylı çalgı icracılarının kendi anlatımlarıyla elde edilmiş görüşme formları, video ve ses kayıtlarıdır. Grşmelerde yarı yapılandırılmış grşme formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler; icracıların alışma stratejileri ile ilgili bilgiler kalıcı hale getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaylı algılar, Yaylı algı icracıları, alışma Stratejisi, algı alışma Stratejileri.

ABSTRACT

In this research, it is aimed to examine the working strategies of string instrument performers, who are well known in their fields and are known in Turkey. In line with the general purpose of the research, the performers; In this study, answers were sought for their personal opinions on the formation of their professional life, the instrument study strategies they experienced during their student years, their professional life, and their suggestions for instrument study strategies in string instruments. It is important to examine the development processes of the performers, to determine their knowledge, to guide candidates on the way to becoming artists, to students, to performers who play string instruments, and to observe the necessary process in instrument study. It is thought that the research is original in this aspect, by examining the working strategies, educational backgrounds, interpretation methods of the string instrument performers, and determining what the preparation stages are for their development. The research is a qualitative study in accordance with the case study model. In order to document the working strategies of the performers, an artist opinion form was prepared from them and information was collected. The data constituting the findings part of the research are the interview forms, video and audio recordings obtained by the string instrument performers' own narratives. A semi-structured interview form was used in the interviews. The data obtained from the research; the information about the working strategies of the performers has been made permanent.

Key Words: String instruments, String players, Training Strategy, Instrument Training Strategies.

KISALTMALAR

- Kİ** : Keman İcracısı
KTİ : Kontrbas İcracısı
Vİ : Viyola İcracısı
VYİ : Viyolonsel İcracısı

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yaylı Çalgı İcracılarına İlişkin Bilgiler.....	8
Tablo 2: Yaylı Çalgı İcracılarına İlişkin Bilgilerin Frekans ve Yüzde dağılımları.....	8
Tablo 3: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Seçim Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	20
Tablo 4: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Yaşamları Sürecinde Sanatçı Olma Fikrine ilişkin Veriler - Frekans ve yüzde dağılımları.....	20
Tablo 5: Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Sürecinde Başarılarına Etki Eden Faktörlere İlişkin Veriler - Önem Sırası, Faktör Puanları, Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	20
Tablo 6: Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Sürecinde Başarılarına Etki Eden Faktörlere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	21
Tablo 7: Yaylı Çalgı İcracılarının Bireysel Çalışma Yöntemlerini Belirleme Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	22
Tablo 8: Yaylı Çalgı İcracılarının Yurt Dışında Mesleki Müzik Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	23
Tablo 9: Yaylı Çalgı İcracılarının Yurt Dışında Mesleki Müzik Eğitimi Almaları Sonucu Profesyonel Müzik Yaşantılarında Etkisine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları	23
Tablo 10: Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Çalgılarıyla “Bireysel Etkinliklerde” Gerçekleştirdikleri Konser Sayısı Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	23
Tablo 11: Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Çalgılarıyla “Toplu Etkinliklerde” Gerçekleştirdikleri Konser Sayısı Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	24
Tablo 12: Yaylı Çalgı İcracılarının Son 10 Yılda Gerçekleştirmiş Oldukları Etkinliklerin Durumuna İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	24
Tablo 13: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarına İyi Geldiğini Düşündükleri ve Düzenli Olarak Gerçekleştirdikleri Aktivitelere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	24
Tablo 14: Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Ortalama Çalışma Sürelerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	26
Tablo 15: Yaylı Çalgı İcracılarının Aynı Çalgı Grubundaki Akranları ile Çalışma Farklılığı Durumlarına İlişkin Veriler.....	26

Tablo 16: Yaylı Çalgı İcracılarının Aynı Çalgı Grubundaki Akranları ile Çalışma Farklılıklarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	27
Tablo 17: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalışmalarını Programlama Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	28
Tablo 18: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Olumlu Yönde Etkilendikleri, Çalgı Çalışma stratejilerine İlişkin Veriler.....	28
Tablo 19: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Olumlu Yönde Etkilendikleri, Çalgı Çalışma stratejilerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	29
Tablo 20: Yaylı Çalgı İcracılarının “Teknik ve Müzikalite” Açısından Kişisel Olarak Çalışma Yöntemlerine İlişkin Veriler.....	30
Tablo 21: Yaylı Çalgı İcracılarının “Teknik ve Müzikalite” Açısından Kişisel Olarak Çalışma Yöntemlerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları....	31
Tablo 22: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan en Etkili Olduğunu Düşündükleri Eğitim Materyallerine İlişkin Veriler..	33
Tablo 23: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan en Etkili Olduğunu Düşündükleri Eğitim Materyallerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	33
Tablo 24: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Bestecilere İlişkin Veriler.....	34
Tablo 25: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Bestecilere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	35
Tablo 26: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Dönemlere İlişkin Veriler.....	36
Tablo 27: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Dönemlere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	37
Tablo 28: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Ekollere İlişkin Veriler.....	37
Tablo 29: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Ekollere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	38
Tablo 30: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgılarına Günlük Ortalama Olarak Vakit Ayırma Durumlarına İlişkin Veriler.....	41
Tablo 31: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgılarına Günlük Ortalama Olarak Vakit Ayırma Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	42
Tablo 32: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgısız Gevşeme ve Isınma Hareketleri	

Yapma Durumlarına İlişkin Veriler.....	43
Tablo 33: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgısız Gevşeme ve Isınma Hareketleri Yapma Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	43
Tablo 34: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Kendilerini Güçlü Kılan Kişisel Özellikleri Durumlarına İlişkin Veriler.....	45
Tablo 35: Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Kendilerini Güçlü Kılan Kişisel Özellikleri Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları..	45
Tablo 36: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarında Kendilerini Başarıya Götürdüğüne İnanırları Müzikal ve Teknik Becerilere İlişkin Veriler.....	46
Tablo 37: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarında Kendilerini Başarıya Götürdüğüne İnanırları Müzikal ve Teknik Becerilere İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	47
Tablo 38: Yaylı Çalgı İcracılarının Son Yıllarda Düzenli Olarak Kullandıkları Eğitim Materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) Durumlarına İlişkin Veriler.....	48
Tablo 39: Yaylı Çalgı İcracılarının Son Yıllarda Düzenli Olarak Kullandıkları Eğitim Materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Değerleri.....	49
Tablo 40: Yaylı Çalgı İcracılarının Canlı Performanslarında Sahip Oldukları Olumlu Beceri Durumlarına İlişkin Veriler.....	50
Tablo 41: Yaylı Çalgı İcracılarının Canlı Performanslarında Sahip Oldukları Olumlu Beceri Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	51
Tablo 42: Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Performansı Öncesi Kullandıkları Yöntemlerin (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) Durumuna İlişkin Veriler...	52
Tablo 43: Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Performansı Öncesi Kullandıkları Yöntemlerin (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) Durumuna İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	52
Tablo 44: Yaylı Çalgı İcracılarının Yeni Bir Esere Başladıklarında Çalışma Planlarının Oluşum Aşamaları Durumlarına İlişkin Veriler.....	53
Tablo 45: Yaylı Çalgı İcracılarının Yeni Bir Esere Başladıklarında Çalışma Planlarının Oluşum Aşamaları Durumlarına İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	54
Tablo 46: Yaylı Çalgı İcracılarının Zor Pasajları Etkin Çalabilmek İçin Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Veriler.....	56
Tablo 47: Yaylı Çalgı İcracılarının Zor Pasajları Etkin Çalabilmek İçin Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	57
Tablo 48: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performansını Güçlendirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Veriler.....	58
Tablo 49: Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performansını Güçlendirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	59

Tablo 50: Yaylı Çalgı İcracılarının, Yaylı Çalgı Çalan İcracılar İçin Önerdikleri ve Önermedikleri Sporlara İlişkin Veriler.....	60
Tablo 51: Yaylı Çalgı İcracılarının, Yaylı Çalgı Çalan İcracılar İçin Önerdikleri ve Önermedikleri Sporlara İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	61
Tablo 52: Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Yolunda Genç Bir Müzisyenin Kazanması Gereken Çalışma Stratejilerine Yönelik Önerilerine ilişkin Veriler.....	63
Tablo 53: Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Yolunda Genç Bir Müzisyenin Kazanması Gereken Çalışma Stratejilerine Yönelik Önerilerine ilişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları	63
Tablo 54: Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Öncesi Canlı Performanslarda İcracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler...	65
Tablo 55: Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Esnası Canlı Performanslarda İcracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler....	66
Tablo 56: Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Öncesi ve Sahne Esnası Canlı Performanslarda icracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları	67
Tablo 57: Yaylı Çalgı İcracılarının Mesleki Müzik Eğitimi Alan Yaylı Çalgı Öğrencisinin Günlük Çalgı Çalışmasının Sonunda Etkin Bir Çalışma Yaptığına Karar Verebilmesi ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Veriler.....	69
Tablo 58: Yaylı Çalgı İcracılarının Mesleki Müzik Eğitimi Alan Yaylı Çalgı Öğrencisinin Günlük Çalgı Çalışmasının Sonunda Etkin Bir Çalışma Yaptığına Karar Verebilmesi ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	70
Tablo 59: Yaylı Çalgı İcracılarının Sakatlanmalarının Yaşanmaması İçin Sağ El Yay Tekniklerinde Spesifik Önerilerine İlişkin Veriler.....	71
Tablo 60: Yaylı Çalgı İcracılarının Sakatlanmalarının Yaşanmaması İçin Sağ El Yay Tekniklerinde Spesifik Önerilerine İlişkin Veriler - Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	72

GİRİŞ

Yaylı algılar, yayın tel üstünde sürtünmesi sonucu titreşim yoluyla ses üretilmesini sağlayan çalgı topluluklarıdır. Keman, viyola, viyolonsel, kontrbas yaylı algılar denildiğinde akla ilk gelen (Öz, 2001, s. 95) ve yaylı algılar ailesini oluşturan algılardır. İfade alanı geniş olan yaylı algılar gerek solo performansta, gerekse toplu performanslarda etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Yaylı algılar eğitimini nitelikli bir şekilde geliştirmek temel amaçlar arasında yer almaktadır. Bu durumun nitelikli gerçekleştirilebilmesi için nasıl öğrenilmesi gerektiği konusunda bilinçli hareket edilmesi gerekir. Yaylı algılar hem teknik, hem de müzikal açıdan çalınması güç ve ifade alanı geniş algılardır. Yaylı çalgılarda müzikal ve teknik gelişim açısından; bireysel çalışmalarda uygulanacak yöntemlerin uygun bir şekilde planlanması, verimli bir çalışmaların sağlanabilmesi için, gelişim bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan stratejiler, görevin doğasına bağlı olarak değişebildiği gibi, yaylı çalgı çalışmalarında uygulanacak stratejilerin bilinçli bir şekilde planlanması gerekir.

Strateji, belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yolları ve uygulanan yöntemleri kapsamaktadır. Stratejiler bir konunun öğrenilmesinde, belirlenen hedeflere ulaşmada (Kılınçer ve Uygun, 2020, s. 262) kolaylık sağlamakla birlikte, verimli ve etkili bir öğrenmenin (Kılınçer ve Uygun, 2020, s. 262) gerçekleştirilmesi konusunda etkin bir rol oynamaktadır. Çalışmalarda stratejilerin kullanılması başarıyı olumlu yönde etkilemektedir (Nielsen, 1999, s. 275). Bütün alanlarda olduğu gibi çalgı çalışmada da birtakım stratejiler geliştirmek, çalgı çalışma sürecine nitelik kazandıracığından, icra ve icracı üzerinde olumlu yönde gelişimler sağlayabilir (Uygun, 2019, s.61). İcracıların algı çalışmalarında farklı ve bireysel olarak geliştirmiş oldukları stratejilere odaklanmak, çalgıda ileri seviyeye ulaşmak ve birtakım stratejiler geliştirmek açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Alanında ustalaşmış, sanatın doruğuna ulaşan bütün müzisyenlerin de müzik yaşantıları sürecinde deneyimledikleri çalışmalar ile performanslarını üste seviyeye taşıyacak stratejilerden faydalandıkları (Kılınçer ve Uygun, 2020, s. 262) görülmektedir.

Araştırma örneğimiz mesleki müzik eğitimini en üst düzeyde deneyimlemiş icracılar olması bakımından, icracıların çalgı çalışma süreçlerine ilişkin çalışma stratejilerine dair paylaşımları profesyonel olma yolunda ilerlemeyi hedefleyen müzisyenlerin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma kapsamında da çalgı çalışma stratejileri birçok çalışma yollarını, yöntemleri ve stratejileri içinde barındıran bir yapı olarak görülmektedir.

İlgili alan yazında da çalgı çalışma sürecinin önemi ve bu süreçte kullanılan çalışma stratejileri çalgı başarısında önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında yaylı çalgı icracılarının çalgı çalışmalarında hangi çalışma stratejilerini kullandıklarının belirlenmesi yaylı çalgı alanında mesleki müzik eğitimi alan öğrencilere, adaylara yol göstermesi bakımından çalgı çalışma stratejilerinin ortaya çıkarılması, çalgı başarılarının artırılması, nitelikli çalışma gerçekleştirilmesi açısından önemli görünmektedir. Bu durum sonucunda; mevcut araştırmanın, yaylı çalgı icracılarının çalgı çalışırken kullandıkları stratejileri saptaması açısından yaylı çalgılar alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. PROBLEM

Yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma yolunda aldıkları eğitimlerin neler olduğu, sanatçı olmaya ilişkin nasıl karar verdikleri, öğrencilik ve mesleki yaşantılarına yönelik çalgı çalışma stratejileri ve yöntemlerinin neler olduğu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. AMAÇ

Araştırmanın amacı; Türkiye’de tanınan alanında ün yapmış yaylı çalgı icracılarının çalışma stratejilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

Yaylı çalgı icracılarının;

1. Mesleki yaşantılarının oluşmasına dair kişisel görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilik döneminde çalgı çalışma stratejileri nelerdir?
3. Mesleki yaşantılarında çalgı çalışma stratejileri nelerdir?
4. Yaylı çalgılarda, çalgı çalışma stratejilerine yönelik önerileri nelerdir?

1.3. ÖNEM

Araştırma literatür taraması yapıldığında yaylı çalgı icracıları ile yapılan çalışmaların az olduğu tespit edilmiştir. Yaylı çalgı icracılarının gelişim süreçlerinin incelenmesi, birikimlerinin tespit edilmesi, sanatçı olma yolundaki adaylara, öğrencilere, yaylı çalgı çalan icracılara yol gösterici olması ve gerekli sürecin gözlemlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Türkiye’de tanınan alanında ün

yapmış yaylı çalgı icracılarının çalışma strateji ve yöntemlerini, eğitim geçmişlerini, yorumculuk yöntemlerini incelemek, gelişimlerine yönelik yapmış olduğu hazırlık aşamalarının neler olduğunun tespit edilmesi, araştırmanın bu yönüyle özgün olduğu düşünülmektedir.

1.4. SAYILTILAR

Bu araştırmada;

Örneklemin evreni temsil edecek biçimde oluşturulduğu,

Yaylı çalgı icracılarının görüşme sorularına içten ve samimi cevap verdikleri, bu yüzden araştırmada verilerin geçerlilik ve güvenilirlik derecesinin yüksek olduğu ve veri toplama aracının amaca yönelik olduğu varsayılmıştır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Araştırma Türkiye’de tanınan alanında ün yapmış yaylı çalgı icracıları ile sınırlandırılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Strateji: Önceden belirlenen bir amaca göre tutulan yol (Demirel, 2012, s.125).

Çalgı çalışma stratejisi: Mesleki müzik eğitiminin en sofistیک konularından biri çalgı çalışmadır. Müzik eğitiminde çalgı çalışma içeriğı bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenim alanlarını kapsayan kazanımlara göre düzenlenmektedir. Müzik eğitimi çalışmalarında, çalgıda nitelikli çalışma konusu araştırmacılar tarafından sık sık ele alınmaktadır. İcra edilen çalgının türü, icracının yaşı ve çalgı seviyesi çalgı çalışmayı en çok etkileyen faktörler arasındadır. Çalgı eğitimini etki eden bu faktörlere bağılı olarak çalgı çalışmada birbirinden farklı yöntem ve uygulamaların kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Diğere bilim dallarına kıyasla müzik eğitiminde çalgı çalışma yöntemsel ve taktiksel olarak zengin bir içeriğe sahiptir. Mesleki müzik eğitiminde öğrencinin çalgı çalışma geçmişı mesleki yaşamındaki başarısını

etkileyen önemli bir konu olarak görülmektedir. Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgısında yetkinleşebilmesinde çalgı çalışma hususlarının stratejik bir planlamaya göre şekillendirilmesi önemlidir. Mezunların, çalgı çalışma ile ilgili öğrendiği temel unsurları mesleki yaşamında da devam ettirmesi ve ihtiyacına göre şekillendirmesi beklenir.

Strateji, eğitim alanında öğrenme ile beraber ele alınan bir kavram olarak yer alırken, ders çalışma ile ilgili bir örüntü literatürde yer almamaktadır. Çalgı eğitiminde çalgı çalışma sürecinin stratejik bir planlama ile ele alınmasının gerekliliği önem kazanmaktadır. Bahsi geçen konular çerçevesinde araştırmada çalgı çalışma stratejisi tek bir kavram olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada “çalgı çalışma stratejisi” ile kast edilen, çalgı çalışma yöntemlerini, prensiplerini ve taktiklerini içinde barındıran bir yapı olduğudur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve belge çözümleme yöntemleri ile kişilerin bir konuya bakış açılarının ve durumların gerçeği yansıtarak ve eklemlenerek ortaya konulduğu bir süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, s. 39). Bu çalışmalarda, kişilerin, toplum veya insanla ilgili sorunlara ilişkin yaklaşımı ve tanımlamaları sistemli bir biçimde ifade edilir (Creswell, 2014, s.4). Genel olarak nitel araştırmalar, kişiler veya olgular arasındaki ilişkilerin, etkinliklerin ve durumların niteliğinin ortaya konmasına yönelik çalışmalardır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011, s. 426).Bu araştırmanın deseni olgubilim (fenomenoloji) olarak belirlenmiştir. Olgubilim deseni, bilincinde olunan ancak detaylı şekilde deneyimlenmemiş ve bilgi dağarı oluşturulmamış olayların, hallerin, konuların araştırılması anlayışına dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, s. 72). Olgubilim, kişi veya kişilerin bir olgu ile ilgili deneyimlerinin ortak özelliklerinin tanımlanmasıdır (Creswell, 2013, s.77). Fenomenolojik çalışmalarda araştırmacı, genellikle görüşme yoluyla, bireylerin belirli bir fenomene karşı çeşitli tepkileri veya algılarını araştırırken, katılımcılarının olaylara bakış açısı hakkında bir fikir edinmeye ve her bireyin kendi deneyimine ilişkin algılarının ve tepkilerinin özelliklerini ayrıntılı olarak tanımlanmaya ve açıklamaya çalışır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011, s. 432).

Bu araştırma yaylı çalgı icracılarının verdikleri bilgiler çerçevesinde çalışma stratejilerini öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle araştırmanın amacına uygun olan yöntemlerden fenomenoloji deseni tercih edilmiş, örnek olay tarama modeline uygun, nitel bir çalışmadır. Araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve sanatçılarla ilgili çeşitli veriler toplanmıştır. Bu doğrultuda, yaylı çalgı icracılarının büyük bir kısmının yaşam öyküleri ve eğitim geçmişleri hakkında az sayıda kaynaklara ulaşılmıştır. Çalışma stratejilerine yönelik bir araştırmaya ise

ulaşılamamıştır. Bu nedenle yaylı çalgı icracılarının çalışma stratejilerinin belgelenmesi amacıyla kendilerinden sanatçı görüş formu hazırlanarak bilgiler toplanmıştır. Araştırmanın bulgular bölümünü oluşturan veriler, yaylı çalgı icracılarının kendi anlatımlarıyla elde edilmiş görüşme formları, ses ve video kayıtlarıdır. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2.2.EVREN VE ÖRNEKLEM

Nitel araştırmalarda, araştırma sonuçlarının evrene genellemesinden ziyade araştırmaya katılan kişilerin ya da araştırmaya konu olan durumların detaylı incelenmesi amaçlandığı için örnekleme tekniklerinden amaçlı örnekleme tekniği daha çok tercih edilmektedir (Creswell, 2009). Bu çalışmada nitel araştırmanın doğasına ve araştırmanın amacına uygun olarak amaçlı örnekleme tekniklerinden uygun durum örnekleme tercih edilmiştir. Bu amaçla, fenomenoloji deseninin amaçları doğrultusunda yaylı çalgılar alanında ün yapmış icracılar örneklem olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu; Türkiye’de tanınan alanında ün yapmış yaylı çalgı icracılarından oluşturmaktadır. Yaylı çalgı icracılarının çalışma stratejilerine ilişkin görüşleri nitel bir yaklaşım çerçevesinde ele alınması nedeniyle araştırma olgubilim (fenomoloji) desenine uygun bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Araştırma gönüllülük temeline dayandığı için bu çalışmaya katılmayı kabul eden yaylı çalgı icracıları ile sınırlandırılarak evren oluşturulmuş ve çalışma grubu bu şekilde belirlenmiştir.

Örneklem grubu için yaklaşık 45 icracı tespit edilmiş ve araştırmanın evreni oluşturulmuştur. Araştırmanın gönüllülük ilkesine göre seçilmiş çalışma grubunu oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin incelenmesi ve belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmesi sonucu; 31 yaylı çalgı icracısı araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Böylece araştırmanın çalışma grubu oluşturulmuştur. Yapılan görüşmelerde çalışma grubuna; mesleki deneyimleri, aldıkları eğitimler ve çalışma stratejileri ilgili yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak, derinlemesine bilgi almaya yönelik sorular sorulmuştur. Araştırmanın gönüllülük ilkesine göre seçilmiş örneklem grubunu oluşturan yaylı çalgı icracılarının isimleri Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Yaylı Çalgı İcracılarına İlişkin Bilgiler

Katılımcı No	Adı Soyadı
Kİ ¹	Cihat AŞKIN
Kİ2	Veriko TCHUMBURİDZE
Kİ3	Atilla ALDEMİR
Kİ4	Muhammed YILDIRIR
Kİ5	Ozan SARI
Kİ6	Özgecan GÜNOZ
Kİ7	Şeniz AYBULUS
Kİ8	Sevil ULUCAN
Kİ9	Can ÖZHAN
Kİ10	Hande KÜDEN
Kİ11	Hakan ŞENSOY
Kİ12	Çiğdem İYİCİL
Kİ13	Pelin HALKACI AKIN
Kİ14	Olgu KIZILAY
Vİ ²	Efdal ALTUN
Vİ2	Fusun Naz ALTINEL
Vİ3	Öykü KOÇOĞLU
Vİ4	Mert BİLGİNER
Vİ5	Barış Kerem BAHAR
Vİ6	Artemis Sis BALKIZ
Vİ7	Beste TIKNAZ MODİRİ
VYİ ³	Barış AYGÜN
VYİ2	Ümit İŞGÖRÜR
VYİ3	Murat BERK
VYİ4	Ozan Evrim TUNCA
VYİ5	Yusuf ÇELİK
VYİ6	Ediz ŞEKERCİOĞLU
KTİ ⁴	Şahin BAHÇEBAN
KTİ2	Bade BAYAZITOĞLU
KTİ3	Cemre ÇETİN
KTİ4	Erdem ESİN

Tablo 2. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Dağılımlarına İlişkin Bilgiler

Yaylı Çalgılar	f	%
Keman	14	45.2
Viyola	7	22.6
Viyolonsel	6	19.4
Kontrbas	4	12.9
Toplam	31	100.0

¹ Kİ: Keman İcracısı

² Vİ: Viyola İcracısı

³ VYİ: Viyolonsel İcracısı

⁴ KTİ: Kontrbas İcracısı

2.3.VERİ TOPLAMA ARACI ve ANALİZİ

Nitel bir şekilde elde edilen araştırma verileri, derinlemesine inceleme yapmak amacıyla görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmada uzman kontrolünde hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Yaylı çalgı icracılarının görüşlerinin net ve açık şekilde alınabilmesi için tüm sorular; öz, anlaşılır olacak biçimde hazırlanmıştır. Araştırma verileri, görüşme formlarındaki notların video ve ses kayıtlarının düzenlenmesinin ardından nitel araştırma yaklaşımıyla, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir.

Görüşmeler, katılımcılarla online platformlar ve telefon aracılığıyla randevu alınarak sağlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu katılımcılarla paylaşarak, ses kayıtları, elektronik posta ve online platform üzerinden sorunların cevapları alınmıştır. Ortalama 45 dakika süren, online platformda yapılan görüşmeler kayıt altına alınmış, sonra bire bir yazıya dökülerek analiz edilmiştir. Bu yolla yaylı çalgı icracılarının verdikleri bilgiler ışığında çalgı çalışma stratejileri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma için hazırlanan sanatçı görüşme formunda 12 soru çoktan seçmeli, 19 soru açık olmak üzere 31 sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan 3. soruda yaylı çalgı icracılarının, sanatçı olma sürecinde başarılarına etki eden faktörleri önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir. Araştırmacı, tarafından elde edilen veriler, önem sırasına göre puanlama sistemine çevrilmiştir. En çok önemli olduğu düşünülen faktör 5 puan ve en az öneme sahip olduğu düşünülen faktörler ise 1 puan olacak şekilde puanlamaya çevrilmiştir. Puanlama sonucunda her bir faktörün almış olduğu toplam puandan hesaplanmıştır. Böylece örneklem grubunda yer alan yaylı çalgı icracılarının başarılarına bu süreçte etki eden faktörler önem derecesine göre sıralanmıştır.

2.4. GEÇERLİK ve GÜVENİRLİK

Çalışmanın iç geçerliğini sağlamak için; çalışmada kullanılmak üzere araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, yaylı

çalğılar alanındaki üç akademisyenin görüşlerine sunulmuş, uygunluk, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacılar tarafından formda düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan görüşmeler öncesinde katılımcılara açıklamalarda bulunulmuştur. Katılımcıların yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar bulgular kısmında sunulmuştur.

Dış geçerliği sağlamak için; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan yaylı çalgı icracıları, çalışmanın amacına katkı sağlayacak uygun bireylerden oluşmaktadır. Dış geçerliği sınırlayıcı bir faktör olarak katılımcı sayısının otuz bir ile sınırlı tutulması gösterilebilir.

Araştırmanın bulgularının tamamı yorum yapılmadan okuyucuya sunulmuş, kayıt cihazı kullanılarak ve elektronik posta yoluyla iletilen formlar bilgisayar ortamında saklanarak veri kaybı önlenmiştir. Bu durum araştırmanın iç güvenilirliğini (iç tutarlılığını) arttırmıştır. Ayrıca, veriler iki araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde okunmuş ve kodlar oluşturulmuştur.

Dış güvenilirliğin sağlanması için ise; veriler sonuç kısmında uygun şekilde tartışılmış olup, sonuç ve bulgular bölümünün tutarlı olduğu konusunda araştırmacılar arasında görüş birliğine varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ LİTERATÜR

3.1. YAYLI ÇALGILAR ve EĞİTİMİ

Yaylı çalgılar, çalgı eğitiminin alt dallarından biri olarak, müzik eğitiminin vazgeçilmez öğeleri arasında yer almaktadır (Demirbatır, 2001, s. 144). Yaylı çalgılar, yayın tel üstünde sürtünmesi sonucu titreşim (Çelenk, 2017, s. 14; Say, 2005, s. 638) yoluyla ses üretilmesini sağlayan çalgı topluluklarıdır. Keman, viyola, viyolonsel, kontrbas yaylı çalgılar denildiğinde akla ilk gelen (Öz, 2001, s. 95) ve yaylı çalgılar ailesini oluşturan çalgılardır. İfade alanı oldukça geniş olan yaylı çalgılar, gerek solo performansta, gerekse oda müziği ve orkestra gibi toplu performanslarda etkin bir biçimde kullanılan temel çalgıları (Öz, 2001, s. 96) oluşturmaktadır. Hem teknik, hem de müzikal açıdan zorluk düzeyi yüksek çalgılardır.

Orkestraların en geniş grupları olan yaylı çalgılar, oda müziğinin de en küçük grubunu oluşturmaktadır. Yaylı çalgılar ailesinin önemli bir üyesi olan keman ifade alanı oldukça geniş (Say, 2005, s. 290), birinci ve ikinci keman olarak orkestranın en önemli üyesidir (Say, 2005, s. 291). Yaylı çalgılar arasında geniş bir ses aralığına (Taşdemir ve Uludağ, 2019, s. 77) sahiptir. Zengin bir repertuarı olup, oda müziğinin önemli bir üyesidir. Viyola, keman gibi repertuarının fazla olmayışı bakımından çok fazla ön planda değildir. Ancak keman ile teknik açıdan benzer olması ve keman için yazılmış çalışmaların viyolada uygulanabilirliği açısından kolaylık sağlamaktadır. 18. yüzyılın sonları oda müziği ve orkestra eserlerinin ön plana çıkmasıyla önem kazanmaya başlayarak (Say, 2005, s. 568; Bahar, 2016, s.1214), viyola için solo eserler bestelenmiştir. Viyolonsel eşlik görevi görmesinin yanı sıra, zorluk düzeyi yüksek olan bir çalgıdır. Yaylı çalgılar ailesinde solistlik özelliğe sahip bir çalgı olmasının dışında, oda müziği topluluklarında da önemli bir rolü vardır. Keman gibi geniş bir repertuar alanına sahiptir. Kontrbas; keman ailesinin en kalın ve tok bir sesi

olan üyesidir. Orkestrada tımlar ile icraya zenginlik katması ve renk oluşturması bakımından kendi partisi dışında, farklı partiler de verilir(Say, 2005, s. 303). Orkestradaki yeri ve görevinin yanı sıra, solo repertuarı açısından çok önemli bir yere vardır.

Yaylı çalgıların eğitimi, çalgı eğitiminin en önemli dalları arasında yer almaktadır. Yaylı çalgılar ailesinin repertuar bakımından zengin olması (Taş, 2020, s. 1803), farklı müzik türlerinde kullanılabilir açıdan çeşitlilik göstermesi, mesleki müzik eğitimine başlayan bireyler tarafından yaylı çalgıların daha çok tercih edilmesi konusunda belirleyici olmuştur. Yaylı çalgılar eğitiminin nitelikli olması için bilinçli, disiplinli ve çalışmada istikrarlılık olması bakımından ayrıntılı bir planlama yapılması gerekir. Her disiplinde olduğu gibi yaylı çalgı eğitiminde de sabırlı ve dikkatli (Coşkuner, 2016, s.4) bir çalışma yapılmalıdır.

“Çalgı çalışma süreci, çalgı eğitiminin önemli bir kısmını oluşturur. Çalgı çalışma sürecinde öğrencilerin nasıl çalıştıkları, öğrendiklerini ne derece uygulayabildikleri, öğrendiklerini geliştirip geliştiremedikleri ve çalışırken nelere dikkat ettikleri soruları büyük önem teşkil etmektedir” (Topoğlu, 2010, s. 59). Yaylı çalgıların teknik ve müzikal açıdan önemli olmasının yanı sıra, çalınması ile ilgili çalışma stratejileri de başarıyı etkilemektedir.

3.1.1. Türkiye’de Yaylı Çalgılar Eğitimi

Çalgı eğitimi; “bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır. Birey, çalgı eğitimi yoluyla müziği, müzikle birlikte müziksel yaşamı ve sanatsal bakışı daha iyi algılayıp yorumlayabilir” (Parasız, 2009: s.19).

Yaylı çalgılar eğitimi çalgı eğitiminin alt dallarından biri olarak, müzik eğitiminin vazgeçilmez öğeleri arasında yer almaktadır. Türkiye’de mesleki müzik

eğitimi veren Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, devlet konservatuarları ve müzik ğretmeni yetiştiren kurumlarda yaylı algılar eğitimi yapılmaktadır (Demirbatır, 2001, s. 144). Ortaöğretim düzeyinden başlayarak lisans, sanatta yeterlilik ve doktora düzeyine kadar devam eden (Topoğlu, 2006, s. 4) yaylı algılar eğitimine, hem bireysel, hem de toplu çalışmalarda önemli bir yer verilmektedir. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde 4 yıl bireysel olarak yapılan yaylı çalgı eğitimi lise 3. ve lise 4. sınıflarda orkestra dersleri, konser ekinlikleri ve toplu etkinliklerle daha da pekiştirilmektedir. Müzik ğretmeni yetiştiren kurumlarda yaylı çalgı eğitimi, bireysel çalgı eğitimi adı altında, 8 yarıyıl şeklinde bir program çerçevesinde yürütülmektedir. Yaylı algı eğitimi Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluşundan bu yana küçük değişikliklerle birlikte bu program süresince ya da bu programa karşılık gelecek sreler içinde yoğun şekilde müzik ğretmeni yetiştirme eğitiminde yer almaktadır.

“Türkiye'de uzun bir geçmişe sahip olan yaylı algılar eğitimi günümüz mesleki ve yükseköğretim sistemi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Birçok şehirde bulunan devlet konservatuarlarında ağırlıklı olarak verilmesinin yanında, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında da yaklaşık bir asırdan beridir uygulanmakta olan yaylı algılar eğitiminin tarihçesine kısaca değinmek yararlı olacaktır.” (Nalbantoğlu, 2007, s. 2).

“1941'daki Gazi Terbiye Enstitüsü programı incelendiğinde; oda müziği ve ğrenci orkestrası derslerinden yaylı çalgı eğitiminin kapsamlı şekilde desteklendiği görülmektedir (her öğrencinin sorumlu olduğu “Keman” adlı ayrıca bir ders yer almaktadır). 1970 Gazi Eğitim Enstitüsü programında “Esas algı/Yardımcı algı” adlı dersler altında yürütülen yaylı çalgı eğitimi yine Toplu algı çalışmaları ve Orkestra dersleri ile desteklenmektedir. 1978 Gazi Yüksek ğretmen Okulu Programında da “Anadal Eğitimi” kapsamında yaylı çalgı eğitimi süregelmiştir. Toplu alma/Orkestra dersinin yerini ise Seçmeli Toplu Müzik almıştır. 1997'deki yeni yapılanmayla “Bireysel algı Eğitimi” adlı derste kendine yer edinen yaylı algılar, eğitim süreci olarak incelendiğinde de müzik ğretmeni yetiştirme programlarının önemli bir dilimini oluşturmaktadır.” (Tebiş, 2004, s. 1)

3.2. İCRACILIK KAVRAMI

Müzik sanatının temel alanlarından birisi olan çalgı icrası sürekli kendini yenileyen, güçlü dinamiklere sahip bir alandır.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, icracılık kavramını “icracının yaptığı iş” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2021). “Bir müzik yazısını uygulama, yaşama geçirme. Eseri ses müziği ve çalgı müziği yoluyla seslendirme” (Say, 2005, s.120). Bu tanımlamalar ışığında icracılık kavramı çalgı performansı alanında, sergilenen müzik performansının icra yoluyla dinleyiciye aktarılması rolüdür.

İracılık kavramını icra ve icracı olarak ele alırsak, icra kavramı “bir müzik eserini oluşturan notaları sese çevirme”, icracı kavramı ise “bir konserde bir eseri çalan veya söyleyen kimse” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

İracılığın geliştirilmesi çalgı eğitimi boyunca tüm süreci kapsayan uzun ve meşakkatli (Uygun ve Kılınçder, 2018, s. 318) bir yoldur. İlerletilmek istenen alanın eğitimi ile başlayarak devamında nitelikli bir çalışma süreciyle geliştirilebilir. İracılığın geliştirilmesi için nitelikli bir çalışma süreci geçirmenin yanı sıra icrayı icra etmeyi de öğrenip, geliştirmek gerekir. Bu durum icranın farklı bir çalışma alanı olarak, sahneyi deneyimlemek, sürekli icra sergilemek icracılığı geliştirecektir. İracıları gözlemlemek, alanında ün yapmış icracıların icralarını gözlemlemenin de farklı bir bakış açısı katacağı düşünülmektedir. İracılık, yetenekli olunmasının yanı sıra, beden ve zihnin bir arada (Özmenteş, 2013, s.440) ve aktif olarak kullanıldığı bir süreçtir. Her çalışmayı algılayabilme, tanıyabilme ve anlama becerisi olarak ele alınabilir.

3.2.1. Yaylı Çalgıda İracılık

“Müziyenlik mesleğinde yetkin bir konuma gelebilmek için çalgı icracısı, çalgıya yöneldiği başlangıç düzeyinden itibaren “müzikalite, çalgısal teknik düzey, uyum ve disiplin” gibi icranın en önemli öğelerine odaklanmalı; olgun bir icra düzeyine ulaşmada ise erken yaşlardan başlayarak, bireysel ve toplu çalma etkinliklerinin içinde bizzat yer almak suretiyle deneyim kazanmalıdır” (Göküstün, 2019, s. 28).

Bu tanımlamaya göre icracı, çalgı icrasında üst düzey icraya ulaşabilmesi için temelde çalgı eğitimine erken yaşlarda başlayarak, disiplinli ve nitelikli bir çalışma süreci geçirmelidir. Bununla birlikte icrada üst düzeyde gelişim göstermek, başarılı olmak için geniş bir solo repertuarını icra ederek, solo ve toplu performansları çok sayıda deneyimlemiş olmak gerekir.

Yaylı çalgılar teknik ve müzikal olarak hem geniş bir alana sahip, hem de zorluk düzeyi yüksek çalgılardır. Bütün çalgı icralarında olduğu gibi, yaylı çalgılarda da icrayı üst düzeye taşımak için nitelikli çalışmak gerekir. İcrada gelişim göstermek için çalgı eğitimi sürecinde teknik ve müzikal açıdan ilerleme kaydetmeye yönelik eserlerin zorluk düzeyi kademeli arttırılarak, icrada üst düzey gelişim sağlanabilir. Solo ve toplu performansları çok sayıda deneyimlemek, teknik, müzikal ve sosyal becerilere katkı sağlayacaktır. Bu tür çalışmalar icrayı geliştirmekle birlikte, solo ve toplu bir şekilde müzik yapmanın müzikal fikirler içinde paylaşım olanağı sağlamakta, icraya nitelik kazandırmaktadır. İcracılar, konser, dinleti gibi müzik etkinliği provalarına disiplinli ve devamlı katılımları; icra edilen eserlere yoğunlaşmalarını ve toplu performanslarda bütün müzikal becerilerini geliştirmelerini sağlayabilir.

3.2.2. İcracıyı Etkileyen Kişisel Faktörler

“Saz icracısının müzikal zekası, duyarlılığı ve hayal gücü, icrasına, yorumuna etki eden önemli unsurlardandır. Çünkü yorumcunun sınırlarını belirleyen müzikal zekası ve hayal gücüdür. Müzikal zeka, bilgi ve tecrübeye dayanmaktadır. Duyarlılık ise bestecinin duygularını hissedip yansıtabilmesiyle ilgilidir.” (Özdemir, 2018, s. 983)

Bu tanımlamaya göre, icracının almış olduğu eğitim ve bu eğitim doğrultusunda müzikal algısı, farkındalığı, yorumlama becerisi, pratik düşünme becerisi icrasını etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Çalgı icrası beden ve zihnin aktif kullanıldığı bir süreçtir. Bu süreçte icracı çalgı performansı yönelik birçok durumdan etkilenebilir. İcracıyı etkileyecek birçok faktör bulunmaktadır. Biyolojik, fizyolojik ve psikolojik durumları bu faktörlerin başında gelmektedir. İcracıyı etkileyen faktörler doğal olarak olumlu ve olumsuz yönde etkileneceği,

icrasına da yansıtacağı birçok faktör bulunmaktadır. İcracının etkilendiği en önemli nokta kişisel faktörlerdir. İcracıyı olumlu ve olumsuz etkileyen kişisel faktörlerin farkında olup, olumlu yönde planlanması (Gün ve Yıldız, 2012 s. 105) önem taşımaktadır. Kişisel faktörler arasında biyolojik faktörler, bilişsel faktörler, psikolojik faktörler ve fiziksel faktörler öne çıkabilir. Biyolojik faktörler ile icracının sağlık durumu ile ilgili yaşadığı olumsuzluk durumudur. Doğal olarak icracıyı etkilediği gibi icrayı da etkilemesi söz konusudur. Psikolojik faktörler icra yapmaktan zevk alma, özgüven, korku, kaygı, cesaret gibi duyguları öne çıkaran faktörlerdir. Fiziksel faktörler el, parmak ve kol ustalığı, bedenini iyi kullanma, kas, sinir ve eklemlerin durumunun icracıyı doğrudan etkileyecek faktörlerdir. Bilişsel Faktörler, icracının çalgısını farkındalıkla çalması, bilinmesi, uygulama boyutuyla bir bütün olması gereken kuramsal bilgiler, armoni ve form bilgisini içine alan faktörlerdir. Bütün faktörler birbirleriyle bağlantılı ve doğrudan icracıyı etkileyen kişisel faktörlerdir. Genel olarak icracıyı etkileyen kişisel faktörler arasında fiziksel özellikleri, psikolojisi, sağlığı, yorgunluğu ve konsantrasyonu yer alır. Bu etkenler icracının icrasını da etkilemektedir. Fizyolojik ve psikolojik nedenler dışında zaman ve mekan da icracıyı, hatta icrayı da etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında icracı, her defasında yeniden var olmakta ve icrası da yeniden inşa edilmektedir.

3.3. ÇALGI ÇALIŞMA STRATEJİLERİ

“Her birey, yaşamı süresince belirlediği hedeflere ulaşmak için, belirli bir yol izler. Bireylerin önceden belirlediği bu hedeflere ulaşmak için izlediği ya da tercih ettiği bu yol “strateji” olarak tanımlanmaktadır” (Yokuş ve Yokuş, 2010, s. 1).

Strateji bir işin nasıl yapılacağı konusunda fikir verdiği için, çalgı çalışmada da strateji geliştirmek başarıya götüren en önemli etkidir. Strateji, belirlenen amaca ulaşmak için izlenen yol ve yöntemlerin tümüdür. Ulaşılacak istenen hedeflere yönelik faaliyetlerin uygulanmasında kullanılan aksiyon planıdır. Stratejinin esası, farklı aktiviteler uygulama ya da mevcut aktiviteleri daha farklı şekilde uygulamaktır. Çalgı çalışma süreci çalgı başarısının en önemli etkenlerinden biridir. Çalgı çalışma sürecinde stratejilerin kullanılması, mevcut çalışmaların farklı şekilde uygulanması (Uygun ve Kılınçder, 2018, s. 318), icracıların kendileri için neyin etkili

olduğunu bilmesi, çalışma sürecinin nitelikli ve sistematik olmasını sağlar. Çalgı çalışmalarında verimliliğin sağlanması, icracıların gelişebilmesindeki temel faktörler arasında yer almaktadır. Bu açıdan bireysel çalışmalarda kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi ve doğru bir şekilde uygulanması önem taşımaktadır. İrcacıların kendilerine uygun bir strateji belirlemeleri (Yokuş ve Yokuş, 2010, s. 1), zaman ve enerji konusunda verimlilik elde etmelerini sağlar. Zamanın nasıl kullanılması gerektiği, çalışmaların neye göre planlanması gerektiği ve amaçların nasıl gerçekleştirileceği konusunda bilinçli davranmak, bu kriterler doğrultusunda çalışmaların verimli olmasını ve müziksel farkındalık kazanmalarını sağlayacaktır. Bununla birlikte çalgı çalışmada başarılı olmak için yetenekten önce, nasıl çalışılması gerektiğinin (Özmenteş, 2013, s.440) planlanması daha önemlidir.

“Müzik alanındaki literatür verileri incelendiğinde; enstrümantal müziği çalışırken ve öğrenirken kullanılacak stratejiler konusunda müzik eğitimcilerinin ve araştırmacılarının dikkat, yinleme, anlamlandırma, ekleme-örgütme ve anlamayı izleme stratejilerinin kullanımlarını vurguladıkları fark edilmektedir” (Uygun ve Kılınçder, 2018, s. 318).

Bu tanımlamaya göre çalgı çalışmadaki stratejiler beş başlık altında ele alınmıştır. Bunlar, dikkat stratejileri, yinleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, ekleme-örgütme stratejileri ve anlamayı izleme stratejileridir. (Uygun ve Kılınçder, 2017, s. 7; Uygun, 2019, s. 65) Çalışma stratejileri ile öğrenme stratejilerinin bir bütün içerisinde kullanılması çalışma sürecinin nitelikli ve sistematik olmasını sağlayacağı gibi, öğrenme stratejileri üst düzey bilişsel eylemleri harekete geçireceğinden öğrenmede kalıcılığı sağlayacağı düşünülebilir. Çalışma ve öğrenmede; dikkat stratejileri, eser içinde yer alan ton değişimlerini, tempo değişim yerlerini, hız ve gürlük değişimlerini, zor pasajları fark edebilme, partiyonda işaretlemeler yapma şeklinde örneklendirilip, açıklanabilir.

“Dikkat stratejileri zihinsel olarak öğrenilecek konuyu fark etmeye ve algılamaya, dikkatin bir konuda odaklanmasını sağlamaya yardımcı olur. Bu açıdan dikkat stratejilerinin kullanımı, zihinsel işlemler gerektiğinden, bu işlemler sırasında

yapılan etkinlikler öğrencilerin uyarılmasını ve harekete geçmelerini sağlar” (Yokuş ve Yokuş, 2010, s. 30).

Bu tanımlamaya göre dikkat stratejileri her disiplinde olduğu gibi çalgı öğreniminde de dikkat verilmesi gereken noktalara yoğunlaştırılmasını sağlar. Dikkat stratejileri, çalgı çalışmada öğrenme sürecine nitelik kazandırarak sürecin etkili olmasını sağlayacaktır.

Yineleme stratejileri, bireylerin eğitim hayatlarının ilk başlarında kullandıkları stratejilerdir. Yineleme stratejileri müziği bütün bir şekilde ele alma, küçük pasajlara ayırıp çalışma, farklı kombinasyonlarda tekrar tekrar çalarak ele alma, tersten çalma, hata yapılan pasajları ağır tempoda çalma, ısınma egzersizleri yapma, gam yaparak çalışmaya başlama, pozisyon geçişlerinde parmakları rahatlatacak şekilde çalgı ile birlikte tekrar etme ve çalgısız mental olarak zihinde tekrarlama şeklinde açıklanabilir.

Dikkat ve yineleme stratejileri dışında öğrenmedeki kalıcılığın sağlanmasında üst düzey bilişsel eylemleri içeren farklı öğrenme stratejilerinin kullanımı da söz konusudur. Bu eylemler anlamlandırma ve eklemleme-örgütlenme stratejileri ile mümkün olabilir.

Anlamlandırma stratejileri, eserlerin kayıtlarını dinleme, çalışmayı kaydedip dinleme, müziği ton, ritim ve teknik özelliklerine göre ayırt edebilme, daha önce öğrenilmiş müziklerle yeni öğrenilen müzikler arasında benzerlik ve farklılıkları fark edebilme şeklinde açıklanabilir.

Eklemleme-örgütlenme stratejileri, müziksel ifadenin zihinde canlandırılmaya çalışılması, müziği yorumlanış biçimini düşünme, müzik yapmayı kolaylaştıracak kodlamaların yapılması, müzikte benzer ve farklı yapıların gruplandırılması şeklinde ifade edilebilir.

Bir çalgıda ileri seviyeye ulaşmak, düzenli ve sürekli çalışma dışında, çalgı çalışma stratejilerinin kullanılması, mevcut çalışmaların farklı şekilde uygulanması, çalgıda yetkinlik kazanılmasında önem taşımaktadır. İracıların kendilerine uygun

stratejiler geliştirmesi (Kılınçer ve Uygun, 2020, s. 262) çalgı icralarını geliştirecek yöntemlerin neler olabileceğini belirlemeleri, çalışma sürecinin nitelikli ve sistematik olmasını sağlamakla birlikte, bu yöntemler doğrultusunda çalışmaların verimli olmasını ve müziksel farkındalık kazanmalarını sağlayacaktır.

3.3.1. Çalgı Çalışma Stratejilerini Etkileyen Faktörler

Başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden birisi, sahip olunan çalışma stratejileri ve tutumlardır. Çalışma stratejileri ve tutumların başarı üzerinde etkili olduğu ve başarıyı arttırdığı düşünölmektedir. Başarıyı yakalamak için çalışma stratejilerine sahip olunmalıdır. Çalışma konusunda bilinçli davranılarak, çalışma stratejisinin geliştirilmesi, çalışmada kazanılması gereken en önemli beceridir. Ayrıca kendi öğrenme sürecinin farkında olma ve etkili bir çalışma stratejisi geliştirmek başarıyı daha da artırır. Bütün alanlarda olduğu gibi çalgı alanında da stratejiler önemli bir yere sahiptir. Çalgı çalışmaya yönelik stratejilerin geliştirmesi ve çalgı çalışmalarında bu stratejilere bağlı kalınması, çalgı icrasına olumlu yansıtacaktır. Çalgı çalışma stratejilerini etkileyen çeşitli faktörler mevcuttur. Çalgı çalışma stratejilerini oluşturan bazı faktörler; günlük çalgı çalışma, çalgıdaki hakimiyet ve başarı durumu, konsere çıkma sıklığı gibi faktörler ve bu faktörlerin planlanması olduğu düşünölmektedir. Bu faktörler birbirlerinden bağımsız gibi görünse de, aslında birbirleriyle bağlantılı ve bağımsız düşünölemeyecek unsurlardır. Her bir unsur birbiri ile ilişki içinde olup bir bütünü oluşturan parçalar olarak düşünölebilir. Günlük programda çalgı çalışmaya yeterli zamanın ayrılması ve bu konuda bilinçli davranılması, motivasyonu da arttırmış olacaktır.

İcracı mental olarak kendini yükseltecek duygu durumunu barındırması çalgısında gerekli motivasyonu yükseltecek konuma getirebilir. Her koşulda kişi kendini iyi tanıyarak nelerden etkilenip, nelerden etkilenmeyeceğini belirlerse, kendine bir farkındalık oluşturursa, çalgı çalışma motivasyonunun yükselmesine ve daha başarılı olmasına katkı sağlayabilir. Çalgı çalışmayı farkındalıkla yapan bireyler, motivasyonu düşörecektir, icrayı olumsuz etkileyecek etkenlerin oluşmasını minimuma indirgemiş olurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR

4.1. YAYLI ÇALGI İCRACILARININ MESLEKİ DENEYİMLERİNİN OLUŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 3. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Seçim Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgı seçim durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kendim seçtim	12	38.7
Ailem yönlendirdi	12	38.7
Okul yönlendirdi	5	16.1
Benim dışımda gerçekleşti	2	6.5
Toplam	31	100.0

Tablo 3 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının %38.7'sinin çalgı seçiminde kendi seçimleri ve aile yönlendirmelerinin belirleyici olduğu; %16.1'inin okul yönlendirmeleri ve %6.5'inin ise kendilerinin dışında gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 4. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Yaşamları Sürecinde Sanatçı Olma Fikrine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgı yaşamları sürecinde sanatçı olma fikri durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Mesleki eğitim öncesinde	15	48.4
Mesleki eğitimin ilk yıllarında	14	45.2
Mesleki eğitiminin sonlarına doğru	2	6.5
Mesleki eğitim sonrasında	-	-
Toplam	31	100.0

Tablo 4 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının %48.4'ünün mesleki eğitim öncesi ve %45.2'sinin mesleki eğitimin ilk yıllarında sanatçı olma fikrinin ağırlık kazandığı, ardından mesleki eğitim sonlarında sanatçı olma fikrine sahip olanların %6.5 olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Sürecinde Başarılarına Etki Eden Faktörlere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma sürecinde başarılarına etki eden faktörlerin adı</i>	<i>Önem sırası</i>	<i>Faktör puanı</i>	<i>%</i>
Bireysel	1	115	27.8

Öğretmen	2	111	26.8
Aile	3	103	24.9
Okul	4	75	18.1
Çevre	5	3	0.7
Örnek sanatçılar (alanda tanınmış sanatçılar)		3	0.7
Diğer Arkadaş		1	0.2
Şans	6	1	0.2
Motivasyon		1	0.2
Değerler		1	0.2
Toplam		414	100.0

Önem derecesine göre sıralanan tablo 5 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının, sanatçı olma sürecinde başarılarına etki eden faktörlerden %27.8 ile bireysel, %26.8 ile öğretmen, %24.9 ile aile en fazla etkiye sahipken, %0.2 ile arkadaş, şans, motivasyon ve değerler en az etki eden faktörler olduğu görülmektedir.

Önem sırası gözetilmeksizin yapılan sıralamada ise Tablo 5’ te gibi bir sonuç elde edilmiştir.

Tablo 6. Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Sürecinde Başarılarına Etki Eden Faktörlere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma sürecindeki başarılarının etkisi durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Bireysel	29	23.8
Öğretmen	29	23.8
Aile	28	23.0
Okul	27	22.1
Diğer (Çevre, (alanda tanınmış sanatçılar), Arkadaş, Şans, Motivasyon, Değerler)	9	7.4
Toplam	122	100.0

Tablo 6 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma sürecinde başarılarına en fazla etki eden %23.8 ile bireysel ve öğretmen, %23.0 aile, % 22.1 ile okul faktörleri yakın oranlarla bir bütün olarak ele alınabilir. Diğer başlığı altında %7.4 ile çevre, alanda tanınmış sanatçılar, arkadaş, şans, motivasyon ve değerlerin az bir oranda etki ettiği görülmektedir. Tablo 4 ile tablo 5 arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 3. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Çevresel faktörler, arkadaş çevresi, sanat çevresi” (Kİ1, 10.03.2021).

“Yaşadığımız ortam ve ülke (Kİ3, 18.03.2021).

“Şans faktörü, sahip olunan değerler, değerlendirme biçimi, okul döneminde birlikte olduğunuz arkadaşlar ile istemli ya da istemsiz girilen yarışlar. Çalgısında iyi olan birinin başarısı altında ezilme durumu ya da siz çalgınızda en iyisi iseniz sizi geçecek kimse yoksa bu durum performansınızın düşmesine neden olabilir. Motivasyon durumu, konserlerle ve yönlendirmeler ile birbirinden beslenme durumu.(Kİ8, 18.03.2021)

“Hepsi bir bütün, hiçbirinin birbirinden üstünlüğü yok. Sıralama yapmak çok zor, biri olmadan diğeri olmaz.(Kİ13, 29.03.2021)

Tablo 7. Yaylı Çalgı İcracılarının Bireysel Çalışma Yöntemlerini Belirleme Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının bireysel çalışma yöntemlerini belirleme durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Edindiğim deneyimler sonucu, zamanla kendim geliştirdim	29	26.6
Öğretmenlerimin yönlendirmeleri	28	25.7
Masterclass, atölye vb. etkinlikler	22	20.2
Performansçıları dinleyerek ya da izleyerek	19	17.4
Arkadaşlarımdan	11	10.1
Toplam	109	100.0

Tablo 7 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının bireysel çalışmalarını belirlemede en önemli etken %26.6 ile edindiğim deneyimler sonucu, zamanla kendim geliştirdim, %25.7 ile öğretmenlerin yönlendirmeleri seçeneklerinin ağırlık kazanarak en fazla yoğunlukta olduğu, ardından %10.1 ile arkadaşlarımdan seçeneğinin en az yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 9. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Öncelikle öğretmenim olan annem Lily TCHUMBURİDZE’den öğrendim” (Kİ2, 08.03.2021).

“Nasıl çalışılacağını öğrenmek için aslında bilgiler aktarılabilir ancak derslerimizde nasıl çalınacağı anlatılıyor ve çalışma yöntemleri arada bahsedilerek geçiyor en azından yetersiz ve sistemsiz bir biçimde bu bilgi öğrenciye aktarılıyor” (VYİ4, 22.03.2021).

Tablo 8. Yaylı Çalgı İcracılarının Yurt Dışında Mesleki Müzik Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının yurt dışında mesleki müzik eğitimi alma durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yurt dışında mesleki müzik eğitimi aldım	23	74.2
Yurt dışında mesleki müzik eğitimi almadım	8	25.8
Toplam	31	100.0

Tablo 8 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının %74.2 ‘sinin yurt dışında mesleki müzik eğitimi aldığı görülürken, %25.8’inin mesleki müzik eğitimi almadıkları görülmektedir.

Tablo 9. Yaylı Çalgı İcracılarının Yurt Dışında Mesleki Müzik Eğitimi Almaları Sonucu Profesyonel Müzik Yaşantılarında Etkisine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının yurt dışında mesleki müzik eğitimi almaları sonucu, profesyonel müzik yaşantılarına etkisi durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Etkili oldu	23	100.0
Kararsızım	-	-
Etkisi olduğu söylenemez	-	-
Toplam	23	100.0

Tablo 9 incelendiğinde, 23 yaylı çalgı icracısının yurt dışında aldıkları mesleki müzik eğitiminin %100.0 etkili olduğu görülmekle birlikte, kararsızım ve etkisi olduğu söylenemez seçeneklerinin etkin olmadıkları görülmektedir.

Tablo 10. Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Çalgılarıyla “Bireysel Etkinliklerde” Gerçekleştirdikleri Konser Sayısı Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalgılarıyla “bireysel etkinliklerde” gerçekleştirdikleri konser sayısı durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
21 ve üstü	17	54.8
11- 20 Etkinlik	8	25.8
10’dan az	6	19.4
Hiç	-	-
Toplam	31	100.0

Tablo 10 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalgılarıyla “bireysel etkinliklerde” en fazla %54.8 ile 21 ve üstü yoğunluğunda konser etkinliği gerçekleştirdikleri, en az ise %19.4 ile 10’dan az konser etkinliği gerçekleştirdikleri ve aradaki farkın fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Çalgılarıyla “Toplu Etkinliklerde” Gerçekleştirdikleri Konser Sayısı Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalgılarıyla “toplu etkinliklerde” gerçekleştirdikleri konser sayısı durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
21 ve üstü	30	96.8
11- 20 Etkinlik	-	-
10’dan az	1	3.2
Hiç	-	-
Toplam	31	100.0

Tablo 11 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalgılarıyla “toplu etkinliklerde” gerçekleştirdikleri konser sayısının %96.8 en fazla 21 ve üstü olduğu, %3.2 ile en az 10’dan az olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Yaylı Çalgı İcracılarının Son 10 Yılda Gerçekleştirmiş Oldukları Etkinliklerin Durumuna İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının son 10 yılda gerçekleştirmiş oldukları etkinliklerin durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Konser	31	32.6
Masterclass	26	27.4
Albüm	24	25.3
Akademik yayın	14	14.7
Toplam	95	100.0

Tablo 12 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının son 10 yılda %32.6 ile konser, %27.4 ile masterclass, %25.3 ile albüm etkinliklerini en fazla gerçekleştirdikleri ve bu etkinliklerin yakın aralıklarda olduğu görülmekte, %14.7 ile en az akademik yayın gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 9. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Uluslararası müzik piyasasında bunun bir önemi yoktur” (Kİ3, 18.03.2021).

“Yürüttüğüm tezler var, ama kendim yazmadım. Performansa dayalı bir iş yaptığımız için şart değil. Ama olursa harika. Bu işin tek yolu akademik yayın değil. Öneri: Yayından daha değerli olan yetiştirilen öğrenci sayısı, daha değerli” (Kİ13, 29.03.2021).

Tablo 13. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarına İyi Geldiğini Düşündükleri ve Düzenli Olarak Gerçekleştirdikleri Aktivitelere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgı performanslarına iyi geldiğini düşündükleri ve düzenli olarak gerçekleştirdikleri aktivitelerin durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Mental yaklaşımlar	19	26.0

Spor		18	20.5
Yoga/Pilates, vb.		12	16.4
Nefes egzersizi		8	11.0
Kişisel gelişim		6	8.2
Dans		3	4.1
Diğer	Vetical jigging ⁵	1	1.4
	Gyrotonic (Kas uzatma)	1	1.4
Düzenli bir aktivite yapmamaktayım		5	6.8
Toplam		73	100.0

Tablo 13 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının, performanslarına iyi geldiğini düşündükleri ve düzenli olarak en fazla %26.0 ile mental yaklaşımlar, %20.5 ile spor aktiviteleri ve %16.4 ile yoga/pilates vb. gerçekleştirdikleri, en az ise %4.1 ile dans etkinliklerini gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 10. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Vetical jigging tekniği (japon tekniği) ile balık tutarım. İki kol hareketi, defalarca ahenk içinde kasmadan yapınca, bu teknik kollara iyi gelerek, kullunçları rahatlatıyor” (Kİ14, 11.04.2021).

“Yoga, dans, jimnastik, yüzme ve tai chi hareketlerinin bir araya gelmesinden oluşan kasları kuvvetlendirmede oldukça etkili olan gyrotonic’ i (Kas uzatma) düzenli bir aktivite ile gerçekleştirmekteyim. Gyrotonic ile pilates hareketlerinde birçok paralellik görülse de, pilates’ten farklı olarak gyrotonic’te bükülme ve dairesel hareketler ön plandadır. İkincisi; bu hareketler karın kaslarını desteklediğinden kasları kuvvetlendirir ve esnetir. Üçüncüsü; daha rahatlatıcı veya aerobik benzeri bir çalışma olarak uygulanabilir” (VYİ3,22.03.2021).

⁵ **Vetical Jigging (Dikey Seğırtme):** Seğırtme olarak geçen jigging tekniği tekne veya bottan yapılan bir balık avlama yöntemidir.

4.2. YAYLI ÇALGI İCRACILARININ ÖĞRENCİLİK DÖNEMLERİNDE SAHİP OLDUKLARI ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE AİT BULGULAR

Tablo 14. Yaylı Çalgı İcracılarının Öğrencilik Dönemlerinde Ortalama Çalışma Sürelerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde ortalama çalışma süreleri durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
3-5	11	35.5
4-6	10	32.3
7 ve üzeri	8	25.8
1-2	2	6.5
Toplam	31	100.0

Tablo 14 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde ortalama çalışma sürelerinin %35.5 ile 3-5 ve %32.3 ile 4-6 saat ile en fazla ve yakın aralıklarda olduğu, en az ise %6.5 ile 1-2 saat olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Yaylı Çalgı İcracılarının Aynı Çalgı Grubundaki Akranları ile Çalışma Farklılığı Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Daha fazla çalışma	Nitelikli çalışma	Sabah saatlerinde çalışma	Alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme	Aileye çalma ve kontrol edilme	Çalışmadaki bireysel farklılıklar	Rol model alma
K11	X						
K12	X					X	
K13							X
K14		X		X		X	
K15			X				
K16					X		
K17				-			
K18						X	
K19						X	
K110		X					
K111	X						
K112	X						
K113						X	
K114		X	X				
V11				-			
V12		X		X			X
V13		X				X	
V14							X
V15				-			
V16	X					X	
V17		X					
VY11							X
VY12	X						
VY13		X				X	
VY14		X					
VY15						X	
VY16						X	
KT11		X			X		
KT12						X	
KT13		X				X	X
KT14						X	

Tablo 15 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının aynı çalgı grubundaki akranları ile çalgı çalışma farklılıkları arasında, bireysel farklılıkların ve nitelikli çalışmanın belirleyici olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Yaylı Çalgı İcracılarının Aynı Çalgı Grubundaki Akranları ile Çalışma Farklılıklarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının aynı çalgı grubundaki akranları ile çalışma farklılıkları durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Çalışmadaki bireysel farklılıklar	13	29.5
Nitelikli çalışma	11	25.0
Daha fazla çalışma	6	13.6
Rol model alma	5	11.4
Sabah saatlerinde çalışma	2	4.5
Alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme	2	4.5
Aileye çalma ve kontrol edilme	2	4.5
Yanıtlanmamış	3	6.8
Toplam	44	100.0

Tablo 16 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının aynı çalgı grubundaki akranları ile çalışma farklılıkları arasında en fazla %29.5 ile çalışmadaki bireysel farklılıkların ve %25.0 ile nitelikli çalışma seçeneklerinin en fazla tercih edildiği, %4.5 ile sabah saatlerinde çalışma, alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme, aileye çalma ve kontrol edilme seçeneklerinin en az tercih edildiği görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 12. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Daha stabil yani her gün düzenli ve aynı miktarda çalışıyordum. Arkadaşlarımda bazen düzenli çalışmayı göremiyordum. Benim için düzenli ve aynı miktarda çalışmak önemli. Bir gün 7 – 8 saat çalışıp, ertesi gün 1 saat çalışmak fayda getirmiyordu. Ayrıca konsantrasyonunuz bittiği an çalışmayı bırakmak çok önemli” (Kİ10, 29.03.2021).

“Bilinçli ve nitelikli çalışma. Fazla saat değil hedefe eksiklere yönelik çalışmalar planlama. Zamanı etkin kullanma. İyi sanatçıları dinleme, örnek alma. Kısa zamanda art arda konser çıkartabilme pratiği edinme” (Vİ2, 09.03.2021).

Tablo 17. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalışmalarını Programlama Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalışmalarını programlama durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Haftalık	14	34.1
Günlük	12	29.3
Plan yapmazdım	11	26.8
Yıllık	3	7.3
Aylık	1	2.4
Toplam	41	100.0

Tablo 17 incelendiğinde, yaylı çalgı icracıların çalışmalarını en fazla %31.4 ile haftalık, %29.3 ile günlük planladıkları, %26.8 ile plan yapmayan icracıların, günlük ve haftalık plan yapan icracılara yakın aralıklarda olduğu; %7.3 ile yıllık, %2.4 ile aylık plan yapan icracıların en az yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 13. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Derslerimdeki boşluklara göre boş zamanlarımı değerlendirirdim. Aynı zamanda diğer kemancıları dinleyerek, o da farklı bir çalışma yöntemi olduğu için gözlem yapardım. Planlayamazdım, boş zamanlarımı çalışarak geçirirdim. Sonrasında günlük planlıyordum” (Kİ8, 18.03.2021)

“Programımı Daniya KAYNOVA hocam yapardı. Haftalık bir plan ve programlama yapardı. Çalışmaktan çok o hafta neler yapmam gerektiğine dair bir plan ve program çıkarıyordu. Benim için disiplinli bir yöntemiydi” (Kİ10, 29.03.2021).

Tablo 18. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Olumlu Yönde Etkilendikleri, Çalgı Çalışma stratejilerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Teknik çalışma	Araştırmacı ve gözlemci olma	Metronom ile çalışma	Niteli çalışma	Mental hazırlık yapma	Alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme	Sahneye çıkmada hevesli olma /Sık sık konser verme	Uyumlu ve iyi müzisyenlerle çalışmak
K11	X							
K12		X						
K13				X			X	
K14	X			X	X			
K15	X							
K16					X			
K17				X				
K18				X	X			
K19					-			
K110				X				
K111	X		X	X				
K112				X				
K113				X				
K114	X			X				
V11	X							
V12	X			X	X			

VI3						X
VI4	X			X		X
VI5	X		X			
VI6		X				
VI7					X	
VYI1	X			X		
VYI2						X
VYI3				X		
VYI4	X			X		
VYI5				X	X	
VYI6				X		
KTI1				X		
KTI2				X		X
KTI3	X			X		
KTI4	X					

Tablo 18 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında olumlu yönde etkilendikleri, çalgı çalışma stratejileri arasında nitelikli çalışmanın, teknik çalışmanın ve mental hazırlık yapmanın belirgin olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Olumlu Yönde Etkilendikleri, Çalgı Çalışma Stratejilerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının performanslarında olumlu yönde etkilendikleri, çalgı çalışma stratejileri durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nitelikli çalışma	18	39.1
Teknik çalışma	13	28.3
Mental hazırlık yapma	6	13.0
Araştırmacı ve gözlemci olma	2	4.3
Metronom ile çalışma	2	4.3
Sahneye çıkmada hevesli olma / Sık sık konser verme	2	4.3
Alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme	2	4.3
Yanıtlanmamış	1	2.2
Toplam	46	100.0

Tablo 19 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında olumlu yönde etkilendikleri, çalgı çalışma stratejileri durumlarına göre en fazla %39.1 ile nitelikli çalışma, %28.3 ile teknik çalışma stratejilerden etkilendikleri, %4.3 ile araştırmacı ve gözlemci olma, metronom ile çalışma, sahneye çıkmada hevesli olma / sık sık konser verme, alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve izleme seçenekleri ile en az etkilendikleri stratejiler olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 14. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Çok yavaş çalışmak ve işin mental kısmını anlayabilmek, beyni iyi bilmek. Enstrüman çalmanın parmaklarla olmadığını, beyinle çaldığımızı ve kas hafızasının nasıl kaydettiğini, nasıl çalışırsak kas hafızası bunu doğru şekilde yapar ya da yanlış bir şey kaydetmişse bunu nasıl çabuk silebiliriz. Sıfır öğrenmek kolaydır, alışkanlığı düzeltmek zordur. Kas hafızasına kaydettiği için

silmek zordur, bu yüzden silmek için yavaş tempoda ve defalarca tekrar etmek, ayrıca motifleri değiştirerek tekrar etmek, uzun süreli çalışmak ve zamanı verimli kullanarak çalışmak gerekir. Molalı çalışmak, Çalışma zamanından sonra keşfettiğim 20 dakika uyuyabilmek çalışılan pasajın kas hafızasına yerleşmesi daha kolay oluyor. Gam ve arpej çalışmak çok önemli” (Kİ4,15.03.2021).

“Düzenli çalışmak ve stabil olmak. Her gün aynı miktarda çalışmak” (Kİ10, 29.03.2021).

“Sahneyi sevmelisiniz. Her çaldığınızda daha fazla konser yapmak istersiniz” (VYİ2, 15.03.2021).

“Çalışmalarım biraz daha soyuttu. Mental çalışma, fazla müzik dinleme ya da önemli performansları dinleyip ve izledim. Bu durum benim için bir çalışma, prensip haline gelmişti. Görsel algularım çok güçlü olduğu için bu yöntemin performansına olumlu katkıları olmuştur” (VYİ5, 04.04.2021).

“Devamlılık. Ciddi müzik dinlerdim, haftada en az iki kere konsere giderdim. Bu çok önemli bence” (KTİ2, 17.03.2021).

Tablo 20. Yaylı Çalgı İcracılarının “Teknik ve Müzikalite” Açısından Kişisel Olarak Çalışma Yöntemlerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Teknik çalışma					Müzikalite						
	Sağ ve sol el için teknik çalışmalar	Mental hazırlık	Ağır tempoda çalışmak	Notaları incelemek, analiz etmek	Partiyon okumak	Mental hazırlık	Eseri analiz etmek	Başka müzisyenlerle çalışmak	Alanda önemli performansları dinlemek ve izlemek	Ses üretme çalışması yapmak	Bol bol repertuar öğrenmek	Kendi müziğini yakalıyarak, besteciyeye sadık çalışmak
K11	X			X		X	X			X		
K12	X	X		X	X	X						
K13	X							X				
K14	X	X							X	X		
K15										X		
K16	X						X		X			
K17			X							X		
K18	X										X	
K19	X											X
K110												
K111	X											
K112	X											
K113			X	X	X		X		X			
K114	X		X							X		
V11	X											
V12		X		X	X	X			X			
V13			X									
V14	X					X						
V15	X					X						
V16	X					X				X		
V17	X						X					
VY11	X									X		
VY12				X		X						
VY13	X					X	X					

VY14	X	X	-
VY15	X	X	X
VY16	X		-
KT11		-	-
KT12	X		X
KT13	X	X	-
KT14	X	X	-

Tablo 20 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının teknik açıdan kişisel olarak çalışma yöntemleri arasında sağ ve sol el için teknik çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Müzikal açıdan kişisel çalışma yöntemleri arasında ise mental hazırlık yapmanın yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Yaylı Çalgı İcracılarının “Teknik ve Müzikalite” Açısından Kişisel Olarak Çalışma Yöntemlerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı Çalgı İcracılarının “Teknik ve Müzikalite” Açısından Kişisel Olarak Çalışma Yöntemleri Durumu</i>		f	%
Teknik	Sağ ve sol el için teknik çalışmalar	22	48.9
	Ağır tempoda çalışmak	8	17.8
	Notaları incelemek, analiz etmek	5	11.1
	Mental hazırlık	4	8.9
	Partisyon okuma	3	6.7
	Yanıtlanmamış	3	6.7
	Toplam	45	100.0
Müzikalite	Mental hazırlık	9	23.7
	Eseri analiz etme	6	15.8
	Ses üretme çalışması yapmak	6	15.8
	Alanda önemli performansları dinlemek ve izlemek	5	13.2
	Başka müzisyenlerle çalışmak	1	2.6
	Bol bol repertuar öğrenmek	1	2.6
	Kendi müziğini yakalayarak, besteciye sadık kalmak	1	2.6
Yanıtlanmamış	9	23.7	
Toplam	38	100.0	

Tablo 21 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının teknik açıdan kişisel olarak çalışma yöntemleri arasında %49.9 ile sağ ve sol el için teknik çalışmaların, %17.8 ile ağır tempoda çalışma yapmanın en fazla yoğunlukta olduğu, %6.7 ile partisyon okumanın en az yoğunlukta olduğu görülmektedir. Yaylı çalgı icracılarının müzikal açıdan kişisel olarak çalışma yöntemleri %23.7 ile mental hazırlık yapmanın en fazla yoğunlukta olduğu, %2.6 ile başka müzisyenlerle çalışmak, bol bol repertuar öğrenmek ve kendi müziğini yakalayarak, besteciye sadık kalmak seçeneklerinin en az yoğunlukta olduğu, kişisel olarak çalışma yöntemlerinin müzikalite açısından %23.7 ile yanıtlamayanların sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 15. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Gam, etüd, çift ses çalışmak, yeni repertuar geçmek. Eseri 1 ay çalıştıktan sonra başka bir eser geçerdik. Sonra tekrar eski eserlere geri dönerdik (repertuar öğrenmek, çözmek yeni eserler geçmek RUS EKOLÜ) Bunları yaparken müzikaliteyi bağımsız düşünemeyiz. Tabiki önemli olan eseri dağarcığına atmak ve çok fazla detaylı uğraşmamak, genel çalışmak, alt yapı oluşturmak. Tekrar aynı esere dönünce yabancılik hissetmeden hemen kolay adapte olunuyor. Hocamızın yaptığı ve kendisinden edinmiş olduğum deneyim. Ayrıca masterclasslarda öğrendiğim, hocamın üstüne düşmediği sevdiğim egzersizleri yapardım. Rus ekolünde küçük yaşta zorluk düzeyi olan çok fazla eser geçmek. 10-18 yaş aralığımda bende çok fazla eser çaldım. Ortaokul zamanımda ilk dönemde Giovanni Battista Viotti 22, 2. Dönemde Camille Saint Saens konçerto no 3’ ün 1. Bölümünü çaldım” (Kİ8, 18.03.2021).

“En baştan beri müzikalite var, ancak müzikalitenin öneminin farkına varılması sanırım 30’lu yaşları buluyor. 30’lu yaşlarda can sesini buluyorsun. Okuduğum bir kitapta (müziğin kanatlarında söyleşiler) kimisi can sesini 29, 30’lu yaşlarında bulur, kimisi 50’li yaşlarda, kimisi hiç bulamaz, kimisi de 6 yaşında bulur diye bir söz vardı. Can sesini yakaladığımız anda müzikaliteye de önem veriyoruz ve kendi imzamızı koyuyoruz. Beni bu konuda tam anlamıyla bilinçlendiren Gürer AYKAL hocamdı. Ondan önceki yıllarda konservatuarda istenileni yapmak ve kendi imzayı atmaktan çekiniyorsun. Önce teknik çalışma, sonra teknik çalışma üzerinden müzikalite. Tekniğin yoksa müzikalite de olmaz. Hepsi beraber olmalı” (Vİ4, 14.03.2021).

“Müzikalite hem bestecinin yazdıklarıyla hem de kendi araştırmalarım ve çaldığım sırada hissettiklerimi bir arada birleştirerek herşeyin birbiriyle doğru bir şekilde harmanlanması benim için iyi bir müzikalite ile yapılmış bir yorum ortaya çıkar ve bunu ben kendi çalışımda her zaman uygularım” (Kİ2, 08.03.2021).

Tablo 22. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan en Etkili Olduğunu Düşündükleri Eğitim Materyallerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Teknik Egzersiz Kitapları	Gam Kitapları	Etüd Kitapları	Metodlar	Kaprisler	Sonatlar	Dijital Platform üzerinden orijinal notalar
Kİ1	X	X	X		X		
Kİ2				-			
Kİ3		X					X
Kİ4			X	X	X		
Kİ5	X	X	X	X	X		
Kİ6	X	X	X				
Kİ7	X	X	X		X		
Kİ8	X	X	X		X		X
Kİ9				-			
Kİ10			X		X		
Kİ11	X	X	X		X	X	
Kİ12			X		X		
Kİ13	X	X	X		X		
Kİ14	X	X	X		X		
Vİ1				-			
Vİ2	X		X		X		
Vİ3				-			
Vİ4	X	X					
Vİ5	X						
Vİ6		X	X		X		
Vİ7	X		X				
VYİ1				-			
VYİ2		X	X	X		X	
VYİ3				-			
VYİ4	X	X	X				
VYİ5	X		X	X			
VYİ6			X	X			
KTI1				-			
KTI2				-			
KTI3	X						
KTI4	X	X	X	X	X		

Tablo 22 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri eğitim materyalleri arasında etüd kitaplarının, teknik egzersiz kitaplarının, gam kitapları ve kaprislerin yoğun olarak etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan en Etkili Olduğunu Düşündükleri Eğitim Materyallerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan en Etkili Olduğunu Düşündükleri Eğitim Materyallerine</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Etüd Kitapları	19	23.8
Teknik Egzersiz Kitapları	16	20.0
Gam Kitapları	14	17.5
Kaprisler	13	16.3
Metodlar	6	7.5
Sonatlar	2	2.5
Dijital Platform üzerinden orijinal notalar	2	2.5
Yanıtlanmamış	8	10.0
Toplam	80	100.0

Tablo 23 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri eğitim materyalleri arasında %23.8 ile etüd kitaplarının, %20.0 ile teknik egzersiz kitaplarının, %17.5 ile gam kitaplarının, %16.3 ile kaprislerin en fazla yoğunlukta olduğu, %7.5 ile metodların, %2.5 ile sonatların ve orijinal notaların en az yoğunlukta olduğu görülmekle birlikte, %10.0 ile yanıtlamayanların sayısının da fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 24. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Bestecilere İlişkin Veriler

Kategori	Kıtlımcı	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17	K18	K19	K110	K111	K112	K113	K114	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V111	V112	V113	V114	V115	V116	KT11	KT12	KT13	KT14		
		Bütün bestecilere hakim olma	x	x										x	x			x						x					x					
Barok Dönem (1600-1750)	A. CORELLI (1653-1713)											x	x									x												
	A. VIVALDI (1678-1741)				x							x																						
	G. P. TELEMANN (1681-1767)											x																						
	J. S. BACH (1685-1750)	x		x	x	x	x				x	x			x										x			x						
	G.F. HANDEL (1685-1759)												x																					
	D. SCARLETTI (1685-1757)													x																				
	G. B. PERGOLESI (1710-1736)													x																				
	C. D. V. DITTERSDORF (1739-1799)																																x	
	J. HAYDN (1732-1809)																																	x
	J. B. VANHAL (1739-1813)																																	x
Klasik Dönem (1750-1820)	C. STAMITZ (1745-1801)																x		x															
	F. A. HOFFMEISTER (1754-1812)																x		x															x
	J. M. SPERGER (1750-1812)																																	x
	G. A. CAPUZZI (1755-1818)																																	x
	D. DRAGONETTI (1763-1846)																																	x
	L.V.BEETHOVEN (1770-1827)						x								x																		x	
	W. A. MOZART (1782-1791)				x			x								x																		x
	N. PAGANINI (1782-1840)				x	x	x			x					x																			x
	F. P. SCHUBERT (1797-1828)																x			x														x
	Romantik Dönem (1820-1900)	J. L. F. MENDELSSOHN BARTHOLDY (1809-1847)														x																		
G. BOTTESINI (1821-1889)																																	x	x
J.BRAHMS (1833-1897)																																		x
H. WIENIAWSKI (1835-1880)						x	x			x					x																			
P. I. TCHAYKOVSKI (1840-1893)																																		x
A. DVORAK (1841-1904)																																		x

Modern Dönem (20. Yüzyıl ve günümüz)	P. M. M. DE SARASATE Y NAVASCUÉS (1844-1908)	x		
	E. YSAYE (1858-1931)		x	x
	F. SIMANDL (1840-1912)			x
	S. KOUSSEVITSKY (1874-1951)			x
	B. BARTOK (1881-1945)		x	x
	E. TUBIN (1905-1982)			x
	N. ROTA (1911-1979)			x
	F. RABBATH 1931			x

Tablo 24 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri besteciler arasında Johann Sebastian BACH, Niccolo PAGANİNİ'nin etkili olduğu ve genel olarak bütün bestecilere hakim olmak gerektiği görülmektedir.

Tablo 25. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Bestecilere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili oldukları bestecilerin durumu</i>				<i>Toplam</i>	
Dönemler	Besteciler	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Barok Dönem (1600-1750)	Bütün bestecilere hakim olma	7	8,6		
	J. S. BACH (1685-1750)	12	14,8		
	A. VIVALDI (1678-1741)	2	2,5		
	A. CORELLI (1653-1713)	1	1,2		
	G. P. TELEMANN (1681-1767)	1	1,2	26	32,1
	G.F. HANDEL (1685-1759)	1	1,2		
	D. SCARLETTI (1685-1757)	1	1,2		
	G. B. PERGOLESI (1710-1736)	1	1,2		
Klasik Dönem (1750-1820)	N. PAGANINI (1782-1840)	7	8,6		
	W. A. MOZART (1782-1791)	5	6,2		
	L.V. BEETHOVEN (1770-1827)	4	4,9		
	F. A. HOFFMEISTER (1754-1812)	3	3,7		
	C. STAMITZ (1745-1801)	2	2,5		
	F. P. SCHUBERT (1797-1828)	2	2,5	29	35,8
	C. D. V. DITTERSDORF (1739-1799)	1	1,2		
	J. HAYDN (1732-1809)	1	1,2		
	J. B. VANHAL (1739-1813)	1	1,2		
	J. M. SPERGER (1750-1812)	1	1,2		
	G. A. CAPUZZI (1755-1818)	1	1,2		
D. DRAGONETTI (1763-1846)	1	1,2			
Romantik Dönem (1820-1900)	H. WIENIAWSKI (1835-1880)	4	4,9		
	G. BOTTESINI (1821-1889)	2	2,5		
	A. DVORAK (1841-1904)	2	2,5		
	E. YSAYE (1858-1931)	2	2,5		
	J. L. F. MENDELSSOHN BARTHOLDY (1809-1847)	1	1,2	14	17,3
	J. BRAHMS (1833-1897)	1	1,2		
	P. I. TCHAYKOVSKI (1840-1893)	1	1,2		
P. M. M. DE SARASATE Y NAVASCUÉS (1844-1908)	1	1,2			

Modern Dönem (20. Yüzyıl ve günümüz)	B. BARTOK (1881 -1945)	2	2.5	7	8.6
	F. SIMANDL (1840-1912)	1	1.2		
	S. KOUSSEVITSKY (1874-1951)	1	1.2		
	E. TUBIN (1905-1982)	1	1.2		
	N. ROTA (1911-1979)	1	1.2		
	F. RABBATH (1931)	1	1.2		
	Yanıtlanmamış	5	6.2	5	6.2
TOPLAM		81	100.0	81	100.0

Tablo 25 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri besteciler %14.8 Johann Sebastian BACH, %8.6 ile Niccolo PAGANINI'nin etkili olduğu ve %8.6 ile genel olarak bütün bestecilere hakim olmak gerektiği görülmektedir.

Tablo 26. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Dönemlere İlişkin Veriler

Katılımcı	Bütün dönemlere hakim olma	Barok Dönem (1600-1750)	Romantik dönem	Modern Dönem (20. Yüzyıl ve günümüz)	Klasik Dönem (1750-1820)	Çağdaş dönem
KI1	X					
KI2	X		X			
KI3		X	X	X		
KI4	X	X				
KI5		X	X			
KI6					X	
KI7			-			
KI8					X	
KI9			-			
KI10		X				
KI11			-			
KI12	X					
KI13	X					
KI14		X	X			
VI1			X		X	
VI2		X	X		X	X
VI3	X				X	X
VI4	X	X				
VI5						
VI6		X				
VI7					X	
VYI1	X				X	X
VYI2						
VYI3	X	X			X	
VYI4	X					
VYI5		X				
VYI6	X	X				
KTI1			-			
KTI2			-			
KTI3					X	
KTI4		X	X		X	

Tablo 26 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri dönemler arasında barok dönem ve klasik dönemin ön planda olduğu, bununla birlikte bütün dönemlere hakim olmak gerektiği görülmektedir.

Tablo 27. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açından En Etkili Olduğunu Düşündükleri Dönemlere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri dönemlerin durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Barok Dönem (1600-1750)	12	24.5
Bütün dönemlere hakim olma	11	22.4
Klasik Dönem (1750-1820)	10	20.4
Romantik dönem (1820-1900)	7	14.3
Çağdaş dönem (1900- 20. yüzyıl)	3	6.1
Modern Dönem (20. yüzyıl ve günümüz)	1	2.0
Yanıtlanmamış	5	10.2
Toplam	49	100.0

Tablo 27 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri dönemler arasında %24.5 ile barok dönem %22.4 ile bütün dönemlere hakim olma ve %20.4 ile klasik dönemin en fazla yoğunlukta olduğu, %6.1 ile çağdaş dönem, %2.0 ile modern dönemin en az yoğunlukta olduğu, yanıtlanmayanlarında %10.2 olduğu görülmektedir.

Tablo 28. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açından En Etkili Olduğunu Düşündükleri Ekollere İlişkin Veriler

Katılımcı	Rus ekolü	Alman ekolü	Fransız ekolü	Mensup olunan öğretmenin ekolü	Amerikan ekolü	Fransız – Belçika ekolü	Yahudi ekolü	Bütün ekollere hakim olup, vücut anatomisine uygun sentezleme
KI1				X				
KI2	X	X	X		X		X	
KI3								
KI4	X		X					X
KI5	X					X		
KI6	X	X						
KI7	X							
KI8	X							
KI9								
KI10	X	X						
KI11	X							
KI12								X
KI13								X
KI14		X	X					
VI1		X						
VI2				X				X
VI3		X						
VI4								X
VI5								
VI6				X				X
VI7	X				X			
VY11	X		X					
VY12								
VY13		X	X					
VY14								
VY15								X
VY16	X							
KTI1								
KTI2								
KTI3			X					
KTI4		X						

Tablo 28 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri ekoller arasında rus ve alman ekollerinin etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 29. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Teknik ya da Müzikal Açıdan En Etkili Olduğunu Düşündükleri Ekollere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri ekollerin durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Rus ekolü	11	24.4
Alman ekolü	8	17.8
Bütün ekollere hakim olup, vücut anatomisine uygun sentezleme	7	15.6
Fransız ekolü	6	13.3
Mensup olunan öğretmenin ekolü	3	6.7
Amerikan ekolü	2	4.4
Fransız-Belçika ekolü	1	2.2
Yahudi ekolü	1	2.2
Yanıtlanmamış	6	13.3
Toplam	45	100.0

Tablo 29 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri ekoller arasında %24.4 ile rus ekolü, %17.8 ile alman ekolü en fazla yoğunlukta olduğu, %2.2 ile fransız-belçika ekolü ve yahudi ekolünün en az yoğunlukta olduğu, yanıtlamayanların da %13.3 olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 16. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Teknik Egzersizler (Schradiack, Sevcik, Casorti..), Gam Kitapları (Flesch, Gilels, Galamian..), Etüt Kaprisler (Kreutzer, Mazas, Rode, Dont, Gavinies, Wieniawski, Vieuxtemps, Paganini..)” (Kİ7, 08.03.2021).

“Carl Flesch, Han Sitt, Efrem Zimbalist, Mazas, Rode, Gavinies, Kreutzer (en önemli), Paganini, Dont, Sevcik, Schradiack, Küchler, Seybold, Camillo Sivori kaprisler” (Kİ14, 11.03.2021).

“Bu soruya bu başlıklar altında cevap verilmesi pek mümkün değil benim için. Ekoller, besteciler ya da dönemler performansta etkili olmaz, kişi çalışmalarını daha iyi bir performansla zemin sağlayacak şekilde sürdürür, bunun sonrasında eser dönem ya da bestecilere uygun yorumlar üzerine çalışır. Eğitim materyali olarak ise Sevcik, Matz ve birçok etüt kitabı kullanılabilir.

Yani Brahms sonatın kendisi teknik ya da müzikal açıdan performansında etkili olur demek yerine gerekli altyapıyı sağlayacak çalışmalardan sonra Brahms yorumlamak üzerine eğilirim demek daha doğru geliyor bana” (Vİ5, 17.04.2021).

“Edouard Nanny - Complete Method for the Four and Five Stringed Double Bass Part 1

Eduoard Nanny 10 Etudes & Caprices

Simandl 30 Studies for String Bass (Editor, Zimmermann)

Findeisen Complete Method for String Bass

Ludwig Streicher, MY WAY OF PLAYING THE DOUBLE BASS Volume

1,2,3,4,5

F. Petracchi: Simplified Higher Technique: Double Bass

Zimmermann Orch. Excerpts

Hrabe 86 Studies Vol. 1,2

Kreutzer 18 Studies for String Bass

Storch-Hrabe 57 STUDIES in 2 VOLUMES

Schwabe SCALE STUDIES FOR STRING BASS” (KTİ4, 07.04.2021).

“Besteciler bir etki olmaz. Yani keman çalmaya şu besteciye çalayım, benim keman çalmam ilerlesin demezsiniz. Klasik uslubu öğrenelim dersiniz Mozart çalışmak gerekir. Barok dönem Bach, Vivaldi, Corelli, Telemann. Handel, Scarlatti, Pergoletti’ nin eserlerini çalışıp, dinlemek gerekir. Bir besteci spesifik olarak bir çalgının ilerlemesinde çok etkili olmaz. Paganini kaprisler, Bach solo sonatları ve Ysaye solo sonatları ve ballade’ni bir kemancının çalabilmesi, keman tekniği olarak pek çok şeyi yenmesinin ve diğer bestecileri rahatlıkla icra edebilmesinin anahtarlarından olabilir” (Kİ11, 17.03.2021).

“Müzikal açıdan sevdiğiniz besteciler sizi etkiler. Hikayelerini bilmek çok önemli” (VYİ1, 06.03.2021).

“Giuseppe Antonio Capuzzi, Franz Anton Hoffmeister, Carl von Dittersdorf, Johann Baptist Wanhal, Joseph Haydn, Domenico Dragonetti, Franz Simandl,

Francois Rabbath., Giovanni Bottesini, Johannes Matthias Sperger, Serge Koussevitsky, Eduard Tubin Nino Rota” (KTİ4, 07.04.2021).

“Her dönemi bir klasik batı müziğini seslendiren biri olarak bilmek fikrimce çok önemli. Ama şahsen kendimi romantik – most romantik döneme daha yakın hissediyorum” (Kİ2, 08.03.2021).

“Barok dönem, ama her dönem birbirini devam ettirdiği için hepsi çok önemli. Çok yönlü bakmak gerekir. Kendinizi geliştirmek için beynelminel müzik tarzına da yoğunlaşılmalı” (Kİ4, 15.03.2021).

“Klasik dönem (steril, temiz çalmak- çok zor ve eğitici)” (Vİ7, 21.04.2021).

“Ekollerin farklılıkları çok öğretilmez. Bir hocaya mensupsanız o hocanın ekolünü öğrenirsiniz. Çok fazla değişik ekollere sapmak, kafa karışıklığına neden olabilir” (Kİ1, 10.03.2021).

“Keman o kadar zenginliklerle dolu enstrüman ki sadece bir ekole sığdırmak bana çok da doğru gelmiyor. Fransız, rus, yahudi, alman, amerikan ekollerinin hepsi birbirinden değerli ve ilginç değerleri var. Hepsi harmanlandığında ise ortaya fikrimce çok güzel bir keman tekniği çıkmış oluyor” (Kİ2, 08.03.2021).

“Ekol ve ekoller incelenir. Ben kendimi rus ekolüne yakın bulmuşumdur. Aynı zamanda rus ekolü franko Belçika okulunun bir uzantısıdır. Dolayısıyla Franko Belçika okulunun da izdüşümleri çalmamda vardır. Aynı zamanda günümüzde global bir ekol var. Keman artık bu ilkelerle öğretiliyor. Modern keman ekolünü çok yakından takip ediyorum” (Kİ11, 17.03.2021).

“Zaman içinde gözlemlerim sonucu kendime uygun bir ekolüm var. Küreselleşerek bireyselleşmiş durumda. Vücut anatomisine göre hareket etmek gerekir. Çalabiliyorsa çok müdahale etmemek gerekir” (Kİ13, 29.03.2021).

4.3. YAYLI ÇALGI İCRACILARININ MESLEKİ YAŞANTILARINDA SAHİP OLDUKLARI ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE AİT BULGULAR

Tablo 30. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgılarına Günlük Ortalama Olarak Vakit Ayırma Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Egzersiz		Teknik etüt		Eser			Diğer			
	15-45 dakika	1-2 saat	8-45 dakika	1-2 saat	1-2 saat	2-3 saat	4 saat ve üzeri	20-45 dakika	1-2 saat	2-4 saat	4saat ve üzeri
Kİ1	x			x	x						
Kİ2		x	x				x				
Kİ3	x			x	x						X(Prova)
Kİ4		x		x							
Kİ5						x					
Kİ6	x					x					
Kİ7	x		x		x						
Kİ8	x		x		x						
Kİ9	x				x						
Kİ10											X(Günde en az 3 saat çalışılmalı)
Kİ11	-										
Kİ12	x			x	x						
Kİ13	x				x						
Kİ14	x		x			x		X(Emprovizasyon)			
Vİ1		x		x	x						
Vİ2		x		x	x					X(literatür tarama)	
Vİ3		x		x			x				
Vİ4		x	x		x			X(Literatür tarama)			
Vİ5											X(Günlük programma göre çalışmalarını düzenliyorum)
Vİ6		x	x				x	X(Geçmiş repertuarı tazelemek)			
Vİ7	x		x		x						
VYİ1		x	x		x						
VYİ2							x				
VYİ3	x		x			x			X(Emprovizasyon)		
VYİ4											X(Her gün aynı miktar çalışmıyorum. Oldukça değişken saatlerim var)
VYİ5	x		x			x		X(Farklı ses ve tımları keşfetmek)			
VYİ6	x			x		x					
KTİ1											
KTİ2											
KTİ3	x		x			x					
KTİ4	x		x		x						

Tablo 30 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgılarına günlük ortalama olarak en fazla vakti egzersize 15-45 dakika, teknik etüte 8-45 dakika, esere 1-2 saat ve diğer çalgı çalışmalarına 20-45 dakika aralığında vakit ayırdıkları görülmektedir.

Tablo 31. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgılarına Günlük Ortalama Olarak Vakit Ayırma Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgılarına günlük ortalama olarak vakit ayırma durumları</i>			<i>Toplam</i>			
			<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Egzersiz	15-45dakika	15	20.0	23	30.7	
	1-2 saat	8	10.7			
Teknik etüt	8-45 dakika	12	16.0	20	26.7	
	1-2 saat	8	10.7			
Eser	1-2 saat	13	17.3	24	32.0	
	2-3 saat	7	9.3			
	4 saat ve üzeri	4	5.3			
Diğer	Emprovizasyon, Literatür tarama, Geçmiş repertuarı tazelemek, Farklı ses ve tınıları keşfetmek	20-45 dakika	4	5.3	7	9.3
	Emprovizasyon, Literatür tarama Prova	1-2 saat	2	2.7		
Yanıtlanmamış	4 saat ve üzeri	1	1.3			
	Toplam	75	100.0	75	100.0	

Tablo 31 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgılarına günlük ortalama olarak en fazla vakti sırasıyla %32.0 ile esere, %30.7 ile egzersize, %26.7 ile teknik etüte, %9.3 ile en az vakti diğer çalgı çalışmalarına vakit ayırdıkları görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 17. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“6 saat beden için sınırdır, 7 saat çalıştığınız zaman kaslara zara veriyorsunuz ve 60 yaşından sonra keman çalamayabilirsiniz. Minimum 4 saat, maksimum da 6 saat çalışılmalı. 4gün, 5 gün çalıştıktan sonra (hergün için) 2 gün mutlaka kasları dinlendirmek adına ara verilmeli sporcular gibi” (Kİ4, 15.03.2021).

“Gamı bir müzikal bir eser gibi çalışıyorum. Teknik ve müzikalite birlikte benim için çok önemli. Günde en az 3 saat çalışılmalı. 4, 5 saat çalışıyorsa, kişi kendini sorgulayarak yaptığı çalışmanın ne kadar verimli olduğunu düşünmeli, irdelemeli” (Kİ10, 29.03.2021).

“Bunu bu şekilde sınıflandırmak çok kolay değil. Bir akademisyen olarak kimi zaman bütün gün derse girmek zorunda kalıp elinize enstrüman alamadığınız

bile oluyor. Ancak mesela bir orkestracı günde yaklaşık 4 saat enstrümanıyla birlikte olabiliyor. Bu sorunun cevabı olarak o günkü programıma göre çalışmalarımı düzenliyorum diyebilirim. Ancak mümkün olduğunca direkt olarak eserlerden çalışmaya başlamıyorum denebilir” (Vİ5, 17.04.2021).

Tablo 32. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgısız Gevşeme ve Isınma Hareketleri Yapma Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapmıyorum	Çalgısız ısınma yapıyorum		
		Kişisel Esneme/Isınma (süresi)	Yoga/Meditasyon/Pilates (süresi)	Spor (süresi)
Kİ1	X			
Kİ2			X	
Kİ3	X			
Kİ4		X (30dk)		
Kİ5				X (30dk)
Kİ6	X			
Kİ7		X (10dk)		
Kİ8	X			
Kİ9		-		
Kİ10		X (30dk)		
Kİ11	X			
Kİ12		X (10dk)		
Kİ13	X			
Kİ14	X			
Vİ1	X			
Vİ2			X	
Vİ3		X (15dk)		
Vİ4	X			
Vİ5			X	
Vİ6		X		
Vİ7		X (10dk)		
VYİ1		X		
VYİ2	X			
VYİ3		X		
VYİ4	X			
VYİ5	X			
VYİ6	X			
KTİ1	X			
KTİ2	X			
KTİ3	X			
KTİ4		X(30dk)		

Tablo 32 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapmama durumlarının yoğunlukta olduğu, çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapan icracıların ise esneme- ısınma hareketlerine yoğunlaştıkları görülmektedir.

Tablo 33. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgısız Gevşeme ve Isınma Hareketleri Yapma Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapma durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapmıyorum	15	50.0
Esneme/Isınma hareketleri	10	33.3

Yoga/ Meditasyon/Pilates	3	10.0
Spor	1	3.3
Yanıtlanmamış	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 33 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının %50.0 ile çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapmama durumlarının en fazla yoğunlukta olduğu, diğer icracıların %33.3 ile en fazla esneme- ısınma hareketlerine, en az ise %3.3 ile spora yoğunlaştıkları görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 18. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Düzenli olarak Pilates yapmaktayım. Bunun sadece enstrüman çalmak için değil, genel olarak sağlıklı olduğumu düşünüyorum. Özellikle çalgı çalan kişiler diğer insanlardan daha farklı kaslarını yoğun şekilde kullandıkları için esnemek ve vücut farkındalığı çok önemli” (Vİ5, 17.04.2021).

“Kolların gevşemesi için açma hareketleri yapmak, dik durmak için vücudu esnetme hareketleri. Ayrıca yurtdışında İsviçre’de okurken hocalarımın belirttiği ve Türkiye’ de duymadığım vücudunu kullanmak için ve belimizin açık olması gerektiğini bizlere belirtmişlerdi. (Vücudun rahat bir pozisyona sokulması) Vücudu ısındırmak ve açmak için omuzdan serbest bırakarak kol egzersizleri, parmak egzersizleri, kürek kemiklerini rahatlatmak için sırt egzersizleri yapmaktayım” (VYİ3, 22.03.2021).

“20dk yaptığım bir Petracci egzersiz var, bakın o bir etüd kitabından mesela. Sonra 7 gam çalarım 3 oktav, yavaş ve bağlı. Bu benim ısınma yöntemim. Herhangi bir gevşeme yöntemim yok. Düzenli spor yapıp kuvvetli ve esnek kaslar olması bir enstrüman çalmak için güzel bir avantaj. Spor sevmiyorsanız Taichi tavsiye ederim. Yapılan her ne olursa olsun en önemli unsur devamlılığı” (KTİ2, 17.03.2021).

Tablo 34. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Kendilerini Güçlü Kılan Kişisel Özellikleri Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Özgüven	Performansa etkin hazırlık	Mental hazırlık	Mesleki deneyim	Toplu performanslarda Müziği paylaşmaktan keyif olma	Mesleğini ve sahneyi sevmek
KI1			X		X	
KI2	X	X				
KI3						X
KI4	X					
KI5	X					
KI6	X		X			X
KI7		X				
KI8						X
KI9	X					
KI10	X					
KI11	X	X				
KI12						X
KI13	X					
KI14					X	
VI1		X				
VI2					X	X
VI3	X					
VI4					X	
VI5					X	X
VI6	X					X
VI7			X			
VYI1				X		
VYI2						X
VYI3	X	X			X	
VYI4						
VYI5	X					
VYI6		X			X	X
KTI1				X		
KTI2	X			X		
KTI3	X	X				
KTI4	X			X		

Tablo 34 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında kendilerini güçlü kılan özellikleri arasında en fazla özgüveni ön planda tuttukları, mental hazırlık yapmanın en az etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 35. Yaylı Çalgı İcracılarının Performanslarında Kendilerini Güçlü Kılan Kişisel Özellikleri Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının performanslarında onları güçlü kılan kişisel özellikleri durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Özgüven	15	32.6
Mesleğini ve sahneyi sevmek	9	19.6
Performansa etkin hazırlık	7	15.2
Toplu performanslarda Müziği paylaşmaktan keyif olma	7	15.2
Mesleki deneyim	4	8.7
Mental hazırlık	3	6.5
Yanıtlanmamış	1	2.2
Toplam	46	100.0

Tablo 35 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının performanslarında kendilerini güçlü kılan özellikleri arasında en fazla %32.6 ile özgüven, %19.6 ile mesleği ve sahneyi sevmenin yoğunlukta olduğu, %6.5 ile mental hazırlık yapmanın en az yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 19. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Ses üretmeyi düşünürüm, güzel sesi üretmeyi düşünüyorum. Her ses ayrı bir önem veririm. Kontrolüm altında sesleri özgür bırakırım. Dolu bir ses üretimi. Besteci arkadaşlarımda beni güçlü kılıyor. Bana yazdıkları besteleri sergilememiz, düzenlememiz, sahnede paylaşmamız beni güçlü kılıyor” (K14, 11.04.2021).

“Kendi müziğimi bilmem. Türk halk müziğini bilmem. Yurt dışında da faydasını çok gördüm. Bir farklılığınız olmalı, yurt dışında özellikle fark göstermek gerekir. Chopin’in eserleri Polonya halk şarkılarıdır, Bach’ın eserleri alman halk şarkılarıdır. Özentilikten çıkıp kendi müziğimizden yola çıkarak evrensele açılabiliriz. En önemli özelliği kendi müziğimi bilmem güçlü kılıyor beni” (VY1, 06.03.2021).

Tablo 36. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarında Kendilerini Başarıya Götürdüğüne İnanırları Müzikal ve Teknik Becerilere İlişkin Veriler

Katılımcı	Cantabile	Müzikle tutku içinde olduğuma inanma	Takdir edilme/ Alanında tanınmış sanatçıları dinleme ve önerilerine güvenme	Çalıştığım eserlere nitelik kazandırma	Farklı olduğuma inanma	Sahip olduğum mesleki deneyime inanma	Müzik dinleyerek eseri aktarabildiğine inanma
K11	X	X					
K12						X	
K13			X				
K14					X		
K15				X			
K16				X			
K17				-			
K18		X				X	
K19						X	
K110					X		
K111						X	
K112		X					
K113					X		
K114	X				X		X
V11					X		
V12		X					
V13				X	X		
V14					X	X	
V15					X		
V16					X		
V17	X						
VY11					X		
VY12					X		
VY13						X	
VY14				-			
VY15					X		
VY16					X	X	
KT11						X	
KT12				X	X	X	
KT13					X	X	X
KT14		X					X

Tablo 36 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgı performanslarında kendilerini başarıya götürdüğüne inandıkları müzikal ve teknik beceriler arasında farklı olduklarına inanma durumları, sahip oldukları mesleki deneyimlerin etkili

olduğu, takdir edilme/ alanında tanınmış sanatçılarını dinleme ve önerilerine güvenme seçeneğinin de en az etkiye sahip olduğu görölmektedir.

Tablo 37. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performanslarında Kendilerini Başarıya Götürdüğüne İnanırları Müzikal ve Teknik Becerilere İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgı performanslarında onları başarıya götürdüğüne inandırları müzikal ve teknik beceri durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Farklı olduğuma inanma	15	34.9
Sahip olduğum mesleki deneyime inanma	10	23.3
Müzikle tutku içinde olduğuma inanma	5	11.6
Çalıştığım eserlere nitelik kazandırma	4	9.3
Cantabile	3	7.0
Müzik dinleyerek eseri aktarabildiğine inanma	3	7.0
Takdir edilme/ Alanında tanınmış sanatçılarını dinleme ve önerilerine güvenme	1	2.3
Yanıtlanmamış	2	4.7
Toplam	43	100.0

Tablo 37 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgı performanslarında kendilerini başarıya götürdüğüne inandırları müzikal ve teknik beceriler arasında %34.9 ile farklı olduklarına inanma durumları, %23.3 ile sahip oldukları mesleki deneyimlerin en fazla yoğunlukta olduğuy, %2.3 ile takdir edilme/ alanında tanınmış sanatçılarını dinleme ve önerilerine güvenme seçeneğinin de en az yoğunlukta olduğuy görölmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 20. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Bir sanatçı bu durumu kolay söyleyemez, ölçülendiremez. Çalgı çalarken o çalgının müzik yapmak amacıyla şarkılayarak, şarkı söyler gibi, müzik yapabilmesine yaklaşmak olduğuna inanıyorum. Müzik bütün notaları, bütün teknik becerileri unuttuğunuz zaman ortaya çıkıyor. Gerçek müzik bütün teknik becerileri ve müzikal becerileri unuttuğunuz zaman kendinizle çalgınız olabildiğiniz zaman ortaya çıkıyor. Bu nedenle müzikal ve teknik becerilerin üstünde bir içgüdü gerekir” (Kİİ, 10.03.2021).

“Teknik becerimden başka zekama güvenirim. Bir sürü performans var sizi o performanslardan ayıran özellik olmalı, farklılığınız olmalı. Proje üretmek,

proje kafasında olmak. Dünya müziklerinden kendinizden bir farklılık katmalısınız. Hem çalışmak, hem de kafayı kullanmak gerekir” (Kİ4, 15.03.2021).

“4. parmağımı çok iyi kullanmam. El yapım güçlü, el ayam geniş ve parmaklarım kısa ev uçları dolgun olduğu için tonuma yansımaktadır. Fiziksel özelliklerim teknik ve müzikaliteme olumlu yansımaktadır. Ayrıca parmaklarım nasır da üretmez. Müzikal anlamda da çok fazla müzik dinliyorum, eserlerin şarkı gibi düşünürüm, sesle söylediğimi düşünerek kemana yansıtırım. Bir şancı gibi düşünüp, kemancı gibi çalmak gerekir” (Kİ14, 11.04.2021).

“Çok fazla müzik dinlemem dolayısıyla müzikalitemin çok iyi olduğunu düşünmekteyim. En önemlisi disiplinli çalışmak ve en önemlisi bu hayata kontrbas çalmak için geldim enstrümanımı çok seviyorum” (KTİ3, 26.03.2021).

Tablo 38. Yaylı Çalgı İcracılarının Son Yıllarda Düzenli Olarak Kullandıkları Eğitim Materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Alanla ilgili Literatür takibi	Kişisel egzersizler	Repertuar çalışması	Dijital ortam ve teknik cihaz	Kişisel deneyim	Alanla ilgili yayın takibi	Son yıllarda düzenli kullandığım eğitim materyali yok
Kİ1	X	X					
Kİ2							X
Kİ3				X			
Kİ4			X				
Kİ5	X						
Kİ6	X						
Kİ7	X						
Kİ8	X						
Kİ9	X						
Kİ10	X						
Kİ11	X				X		
Kİ12	X						
Kİ13	X					X	
Kİ14	X						
Vİ1	X						
Vİ2	X						
Vİ3	X			X			
Vİ4	X	X			X		
Vİ5	X						
Vİ6	X						
Vİ7	X			X			
VYİ1	X						
VYİ2		X					
VYİ3							
VYİ4	X						
VYİ5	X						
VYİ6		X					
KTİ1							X
KTİ2							X

KTI3	X
KTI4	X

Tablo 38 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının son yıllarda düzenli olarak alanla ilgili literatür takibini yoğunlukta yaptıkları, alanla ilgili yayın takibini çok az yaptıkları görülmektedir.

Tablo 39. Yaylı Çalgı İcracılarının Son Yıllarda Düzenli Olarak Kullandıkları Eğitim Materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının son yıllarda düzenli olarak kullandıkları eğitim materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Alanla ilgili Literatür takibi	21	56.8
Kişisel egzersizler	5	13.5
Dijital ortam ve teknik cihaz	3	8.1
Son yıllarda düzenli kullandığım eğitim materyali yok	3	8.1
Kişisel deneyim	2	5.4
Repertuar çalışması	1	2.7
Alanla ilgili yayın takibi	1	2.7
Yanıtlanmamış	1	2.7
Toplam	37	100.0

Tablo 39 incelendiğinde, yaylı çalgı icracıları son yıllarda düzenli olarak %56.8 ile alanla ilgili literatür takibini en fazla yoğunlukta yaptıkları, %2.7 ile repertuar çalışması ve alanla ilgili yayın takibini en az yoğunlukta yaptıkları görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 21. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Düzenli olarak literatürü takip ediyorum. Son yıllarda kazanılmış olan materyaller varsa onları edinip, onlarla ilgili çeşitli materyaller toplayabiliyorum. Ancak benim her zaman bir döngüde yaptığım özellikle gam kitaplarında Hrimally, Flesh ve Galamian beni oluşturan, onların üzerine çıkabilen bir gam kitabı tanımıyorum. Bunların üzerine benim kendi oluşturduğum 4 oktav gamlarım var. Kendi parmaklarımla yaptığım çalışmalarım var. Bunun yanı sıra modern müzikte 1950’den, 1960’tan sonra çıkan müzikte metodlarda var olmayan bir takım teknik materyaller var. Onları da eserlerden çıkarıp yapmaya gayret ediyorum” (K11, 10.03.2021).

“İpad ve dijital pedal;-) Artık basili nota kullanmıyorum. Tamamen dijitale geçtim” (K13, 18.03.2021).

“İlk yıllarda kullandığım materyaller neler ise hala onları kullanıyorum. Kretuzer’in etüd diye adlandırdığımız eserleri aslında bir müzikalite hepsi birer konçertonun çalışma tarzı ve nasıl çalışılmasını gösteren eserlerdir. Her şey müziğe dayalı, teknik hiçbir şey çalıştıktan sonra değil benim için. Hiçbir şey teknik değil bir bütün düşünmek gerekir” (Kİ10, 29.03.2021).

“Keman yapım üzerine, luthiyelik üzerine araştırma yapıyorum. Keman yapımı ve tarihi üzerine çalışıyorum. Galamian keman nasıl çalınır kitabını yakın zamanda okudum, daha rahat keman çalabilmek için keman telleri konusunda araştırma yapıyorum. İyi bir çalgı konusunda detaylı incelemeler yapıyorum” (Kİ14, 11.04.2021).

Tablo 40. Yaylı Çalgı İcracılarının Canlı Performanslarında Sahip Oldukları Olumlu Beceri Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Sogukkanlılık	Konsantrasyon	Müzikalite	Özgüven	Paylaşımçı	İçtenlik	Betişim halinde olma	Hazır olma	Müziği aktarabilme	Olumsuz durumları yönetebilme	İkna edici olma
Kİ1						-					
Kİ2								X			
Kİ3									X		
Kİ4										X	
Kİ5	X										
Kİ6	X										
Kİ7						-					
Kİ8	X										
Kİ9							X				
Kİ10		X									
Kİ11		X		X							
Kİ12		X									
Kİ13	X										
Kİ14	X			X							
Vİ1		X									
Vİ2						X	X				
Vİ3										X	
Vİ4					X	X	X				
Vİ5							X				
Vİ6	X										
Vİ7								X			X
VYİ1	X										
VYİ2						X	X				
VYİ3					X						
VYİ4						-					
VYİ5				X							
VYİ6			X								
KTİ1		X									
KTİ2											
KTİ3		X									
KTİ4											

Tablo 40 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının canlı performanslarda sahip oldukları olumlu beceriler arasında soğukkanlı oluşları, konsantre olma durumlarının ön planda olduğu görülmektedir.

Tablo 41. Yaylı Çalgı İcracılarının Canlı Performanslarında Sahip Oldukları Olumlu Beceri Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının canlı performanslarında sahip oldukları olumlu beceri durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Soğukkanlılık	7	19.4
Konsantrasyon	6	16.7
İletişim halinde olma	5	13.9
Özgüven	3	8.3
İçtenlik	3	8.3
Olumsuz durumları yönetebilme	2	5.6
Paylaşımçı	2	5.6
Hazır olma	2	5.6
Müzikalite	1	2.8
Müziği aktarabilme	1	2.8
İkna edici olma	1	2.8
Yanıtlanmamış	3	8.3
Toplam	36	100.0

Tablo 41 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının canlı performanslarda sahip oldukları olumlu beceriler arasında %19.4 ile soğukkanlı oluşları, %16.7 ile konsantre olma durumlarının en fazla yoğunlukta olduğu, %2.8 ile müzikalite, müziği aktarabilme ve ikna edici olma durumlarının en az yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 22. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Tüm kontrolü sağlayabilmem, olabilecek bir krizi çözebilme becerim. Bu özelliğim babamdan gelmektedir. Beni her türlü duruma hazırladığı için, mesela telim kopsa bile tek telle bile o performansı sergileyebilmeliyim” (Kİ4, 15.03.2021).

“Heyecanlanmamam, performans öncesi sahnede yaptığım (eser veya besteci ile ilgili) açıklamalar” (Kİ5, 05.03.2021).

“Sahneyi sevdiğim için canlı performans esnasında genellikle mutlu olurum, görüş alanım geniştir, farkındalığım yüksektir. Bu yüzden sahnede birlikte

bulduğum meslektaşlarımı iyi hissedebilirim, çoğumuz böyleyiz, bu da bize avantaj sağlıyor performans sırasında” (KTİ2, 17.03.2021).

Tablo 42. Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Performansı Öncesi Kullandıkları Yöntemlerin (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) Durumuna İlişkin Veriler

Katılımcı	Uyku düzeni ve dinlenme	Kendini motive etme	Kendimle başbaşa kalma	Mental hazırlık yapma	Başkalarıyla vakit geçirme	Esneme ve egzersiz yapma	Dinginleştirecek etüdlere çalışma	Nefes egzersizleri yapma	Herhangi bir yöntemin yok	Dua etmek
KI1									X	
KI2	X									
KI3				X						
KI4										X
KI5				X						
KI6				X						
KI7		X								
KI8			X						X	
KI9	X									
KI10							X			
KI11									X	
KI12										X
KI13	X								X	
KI14		X								
VI1			X							
VI2				X						
VI3				X						
VI4									X	
VI5								X		
VI6				X				X		
VI7								X		
VY11			X			X				
VY12									X	
VY13			X	X	X					
VY14						X				
VY15					X					
VY16									X	
KTİ1									X	
KTİ2									X	
KTİ3				X						
KTİ4	X									

Tablo 42 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sahne performansı öncesi herhangi bir yöntem kullanmadıkları yoğunlukta olup, mental hazırlığı ön planda tuttıkları görülmektedir.

Tablo 43. Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Performansı Öncesi Kullandıkları Yöntemlerin (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) Durumuna İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının sahne performansı öncesi yöntem kullanma (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Herhangi bir yöntemim yok	9	24.3
Mental hazırlık yapma	8	21.6
Uyku düzeni ve dinlenme	4	10.8
Kendimle başbaşa kalma	4	10.8
Nefes egzersizleri yapma	3	8.1
Kendini motive etme	2	5.4
Başkalarıyla vakit geçirme	2	5.4
Esneme ve egzersiz yapma	2	5.4
Dua etmek	2	5.4
Dinginleştirecek etüdlere çalışma	1	2.7
Toplam	40	100.0

Tablo 43 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sahne performansı öncesi %24.3 ile herhangi bir yöntem kullanmadıkları yoğunlukta olup, en fazla %21.6 ile mental hazırlığa ağırlık verdikleri, en az ise %5.4 ile kendini motive etme, başkalarıyla vakit geçirme, esneme ve egzersiz yapma, dua etmek, %2.7 ile dinginleştirecek etüdler çalışma yöntemlerine ağırlık verdikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 23. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Yayın kollarını tele değdirmeden ama mümkün olan en yakın mesafede tutarak yayı çok yavaş bir şekilde çekip itmeye çalışmak. Hiç tele değdirmemeye çalışırken müthiş bir zihinsel odaklanma gerekiyor. Heyecan veya zihinsel dağınıklığı gidermek için kullanıyorum. Yine aynı şey için tek ayağım yerde diğer ayağım havada yana açık şekilde tek ayak üzerinde dengede durmaya çalışmak. (Elinizde keman olmasın)” (Kİ6, 16.03.2021).

“Solo eserlerimde bir totemim var. Rahmetli dedemin köstekli bir saati vardı o cebimde olmadan asla çıkmam, benim için bir ritüeldir. Esname yaparım ve egzersiz yaparım çıkıncaya kadar. Sahne öncesi çok sinirli olurum, sahneye çıkana kadar çok gergin olurum. Yalnız kalmayı tercih ederim sahneye çıkıncaya kadar. Solo konserlerimde 1-2 gün öncesi herkesle görüşmeyi keserim, gergin olduğum için yanlış anlaşılmamak adına. (Hikayeler müzik yaratır. Tarihi severim. Bunları bildiğiniz anda müzikal olarak da besleniyorsunuz)” (VYİ1, 06.03.2021).

“Yok. Sakin olmak, konser haftası hayatını düzenli geçirmek. Biz iki üç şeyi birlikte yapıyoruz. Fiziksel olarak sporcuyuz, mental olarak beyin karmaşası var ve 3. olarak müzikalitenizi sunuyorsunuz. Hepsinin iyi durumda olması gerekir ki (performansı etkiler) müziği aktarabilesiniz” (VYİ6, 18.04.2021).

Tablo 44. Yaylı Çalgı İcracılarının Yeni Bir Esere Başladıklarında Çalışma Planlarının Oluşum Aşamaları Durumlarına İlişkin Veriler

Katılımcı	Eseri hakkında bilgi toplamak	Planlama yapmak(mental hazırlık)	Eseri baştan sona okumak	Eserin kayıtlarını dinlemek	Deşifre etmek	Arş ve duate yazmak	Teknik ve müzikaliteyi bir arada ele almak	Zor pasajlara öncelik vermek	Ağır tempoda çözümlenmek
K11	X	X	X	X	X	X	X		
K12	X		X			X		X	
K13									
K14	X			X					
K15			X	X	X	X			
K16		X				X		X	

KI7	X		X	X	X			X
KI8		X		X				
KI9			X					
KII10		X	X				X	
KII11	X	X						
KII12				X	X	X		
KII13		X	X			X	X	
KII14		X	X	X		X	X	X
VII			X				X	
VI2				X		X		
VB		X				X	X	X
VI4	X		X	X				
VI5	X	X						
VI6	X		X		X			
VI7					X	X		X
VY11	X	X	X	X				
VY12				X		X		
VY13	X			X			X	
VY14			X	X		X		
VY15		X		X	X		X	X
VY16	X	X	X				X	
KTI1					X		X	X
KTI2						X		
KTI3		X		X	X	X		X
KTI4				X	X		X	X

Tablo 44 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının yeni bir esere başladıklarında çalışma planlarının oluşum aşamaları arasında önceliği eserin kayıtlarını dinlemek, eseri baştan sona okumak, arşe ve duate yazmaya verdikleri görülmekte, teknik ve müzikaliteyi bir arada ele alma durumunu sonraki aşamaya bıraktıkları görülmektedir.

Tablo 45. Yaylı Çalgı İcracılarının Yeni Bir Esere Başladıklarında Çalışma Planlarının Oluşum Aşamaları Durumlarına İlişkin Veriler

<i>Yaylı Çalgı İcracılarının Yeni Bir Esere Başladıklarında Çalışma Planlarının Oluşum Aşamaları Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Eserin kayıtlarını dinlemek	16	16.2
Eseri baştan sona okumak	14	14.1
Arşe ve duate yazmak	14	14.1
Planlama yapmak(mental hazırlık)	13	13.1
Eseri hakkında bilgi toplamak	11	11.1
Deşifre etmek	10	10.1
Zor pasajlara öncelik vermek	9	9.1
Ağır tempoda çözümlenme	8	8.1
Teknik ve müzikaliteyi bir arada ele almak	4	4.0
Toplam	99	100.0

Tablo 45 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının yeni bir esere başladıklarında çalışma planlarının oluşum aşamaları arasında %16.2 ile eserin kayıtlarını dinlemek, %14.1 ile eseri baştan sona okumak, arşe ve duate yazmanın en fazla tercih edildiği, en az ise %4.0 ile teknik ve müzikaliteyi bir arada ele alma durumu olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 24. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Öncelikle kanaatime göre esere kuşbakışı bakmak gerekir. Eserin tamamını çalmak, tamamını tanımak gerekir. Bunu keman çalmadan önce okuyarak yapıyorum. Dolayısıyla eserin haritasını çıkarıyorum. Nerelerde neler var, form analizi olarak neler yapılmış, temalar nerelerde tekrarlanmış, gelişme bölümü nedir, çeşitli figürlerin nerelerde ne şekilde tekrarlandığı gibi esere kuşbakışı bakıyorum. Tabiki eser hakkında, eserin formu, kendisi ve yazılışı, bestecisi hakkında bir takım istatistik bilgiler, felsefi bilgiler, tarihsel bilgiler varsa onları ediniyorum. O eser niçin yazılmış, kimin için yazılmış, hangi kemancı tarafından çalınmış sadece bestecinin yazma hikayesi değil de, hangi kemancı tarafından sipariş edilmiş ya da eser kime ithaf edildi, bu eser kimler tarafından çalındı dolayısıyla bunlar benim çok önemli. Bu araştırmalardan sonra eseri iyice tanıyorum. Çalmaya başladığım zaman da teknik çalışmalar geliyor. Sol el için, sağ el için ve mental çalışmalar var. Esere başladığınız zaman süreç içinde gelişiyor. En önemlisi bir eserde kullanmanız gereken doğru parmaklar ve doğru yaylar. Sizi temsil eden yaylar. Mümkün olduğu kadar bestecinin kullanmış olduğu yaylara sadık kalmaya çalışıyorum. Çünkü bir yorumcu olarak bestecinin anlatmaya çalıştığı hususları anlatabilecek miyim acaba onlar çok önemli. Hangi aşamada anlatacağım. Mutlaka kendi yorumunuz, kendi parmak iziniz esere giriyor. Mutlaka herkes çok ayrı çalar. Bu anlamda bizler müziğe hizmet eden hizmetkârlarız diye düşünüyorum ve mümkün olduğu kadar eserin bana verdiği doğrultuda öncelikle o eseri öğrendikten sonra ruh anlamında eseri çalışmaya çalışıyorum. Eserin ruhu nedir, renkleri nedir yani eser siyah beyaz, ama eserin farklı renkleri de var. Kırmızı, mavi yeşil, turuncu, sarı gibi değişik renkleri de var. Bu renklerin nasıl olabildiği ve nerelerde olabildiğini düşünüyorum ve bütün bunları yaptığınız zaman geriye sadece çalmak kalıyor” (Kİ1, 10.03.2021).

“Önceden notaya bakardım, sonra nüanslara, sonra müzikaliteyi düşünüyem derdim. Ve bu durumun zaman kaybı olduğunun farkına vardım. Çünkü baştan nasıl öğrenirseniz, bu şekilde yer ediniyor. Ve o şekilde öğrenmiş oluyorsunuz. Dolayısıyla en başından, eseri bütün detaylarıyla okurum. Tüm nüanslarıyla,

çalmak istediğiniz, kafanızda hayal ettiğiniz şekliyle öğrenme zaman kazandırır. Bu şekilde çalışıyorum” (Kİ10, 29.03.2021).

“Esere enstrümanımla bakmam, önce notaya odaklanırım. Çünkü biz insanlar enstrümanla esere bakarken beynimizin çok azını kullanırız. Esere başlamadan önce notaya bakılmalı, nerelere çalışılması gerektiği saptanmalı, kişinin kendi fizibilitesine göre nerelerde sıkıntı olacağı belirlenmeli. Kişi kendi fizibilitesini bilmeli çalışacağı esere göre, neyi yapıp yapamayacağını bilmeli. Enstrümanla bakıldığında bu ayrıntıyı kaçıracağı için vakit kaybı başlar. Notaya bakarak mental olarak zorlanacağı yerler saptanmalı ve sonra enstrümana geçiş yapılmalı. Nota hep aynıdır kişiler farklı. Enstrümansız mental hazırlık yapılmalı. Gece yatarken bile kitap okur gibi eseri alıp baştan sona eseri okuyabilirler” (VYİ6, 18.04.2021).

Tablo 46. Yaylı Çalgı İcracılarının Zor Pasajları Etkin Çalabilmek İçin Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Veriler

Katılımcı	Pasajları yavaştan hızlıya doğru çalışma	Farklı ritmik kombinasyonlarda çalışma	Çalgısız/Mental olarak çözümleyerek çalışma	Çok tekrarlı çalışma	Ölçü ölçü ekleyerek çalışma
Kİ1	X			X	
Kİ2	X			X	
Kİ3			X		
Kİ4	X	X			X
Kİ5	X			X	
Kİ6	X	X			
Kİ7	X	X			
Kİ8			X		
Kİ9					
Kİ10	X				
Kİ11	X				
Kİ12			X		
Kİ13			X		
Kİ14		X			
Vİ1					X
Vİ2	X	X			
Vİ3					
Vİ4		X		X	X
Vİ5			X		
Vİ6		X			
Vİ7	X	X			
VYİ1	X				
VYİ2				X	
VYİ3	X	X	X		
VYİ4					
VYİ5	X	X			
VYİ6	X	X	X		
KTI1	X				
KTI2	X				
KTI3	X		X		
KTI4	X	X			

Tablo 46 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının zor pasajları etkin çalabilmek için yavaştan hızlıya doğru çalışmayı, farklı ritmik kombinasyonlarda çalışmaya öncelik verdikleri, ölçü ölçü ekleyerek çalışmayı daha az tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 47. Yaylı Çalgı İcracılarının Zor Pasajları Etkin Çalabilmek İçin Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Veriler

<i>Yaylı Çalgı İcracılarının Zor Pasajları Etkin Çalabilmek İçin Yaptıkları Çalışmalara İlişkin Veriler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Pasajları yavaştan hızlıya doğru çalışma	18	38.3
Farklı ritmik kombinasyonlarda çalışma	12	25.5
Çalgısız/Mental olarak çözümleyerek çalışma	8	17.0
Çok tekrarlı çalışma	5	10.6
Ölçü ölçü ekleyerek çalışma	3	6.4
Yanıtlanmamış	1	2.1
Toplam	47	100.0

Tablo 47 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının zor pasajları etkin çalabilmek için %38.3 ile yavaştan hızlıya doğru çalışmayı, %25.5 ile farklı ritmik kombinasyonlarda çalışmayı en fazla tercih ettikleri, %6.4 ile ölçü ölçü ekleyerek çalışmayı daha az tercih ettikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 25. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Tekrar en önemli etkin çalışma, ama doğru tekrar etmek. Doğru teşhis, doğru teşhisten sonra doğru uygulama, doğru uygulamadan sonra, doğru tekrar. Çünkü bir müddet sonra beyin onu motor hafızaya alacak ve o şekilde devam edecek. Bu anlamda doğru teşhis etmek, doğru uygulamak ve doğru tekrar etmek.3 tane doğrunun bir araya gelmesi. Pasajları bu anlamda çalışıyorum. Zaman zaman metronomda kullanarak o tempoyu yavaştan hızlıya doğru yönlendirmek önemli. Bu gibi çalışmalar çok faydalı diye düşünüyorum” (K11, 10.03.2021).

“Çok yavaş başlayıp metronom ile giderek hızlandırmak. Ritimli çalışmalar. Yani 4 eşit sekizlik yerine noktalı sekizlik, onaltılık veya bunun bir sürü farklı kombinasyonları. Çift ses bir pasajı tek tek seslerini çalışmak ama bu sırada ikinci sesin parmağı da basılı olacak. Ancak çalınmayacak. Pozisyon geçiş yerlerini oturtmak için tam o seslere aksan vererek çalışmak. Bağlı legato

pasajlar için ayrı ayrı spiccato çalışmak, ayrı detaşe çalınan pasajlar için tersini yani legato çalışmak” (K16, 16.03.2021).

“Zor pasajı belirlerim, nota üzerinde işaretlemek vs. Sonra pasaj ne açıdan zor (yay tekniği mi, tempo mu, entonasyon mu) hangi açıdan yaklaşacağıma göre bir yöntem belirlerim.

1-Eğer hızlı ve onaltılık pasajsa ritim kalıpları ile çalışırım. Ve yavaştan hızlı tempoya doğru 5'er metronom arttırarak çalışırım.

2- Yay tekniği açısından zor bir pasajsa ilk olarak sağ elimi gereken yay tekniğine/hareketine alıştırmak üzere tekrar içeren egzersizleri boş teller üzerinde yaparım. (Detache, Martele, Ricochet, Spiccato vs). Daha sonra sol eldeki pasajı eklerim.

3-Entonasyon açısından zor pasajlarda (pozisyon geçişleri, çift sesler vs) ise çok yavaş ve dinleyerek çalışma yaparım. Vibratosuz pozisyon geçişleri, çift sesler için yine vibratosuz önce alt sonra üst sesi çalarım sonra ikisini birleştiririm. Daha sonra da müzikal cümle içerisine yerleştirerek çalışırım” (V12, 09.03.2021).

“Tersten okumak, ölçü ölçü sağ el ve sol elleri tekrar ederek, pasaj pasaj gidiş dönüş çalışmak. Beyin tersten çalıştığınız zaman daha da çabuk kavlıyor. Tersten ele alırsanız beyin daha da iyi kavlıyor” (V14, 14.03.2021).

4.4. YAYLI ÇALGI İCRACILARININ YAYLI ÇALGILARDA ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE YÖNELİK FAYDALI ÖNERİLERE AİT BULGULAR

Tablo 48. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performansını Güçlendirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Sahnede olur gibi çalışmak	Teknik çalışmalar yapmak	Nitelikli çalışmak	Yetkin bir öğretmenle çalışmak	Alan içi okuma yapmak	Başka müzisyenlere çalır fikirlerini almak	Alamında tanınmış sanatçıları dinlemek ve izlemek	Sık sık konser vermek	Kendini kaydedip performansını gözlemlemek	Masterclasslara, workshoplara katılarak performansını geliştirmek
K11	X									
K12									X	
K13			X							
K14			X							
K15							X			
K16								X		
K17		X								
K18			X						X	
K19			X							
K110				X						
K111		X			X					
K112			X							
K113								X		
K114		X	X							

V11	X				X
V12		X		X	
V13		X			
V14		X	X		
V15	X				
V16				X	
V17		X			X
VY11	X				
VY12	X				
VY13		X			
VY14					
VY15				X	
VY16			X	X	X
KT11		X			
KT12		X			
KT13				X	X
KT14	X			X	

Tablo 48 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgı performansını güçlendirmeye yönelik önerileri arasında nitelikli çalışma ve teknik çalışmaları ön planda tutmanın yoğunlukta olduğu, başka müzisyenlere çalıp, fikirlerini almak, yetkin bir öğretmenle çalışmak, sahnede olur gibi çalışmak önerilerinin en az tercih edildikleri görülmektedir.

Tablo 49. Yaylı Çalgı İcracılarının Çalgı Performansını Güçlendirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının çalgı performansını güçlendirmeye yönelik öneri durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nitelikli çalışmak	13	30.2
Teknik çalışmalar yapmak	8	18.6
Sık sık konser vermek	6	14.0
Kendini kaydedip performansını gözlemlemek	5	11.6
Alanında tanınmış sanatçıları dinlemek ve izlemek	3	7.0
Alan içi okuma yapmak	2	4.7
Masterclasslara, workshoplara katılarak performansını geliştirmek	2	4.7
Başka müzisyenlere çalıp, fikirlerini almak	1	2.3
Yetkin bir öğretmenle çalışmak	1	2.3
Sahnede olur gibi çalışmak	1	2.3
Yanıtlanmamış	1	2.3
Toplam	43	100.0

Tablo 49 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının çalgı performansını güçlendirmeye yönelik önerileri arasında %30.2 ile nitelikli çalışma, %18.6 ile teknik çalışmaları en fazla tercih ettikleri, %2.3 ile başka müzisyenlere çalıp, fikirlerini almak, yetkin bir öğretmenle çalışmak, sahnede olur gibi çalışmak önerilerinin en az tercih edildikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 26. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Sanatçılar, icracılar sadece eseri çalışmamalı, çalmayı da çalışmalı. Konserde nasıl çalacaklarını da performans yapmalılar. Çünkü bu ayrı bir disiplin. Bizler zaman zaman pasaj çalışıyoruz. Pasajları bir araya getirmek ve

onları baştan sona seslendirmek kısmı eksik kalabiliyor. Gördüğüm en büyük eksiklikte bir performans sanatçısı için performansı çalışmak yani o performansın nasıl yapılacağını çalışmak olmalı” (Kİ1, 10.03.2021).

“Nefes almayı unutmamak. Kas yorgunluğu yapacağından çalarken vücudu rahat bırakmak, kemani sıkılmamak. Olabildiğince rahat bir şekilde çalgıya yaklaşmak gerekir. Çok çalışıp, öz çalışmak gerekir. Akıllıca çalışmak, zamanı iyi kullanmak. Yapabildiklerine değil, yapamadıklarına odaklanmak gerekir. Arşe üzerinde yürüme çalışmaları yapmak. Gam çalışmaları yapmak, arşenin pozisyonunu düşünmek, nerede verim alacağını düşünmek. Kendini kontrol etmek, kontrollü çalışma yapmak. Yaptığın işe inanmak, sevmek. Olumlama yapmak” (Kİ14, 11.04.2021).

“Kesinlikle doğaçlama ve arayışta bulunmak gerek. Sadece notada yazanı keşfetmeye çalışmak insanı sınırlıyor, hayal gücünü daraltıyor. Yeri geldiğinde pop müzik, jazz müzik, film müziği vs... hangi müzik türü olursa olsun, onları taklit etmek, onların içinde vakit geçirmek, onları bu enstrümanlara adapte etmeye çalışmak faydalı olduğu düşüncesindeyim” (VYİ5, 02.04.2021).

“Konserlere yaklaştıkça çok fazla çalıştıkça kaslar gerilir. Psikolojiden kişinin yediği güncel duruma kadar değişkenler var. Protein yemek (et yemek) kaslara çok faydalı. Yöntemler ise olabildiğince küçük resitaller vermek, farklı kişilere çalmak, kendi kaydını alıp dinlemek gözlemlemek. Görüntü ile çekmek ve bunun dışında sadece ses kaydı ile çekip dinlemek çok daha önemli. Göz yerine kulak devreye giriyor. Algı daha da farklılaşıyor” (VYİ6, 18.04.2021).

Tablo 50. Yaylı Çalgı İcracılarının, Yaylı Çalgı Çalan İcracılar İçin Önerdikleri ve Önermedikleri Sporlara İlişkin Veriler

Katılımcı	Önerilen sporlar										Önerilmeyen sporlar						
	Yüzme	Yürüyüş / Tracking	Pilates/ Yoga	Masa tenisi	Koşu	Kürek çekmek	Okçuluk	Tachi	Fitness	Bilinçli ve teknolojiye uygun bir şekilde yapılan her spor dalı	Majör sakatlanmalara neden olabilecek tüm sporlar	Kürek çekmek	Tenis	Voleybol	Basketbol	Fitness	Fütbol
Kİ1	X	X								X	X						
Kİ2	X										X		X				
Kİ3	X		X	X								X			X		
Kİ4	X		X					X			X		X				X
Kİ5	X		X					X			X				X		
Kİ6	X	X	X		X			X			X		X				
Kİ7	X									X							
Kİ8							X			X							
Kİ9	X			X													

KI10	X					X			X
KI11	X	X	X					X	
KI12	X		X			X		X	
KI13	X					X		X	
KI14	X			X	X				X
VI1			X		X			X	
VI2	X	X	X			X		X	X
VI3			X					X	
VI4	X							X	
VI5	X		X						
VI6			X					X	
VI7	X	X	X					X	
VY11	X		X			X		X	X
VY12	X		X						
VY13						X		X	
VY14	X		X	X				X	X
VY15					X				
VY16	X			X				X	
KTI1						X		X	X
KTI2					X			X	
KTI3	X	X		X				X	
KTI4	X	X	X	X		X		X	

Tablo 50 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının önerdikleri sporlar arasında en fazla yüzmeyi önerdikleri, sırasıyla pilates/yoga ve bilinçli tekniğine uygun bir şekilde yapılan her spor dalını önerdikleri görülmektedir. Önermedikleri sporlar arasında ise majör sakatlanmalara neden olabilecek tüm sporlarla birlikte, tenis, basketbol ve voleybol olduğu görülmektedir.

Tablo 51. Yaylı Çalgı İcracılarının, Yaylı Çalgı Çalan İcracılar İçin Önerdikleri ve Önermedikleri Sporlara İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının, yaylı çalgı çalan icracılar için önerdikleri sporların durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yüzme	23	30.7
Pilates/ Yoga	15	20.0
Bilinçli ve tekniğine uygun bir şekilde yapılan her spor dalı	12	16.0
Yürüyüş / Tracking	7	9.3
Masa tenisi	5	6.7
Koşu	4	5.3
Fitness	4	5.3
Okçuluk	3	4.0
Kürek çekmek	1	1.3
Taichi	1	1.3
Toplam	75	100.0
<i>Yaylı çalgı icracılarının yaylı çalgı çalan icracılar için önerdikleri sporların durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Majör sakatlanmalara neden olabilecek tüm sporlar	22	42.3
Tenis	9	17.3
Basketbol	7	13.5
Voleybol	5	9.6
Futbol	3	5.8

Fitness	1	1.9
Kürek çekmek	1	1.9
Yanıtlanmamış	4	7.7
Toplam	52	100.0

Tablo 51 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının önerdikleri sporlar arasında en fazla %30.7 ile yüzmeyi, %20.0 ile pilates/yoga, %16.0 bilinçli tekniğine uygun bir şekilde yapılan her spor dalını önerdikleri, en az ise %1.3 ile kürek çekmek ve taichi 'yi önerdikleri görülmektedir. Önermedikleri sporlar arasında ise en fazla %42.3 ile majör sakatlanmalara neden olabilecek tüm sporlarla birlikte, %17.3 ile tenis, %13.5 ile basketbol ve %13.5 ile voleybolu önermedikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 27. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Çalgının doğasında kullanılan kas ve eklemlerin yapısını bozacak tüm sporlar zararlıdır. Örneğin bir kemancının basketbol oynaması parmak ve bilek eklemlerinin farklı şekilde gelişmesine ve kullanılmasına neden olacağı için özellikle küçük yaştaki öğrenciler için doğru olamayacaktır. Ancak dikkatli ve bilinçli yapıldığı sürece hiçbir spor doğrudan bir engel teşkil etmez. Özellikle yüzme, esneme (pilates, yoga vb.) ve bilinenin aksine (aşırıya kaçılmadığı sürece) vücut geliştirme sporları olumlu sonuçlar doğuracaktır” (Kİ5, 05.03.2021).

“Uzun kasları çalıştıran sporları tercih etmek gerekir. Kısa kasları çalıştırmamak. Yüzmek en önemlisi. Önermediğim kısa kasları çalıştıran sporları önermiyorum, ama yapılamaz mı zorlamadan minimum düzeyde yapılabilir” (Kİ13, 29.03.2021).

“Bu konuda pek deneyimli değilim, ama kendi deneyimlediğim, çellonun oturma pozisyonundan kaynaklı kamburluk başlamıştı, boynumuz öne düşüyordu. Bundan ötürü göğsü, sırtı, omuzları düzeltmek adına okçuluk yaptım ve duruşumda faydasını gördüm. Yaylı çalgılar için okçuluğun zararsız ve duruşa faydalı olduğunu düşünüyorum” (VYİ5, 02.04.2021).

“Gereken profesyonellik ve tedbir dahilinde olduğu sürece önermediğim hiçbir spor yok. Alınmaması gereken risklerden uzak durarak yapılabilecek her spor faydalıdır. Yaylı çalgı için en içten tavsiye edebileceğim Taichi dir. Hayat boyu yapılması gerektiğini düşünüyorum; konsantrasyon, dingin bir psikoloji ve beden farkındalığı için çok faydalı ve her yaşta, her yerde yapılabilir. Elimde bir kanıt olmasa da Alexander Tekniğın özünde taichi olduğu apaçık ortada” (KTİ2, 17.03.2021).

Tablo 52. Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Yolunda Genç Bir Müzisyenin Kazanması Gereken Çalışma Stratejilerine Yönelik Önerilerine ilişkin Veriler

Katılımcı	Nitelikli çalışmak	İstikrarlı olmak	Alan içi okuma yapmak	Kendi fizibilitesine göre odaklanmak	Alanında tanınmış sanatçıları takip etmek	Atölye çalışmalarına katılmak	Ahlak ve estetik değerlere sahip olmak
Kİ1	X	X					X
Kİ2	X						
Kİ3	X		X				
Kİ4	X				X		X
Kİ5	X	X					
Kİ6	X						
Kİ7	X						
Kİ8	X	X					
Kİ9	X						
Kİ10	X						
Kİ11	X						
Kİ12	X						
Kİ13		X		X			
Kİ14	X		X		X	X	
Vİ1	X						
Vİ2	X			X			
Vİ3	X	X	X		X	X	
Vİ4	X						
Vİ5	X	X	X		X		
Vİ6		X	X			X	
Vİ7	X						
VY11	X						
VY12	X						
VY13	X						
VY14	X						
VY15	X						X
VY16				X			
KTİ1	X						
KTİ2	X	X		X			
KTİ3	X		X		X		
KTİ4							X

Tablo 52 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının genç bir müzisyenin kazanması gereken çalışma stratejilerine yönelik önerileri arasında en fazla nitelikli çalışmayı önerdikleri en az ise atölye çalışmalarına katılmak olduğu görülmektedir.

Tablo 53. Yaylı Çalgı İcracılarının Sanatçı Olma Yolunda Genç Bir Müzisyenin Kazanması Gereken Çalışma Stratejilerine Yönelik Önerilerine ilişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma yolunda genç bir müzisyenin kazanması gereken çalışma stratejilerine yönelik öneri durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nitelikli çalışmak	27	47.4

İstikrarlı olmak	8	14.0
Alan içi okuma yapmak	6	10.5
Alanında tanınmış sanatçıları takip etmek	5	8.8
Kendi fizibilitesine göre odaklanmak	4	7.0
Ahlak ve estetik değerlere sahip olmak	4	7.0
Atölye çalışmalarına katılmak	3	5.3
Toplam	57	100.0

Tablo 53 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının genç bir müzisyenin kazanması gereken çalışma stratejilerine yönelik önerileri arasında en fazla %47.4 ile nitelikli çalışmayı önerdikleri, en az ise %5.3 ile atölye çalışmalarına katılmayı önerdikleri görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 28. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Bir sanatçının benim için 4 tane prensibi olmalı.

1-Algısının açık olması, yetenek var tabi yeteneğe çok inanan bir insan değilim. Ama genlerden gelen bir algı açıklığı var. Algısının açık olması ve sürekli algısının açılabilmesi için çalışmalar yapması

2- Akıl, Zeka ayrı şeyler olmasına rağmen aklını sürekli çalıştırarak, geliştirerek gerekli yerlerde doğru düşünceleri ve doğru hamleleri kullanabilmesi.

3- Ahlak. Yeteneklisiniz, algınız çok açık, akıllısınız, zekisiniz ama ahlaklı olmadığınız zaman bu yeteneği ve bu akli kötüye de kullanabilirsiniz. Bir sanatçının topluma, kendine başta, çevresindekilere doğruyu gösterme, iyiyi ve güzeli gösterme gibi bir çabası olmalı. Çünkü sanatçı önder olmalı, bu anlamda sanatçının algıdan ve akıldan sonra sahip olması gereken erdem ahlak erdemi. Çünkü bu çok sabır gerektiren bir meslek. Kısa zamanda meşhur olmak niyetinde olanlar, kısa zamanda kısa yoldan ün yapmak niyetinde olanlar, ahlak erdemini kullanmayarak her türlü fırsatçılığı gerçekleştirebilirler. Sanatın özünde böyle bir şey yoktur.

4- çalışmak, sürekli çalışmak” (Kİİ, 10.03.2021).

“Her gün belirli bir süre çalışmak (3-6 saat arası ihtiyaca göre değişkenlik gösterebilir ve icracının seviyesine göre). Çalışmalar için hedef koymak, disiplinli olmak, sosyal ilişkilerde becerikli olmak, iletişime açık olmak, kendini iyi ifade edebilmek, dili etkin kullanabilmek. Yeri geldiğinde işleri önem sırasına koymayı bilebilmek (sosyal zamandan feragat etmek ve enstrümanı çalışmak veya ikisi arasında bir denge kurabilmek)” (Vİ2, 09.03.2021).

“Öncelikle şu gerçeğe yüzleşmelidir. Herkes sanatçı ya da müzisyen olmak zorunda değil. Bir şeyi çok sevmek, o konuda profesyonel olacağınız anlamına gelmez. Hangi işi seçersek seçelim çalışmak gerekir ancak sanatla ilgilenenler mutlaka entelektüel düzeyimizi yükseltmemiz, geliştirmemiz gerekir. Bol bol okuma yapmak, konser izlemek, sergi gezmek farkındalığımızı artırır, karakterimizi güçlendirir. Bu aşamalara ilaveten elbette enstrüman çalışmalarımızda sistemli olmamız gerekir. Biz ona zaman ayırmazsak o da bize istediğimizi vermez. Bahaneler sadece başarısızlık getirir. Bahanelere sığınmadan sistemli ve düzenli şekilde çalışmamız gerekir” (Vİ5, 17.04.2021).

“Devamlılık, konsantrasyon, kendine inanmak ve eksikliklerinden kaçmadan, saklanmadan çözüme yönelik çalışma ve en önemlisi denge. Devamlılık derken uzun yıllardan bahsediyoruz, huzurlu bir denge oturtmalıyız ki huzursuz dönemlerden geçerken kaybetme veya kaybolma paniğine kapılmadan aklı selim bir şekilde çalışmamızı sürdürüp, çözüm odaklı kalabilelim” (KTİ2, 17.03.2021).

“Ahlak ve estetik kaygılar bence çok önemli. Çalışmalarında hırslı davranırken Mesleğine ve iş arkadaşlarına saygılı olmak iyi bir icracı olmak kadar önemli” (KTİ4, 07.04.2021).

Tablo 54. Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Öncesi Canlı Performanslarda İcracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Sahne öncesi									
	Mental hazırlık yapmak	Beslenme durumuna dikkat etmek	Uyku düzenine dikkat etmek	Performansa iyi bir hazırlık yapmış olmak	Motive eden kişilerle bir arada olmak	Prova sürecini nitelikli yapmak	Kendiyle baş başa kalmak	Nefese odaklanmak	Esneme hareketleri yapmak	
K11		X	X			X				
K12	X	X	X				X			
K13			X							

KI4					X	X		
KI5	X	X	X					
KI6	X	X					X	
KI7	X							X
KI8	X						X	
KI9								
KI10								X
KI11								
KI12	X							
KI13		X	X					
KI14	X	X	X				X	
VII			X					
VI2	X				X			
VI3	X	X					X	
VI4				X	X			
VI5	X	X						
VI6	X		X	X				
VI7	X							X
VYI1				X				
VYI2				X				
VYI3	X			X				X
VYI4								
VYI5								X
VYI6	X							
KTII						X		
KTII2		X	X	X				
KTII3	X							
KTII4	X	X	X					

Tablo 54 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sahne öncesi canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri önerileri arasında mental hazırlık yapmanın, beslenme durumuna dikkat etmenin ve uyku düzenine dikkat etmenin daha fazla önerildiği, esneme hareketleri yapmanın daha az önerildiği görülmektedir.

Tablo 55. Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Esnası Canlı Performanslarda İcracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Sahne esnasında				
	Performansa odaklanmak	Dinleyici ile iletişim halinde olmak	Sahneyi paylaştığımız arkadaşlarımızla müzik yapmanın keyfini çıkarmak	Sahne olma anını yaşamak, keyif almak	Nefese odaklanmak
KI1		X			
KI2	X				
KI3	X				
KI4			X		
KI5					X
KI6	X		X		
KI7	X				
KI8	X				X
KI9					X
KI10	X				X
KI11	X				
KI12	X				X
KI13	X				X
KI14	X				X
VII	X				
VI2			X		
VI3	X				
VI4		X	X		
VI5				X	X
VI6	X				X
VI7	X				
VYI1	X				
VYI2		X			
VYI3		X			
VYI4					
VYI5	X				
VYI6	X				
KTII				X	
KTII				X	

KT2	X	X
KT3		X
KT4	X	

Tablo 55 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sahne esnasında canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri önerileri arasında performansa odaklanmak, sahnede olma anını yaşamak, keyif almak seçeneklerinin daha fazla önerildiği, nefese odaklanmanın daha az önerildiği görülmektedir.

Tablo 56. Yaylı Çalgı İcracılarının Sahne Öncesi ve Sahne Esnası Canlı Performanslarda icracıya Olumlu Katkıları Olduğunu Düşündükleri Önerilerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri öneri durumu "Sahne öncesi - Sahne esnasında"</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Sahne Öncesi	Mental hazırlık yapmak	16	26.2
	Beslenme durumuna dikkat etmek	10	16.4
	Uyku düzenine dikkat etmek	10	16.4
	Performansa nitelikli bir hazırlık yapmış olmak	6	9.8
	Kendiyle baş başa kalmak	5	8.2
	Nefese odaklanmak	4	6.6
	Motive eden kişilerle bir arada olmak	3	4.9
	Prova sürecini nitelikli yapmak	3	4.9
	Esneme hareketleri yapmak	1	1.6
	Yanıtlanmamış	3	4.9
Toplam		61	100.0
Sahne Esnasında	Performansa odaklanmak	19	45.2
	Sahnede olma anını yaşamak, keyif almak	11	26.2
	Dinleyici ile iletişim halinde olmak	4	9.5
	Sahneyi paylaştığınız arkadaşlarınızla müzik yapmanın keyfini çıkarmak	4	9.5
	Nefese odaklanmak	3	7.1
	Yanıtlanmamış	1	2.4
	Toplam	42	100.0

Tablo 56 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sahne öncesi canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri önerileri arasında %26.2 ile mental hazırlık yapmanın, %16.4 ile beslenme durumuna dikkat etmenin ve uyku düzenine dikkat etmenin daha fazla önerildiği, %1.6 ile esneme hareketleri yapmanın daha az önerildiği görülmektedir. Sahne esnasında önerileri arasında %45.2 ile performansa odaklanmak, %26.2 ile sahnede olma anını yaşamak, keyif almak seçeneklerinin daha fazla önerildiği, %7.1 ile nefese odaklanmanın daha az önerildiği görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 29. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Sahne öncesi az ve aşırı yiyecek tüketimi, kafein ve tütün ürünleri gibi kan akışını ve sinir sistemini etkileyen maddelerin kullanımı, dikkat artırıcı veya heyecan engelleyici olduğu düşünülen ilaçların kullanımı olumsuz etkiler doğuracaktır. Bunların yerine performans yapacak kişinin kendi bedenini tanınması, beslenme ve uyku düzenini sağlıklı şekilde oluşturması, dâşünsel olarak kendini performansa hazırlaması önemli ölçüde olumlu sonuçlar doğuracaktır” (Kİ5, 05.03.2021).

“Gülümseyin, yapabileceğinizin en iyisini şu ana kadar ki çalışmalarınızda yaptınız. Bu saatten sonra panik, keşke vs hiçbir şeyi olumlu etkilemez. Sizi stres edecek diyaloglardan, insanlardan uzak durun. Beraber çaldığınız arkadaşınız var ise ona da olumlu dileklerde bulunun, başka birileri ile ilgilenmek bazen kendi stresinizi unutturur. Hem onlara da sahnede birlik olduğunuzu hissettirirsiniz” (Vİ2, 09.03.2021).

“Sahne öncesi bir defa kesinlikle hazır olmanız şart! Birçok gencin sahne heyecanının arkasında tam hazır hissetmediği veya kendinden daha iyi birileri olduğunu bilmesi unsurlarının yattığı kanısındayım. 100%200 hazır olmak müthiş özgüven sağlar. Durum buysa; şahsen konser günü ben hiçbir iş yapmamaya özen gösteririm, sağlıklı ve hafif yerim, kaslarımın esnek olmasına özen gösteririm ve daha çok dış görünüşümle ilgilenirim. Enstrümanımın ve benim iletişimimin sıcak olması için yorulmadan güzelce bir çalarım. Herkesin kendine has konser öncesi ritüeli oluyor, bu şahsi bir durum. Önerim her koşulda sakın bir gün geçirmek. Sakın bir gün geçiremeseniz bile, sahneye çıktığınızda herşey arkada, geçmişte kalacak; çok da sorun değil yani. :)” (KTİ2, 17.03.2021).

“Dış etkenlere açık olacak şekilde etrafın izlenmesi, yanlış yapacağına ilişkin düşünceler kişiyi olumsuz şekilde etkileyecektir. Performans yapan kişi bunlar yerine yaptığı çalışmalara ve yeteneğine güvenmeli, sahne üstünde olmanın keyfini çıkarmalıdır” (Kİ5, 05.03.2021).

“Performans sırasında yapılan hiçbir hataya düşüncede takılı kalmamak lazım. Hemen boşverip, devamında olacaklara odaklanmak, demoralize olmamak ve kendini affetmek çok önemli. Sahnede performans anında kendinize kızmanın hiçbir faydası yok. Her ne oluyorsa kabulümdür deyip elinizden gelenin en iyisini yapmaya odaklanmak lazım. Sahne üzerinde beraber müzik yaptığınız insanlarla iletişim önemli. Heyecandan kendi içinize dönmeniz ve kendinizi dışa kapatmanız sizi daha da olumsuz etkileyecektir. Oda müziği veya orkestra farketmez, solist de çalıyor olsanız beraber çaldığınız müzisyenler veya şefle iletişim halinde kalmak sizi de rahatlatacaktır. Yalnız olmadığınızı hissedersiniz. İlk sahneye çıkış ve eser bittikten sonraki selam sizin seyirci ile iletişimde olduğunuz anlar. Bu anları güzel değerlendirmek lazım. Her zaman sıcak bir gülümseme ve sizi dinlemeye geldikleri için memnun bir ifade ile onları karşılamalı, hızlı hızlı selam verip sahneden kaçmak yerine alkışların tadını çıkartmalı ve aceleci davranmadan güzel selam verilmeli. İhtiyaç hissediyorsanız eser veya bölüm aralarında akord yapmaya çekinmemek lazım. İnsan aceleci davranıp utanabiliyor ancak daha sonra çalacağınız eser(ler) için doğru akord ile başlamak çok önemli” (Kİ6, 16.03.2021).

“Beraber çaldığınız arkadaşınıza gülümseyin. Müziği bir bütün olarak duyun. Sizin partiniz üstte değil, ego savaşına girişmeyin. Savaşmak değil müziği paylaşmak olsun amacınız. Seyirci ile yapabiliyorsanız iletişim kurun (sözsüz iletişim, beden dili). Dikkatinizi dağıtıyorsa eğer bu seviyede değilseniz yapmayın. Müziği düşünün, aklınızda başka şey olmasın. Ve anda kalın beş ölçü sonrayı düşünüp panik yapmayın, o daha gelmedi. :)” (Vİ2, 09.03.2021).

Tablo 57. Yaylı Çalgı İcracılarının Mesleki Müzik Eğitimi Alan Yaylı Çalgı Öğrencisinin Günlük Çalgı Çalışmasının Sonunda Etkin Bir Çalışma Yaptığına Karar Verebilmesi ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Çalışma sonunda karar verme	Hedeflenen sonuca ulaşma	Başkalarından fikir almak	Kendini kaydedip, eleştirmek	Ertesi gün karar verme
K11	X				
K12	X				
K13				X	
K14		X			
K15		X			
K16		X			
K17				X	
K18				X	
K19		X			
K110		X			X
K111	X		X		
K112		X			X
K113					X

KI14				X
VI1		X		
VI2				X
VI3		X		
VI4			X	
VI5		X		
VI6				X
VI7	X	X		
VY11				X
VY12			X	
VY13				X
VY14	X			
VY15				X
VY16			X	
KTI1			X	
KTI2				X
KTI3	X			
KTI4		X		

Tablo 57 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının mesleki müzik eğitimi alan yaylı çalgı öğrencisinin günlük çalgı çalışmasının sonunda etkin bir çalışma yaptığına karar verebilmesi ile ilgili düşünceleri arasında hedeflenen sonuca ulaşma durumu, kendini kaydedip, eleştirmek ve ertesi gün karar verebileceği seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 58. Yaylı Çalgı İcracılarının Mesleki Müzik Eğitimi Alan Yaylı Çalgı Öğrencisinin Günlük Çalgı Çalışmasının Sonunda Etkin Bir Çalışma Yaptığına Karar Verebilmesi ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının mesleki müzik eğitimi alan yaylı çalgı öğrencisinin günlük çalgı çalışmasının sonunda etkin bir çalışma yaptığına karar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hedeflenen sonuca ulaşma	11	27.5
Kendini kaydedip, eleştirmek	7	17.5
Ertesi gün karar verme	7	17.5
Çalışma sonunda karar verme	6	15.0
Çalışmadan memnun ayrılma	5	12.5
Başkalarından fikir almak	4	10.0
Toplam	40	100.0

Tablo 58 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının mesleki müzik eğitimi alan yaylı çalgı öğrencisinin günlük çalgı çalışmasının sonunda etkin bir çalışma yaptığına karar verebilmesi ile ilgili düşünceleri arasında %27.5 ile hedeflenen sonuca ulaşma durumu, %17.5 ile kendini kaydedip, eleştirmek ve ertesi gün karar verebileceği seçeneklerinin en fazla olduğu, en az ise %10.0 ile başkalarından fikir almak seçeneğinin olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 30. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“İstatistiklerle karar verebilir. Süre olarak ne kadar çalıştığı önemli. Baştan sona ara vermeden çalışmak bile ortalama 40, 45 dakikalık aralıklarla çalışması çok mantıklı. Her çalışma sonunda 10, 15 dakika ara vermesi iyi olur. Sadece neleri çalışması gerektiğinin istatistiğini yapmalı. Bir eseri baştan sona çaldığı zaman, o eserde çalışılacak yerlerin önceliği ve sıralaması

önemli. Yapamadığı hakim olmadı yerleri çalışması önemli. Seansın sonunda baştan sona bir muhasebe yapmalı. Bugün gündemim neydi, neleri yaptım ve neleri yapamadım gibi bir muhasebe yapabilir” (Kİ1, 10.03.2021).

“Beyinde uyuşma hisseder, metronomla çalışmışsa da yavaş ve yüksek sesli metronom hipnoz eder ve bilinçaltı açığa çıkar. Çalışmanızda bilinçaltına işlendiği için, uyuşukluk ve sessizlik haline bürünürsünüz. Hipnoz halindeyken yorgunluk hissetmezsiniz, bitiminde kendinize döndüğünüz için yorgun hissedersiniz. O zaman verimli bir çalışma olmuştur. Çalışmak felsefesi çok başkadır. Kişi çalışmasının bitiminde mutlu olur, vicdanen de rahatsa verimli bir çalışmadır” (Kİ4, 15.03.2021).

“Eseri ilk çaldığınız hali kaydedin. Daha sonra yukarıda vermiş olduğum çalışma tekniklerinden sonraki çalışmalarınızı da her gün kaydedin. Kayıtları yeniden dinlediğinizde ve kıyaslandığınızda farkı somut şekilde görebiliyorsanız doğru yoldasınız. Ve çalışmalarınızı mutlaka kaydedin. Dışarıdan nasıl duyulduğunu bilemezsiniz çaldıklarınızın. Size bazen çok iyi bazen çok kötü gelir. Ama teknoloji insanı asla yanıltmaz” (Vİ2, 09.03.2021).

“Sorunların farkında olmalı, çözüm odaklı çalışıp sorunun hafiflediğine dair kanıt oluşmaya başladıysa bu verimli bir çalışmaya işarettir. Ne yaptığını iyice sindirip ertesi gün devam etmek veya sorunda hafifleme yoksa farkındalığını arttırmak çok önemli. O günün verimine göre ertesi günün çalışma programını oluşturup kendine not almak faydalı oluyor” (KTİ2, 17.03.2021).

Tablo 59. Yaylı Çalgı İcracılarının Sakatlanmalarının Yaşanmaması İçin Sağ El Yay Tekniklerinde Spesifik Önerilerine İlişkin Veriler

Katılımcı	Başlangıç seviyesi						İleri seviyede			
	Yetkin bir öğretmene çalışmak	Vücudun doğal yapısını korumak	Ayna karşısında çalışmak	Kontrollü çalışmak	Bilinçli ve nitelikli çalışmak	Esneleme hareketleri yapmak	Vücudun doğal yapısını korumak	Kontrollü çalışmak	Isınma ve esneme egzersizleri yapmak	Bilinçli bir teknik çalışma yapmak
K11	X						X	X		
K12		X		X					X	
K13				X			X			
K14					X	X		X		
K15		X		X	X		X	X		X
K16		X								
K17		X		X			X	X		
K18		X		X			X	X		
K19					X					X
K110				X	X	X		X	X	X
K111		X		X			X	X		
K112		X		X	X		X	X		X
K113		X		X	X		X	X		X
K114		X		X	X		X			
V11		X		X	X		X			
V12		X		X			X	X		
V13		X		X			X			X
V18		X		X					X	

VH4	X	X		X		X	X	
VI5	X	X		X		X	X	
VI6		X		X		X	X	
VI7	X	X	X	X		X	X	
VY11		X		X	X	X	X	X
VY12	X			X		X	X	
VY13	X	X	X	X	X	X	X	X
VY14				X	X	X	X	
VY15				X	X		X	X
VY16	X		X	X		X	X	
KT11	X			X	X		X	X
KT12	X			X	X		X	X
KT13	X					X	X	X
KT14		X			X	X	X	X

Tablo 59 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının başlangıç seviyesinde sakatlanmalarının yaşanmaması için sağ el yay tekniklerinde spesifik önerileri arasında vücudun doğal yapısını koruma, kontrollü - bilinçli çalışma ve alanında yetkin öğretmenle çalışmanın önemli olduğu; ileri seviyede de kontrollü çalışma, vücudun doğal yapısını koruma ve bilinçli bir teknik çalışma yapmanın önemli olduğu görülmektedir.

Tablo 60. Yaylı Çalgı İcracılarının Sakatlanmalarının Yaşanmaması İçin Sağ El Yay Tekniklerinde Spesifik Önerilerine İlişkin Veriler

<i>Yaylı çalgı icracılarının sakatlanmalarının yaşanmaması için sağ el yay tekniklerinde spesifik önerileri durumu</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Başlangıç seviyesi	Kontrollü çalışmak	24	33.3
	Vücudun doğal yapısını korumak	19	26.4
	Bilinçli ve nitelikli çalışmak	13	18.1
	Yetkin bir öğretmen ile çalışmak	10	13.9
	Ayna karşısında çalışmak	3	4.2
	Esneme hareketleri yapmak	3	4.2
	Toplam	72	100.0
İleri seviyede	Kontrollü çalışmak	23	38.3
	Vücudun doğal yapısını korumak	20	33.3
	Bilinçli bir teknik çalışma yapmak	11	18.3
	Isınma ve esneme egzersizleri yapmak	5	8.3
	Yanıtlanmamış	1	1.7
	Toplam	60	100.0

Tablo 60 incelendiğinde, yaylı çalgı icracılarının sakatlanmalarının yaşanmaması için sağ el yay tekniklerinde spesifik önerileri, başlangıç seviyesinde en fazla %33.3 ile kontrollü çalışma, %26.4 ile vücudun doğal yapısını koruma, en az ise %4.2 ile ayna karşısında çalışma ve esneme hareketleri yapma, ileri seviyede ise en fazla %38.3 ile kontrollü çalışma, %33.3 ile vücudun doğal yapısını koruma, en az ise %8.3 ile ısınma ve esneme hareketleri yapma olduğu görülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının, 31. Soruya Verdikleri Yanıtlar ile İlgili Açık Görüşleri

“Genel kanı: İnsan anatomisi sanıldığı kadar aksine çok kısa sürede ve kalıcı olarak esneklik ve refleks kazanabilir. Bu nedenle enstrüman öğreniminin/icrasının hangi aşamasında olursa olsun kişinin bedeninde hissettiği bir zorlanma, uzun süreli ağrı, iz (çenesinde, parmaklarında, boynunda) gibi değişiklikler dikkatli bir şekilde takip edilmeli ve devamı durumunda önlem alınmalıdır. Kısaca söylemek gerekirse Heifetz’in boynunda yara, Oistrakh’ın parmağında tel izi, Rostropovich’in sırtında tutulma olduğunu duyamaz, okuyamazsınız. Doğru enstrüman çalışması, enstrümanı çalan kişinin anatomik yapısına göre değişiklikler göstermelidir. 160 cm – 50 kg biri ile 190 cm – 90 kg birinin aynı teknikle keman çalması mümkün değildir. Temel fiziksel kuralları herkes için geçerlidir. Ancak ortalama olarak bir insanın kolu vücut ağırlığının 1/20’si kadardır. Bu genel bilgiyle yukarıdaki iki örnek incelendiğinde arşe tutan kolun ilk örnek için 2.5 kg, ikinci örnek için ise 4.5 kg olduğu bilgisi ortaya çıkar. Doğal olarak bu iki kişinin tele yapacağı dikey baskı değişecektir. Demek ki iki kişinin “staccato” tekniğini uygularken ihtiyaç duyacakları dikey baskı birbirinden farklıdır. Bu basit denklem bile enstrüman çalan herkesin belirli bir seviyeden sonra kendi fiziksel özelliklerine göre tekniğini şekillendirmesi gerektiğini göstermektedir. Örnek: Sağ elde çekerek staccato tekniğinin uygulamasında arşe tutuşuna dikkat ediniz. Jascha Heifetz – Hora Staccato (26’inci saniye), <https://www.youtube.com/watch?v=Mag2mc5Vva0> , James Ehnes – Hora Staccato (22’inci saniye) <https://www.youtube.com/watch?v=qi6MbIdyUUc> ” (Kİ5, 05.03.2021).

“Sürekli kontrol edilmeli, arşeyi sıkmadan arşeyle parmaklar arasındaki teması hissetmek. Esneme hareketleri yapmak günlük yaşamın bir parçası. Başlangıç ve bitiş sonrası yapmak çok önemli. (Masaj terapistinden de yardım alınabilir.) en ufak ağrıları ciddiye alıp, müdahale ettirilmeli masaj ya da fizyoterapistlerle” (Kİ10, 29.03.2021).

“İleri seviyeye eğer doğru şekilde gelmişseniz böyle sıkıntılar yaşama olasılığımız çok azdır. Ancak eserler zorlaştıkça teknik açıdan sakatlanma

olasılığı artar. Paganini caprice'leri çalarken bir çok enstrümancı sakatlanır, çünkü elin alışkın olmadığı pozisyonlarla karşı karşıya gelinir. Ard arda oktavlar, onlu aralıklar çalma vs. Bu gibi zorlu pasajlar çalışılırken önemli olan şey kişinin kendini dinlemesi, elini sıkması, esnekliğe önem vermesi ve bu pasajlara yönelik kendi bedeni ve kapasitesine göre bir teknik araştırması önerilir. Çünkü her beden farklıdır ve bahsedilen teknik çalışmalar klasik anlamdaki çalışmalardan farklı ve üst düzeydir” (Vİ2, 09.03.2021).

“Sol eli kullanmadan arşeyi kök bölümünden natürel bir şekilde çift tel üzerine koyup köprüye yakın şekilde ses çıkarmaya çalışmak çalgıya hakimiyeti geliştirecektir ve vücudun doğal yapısına aykırı hareket etmeden vücudu dinlemek” (VYİ6, 18.04.2021).

“Her iki seviye için anatomiye en uygun pozisyonu korumak çok önemli. Tıpkı sporcular gibi çalışmaya başlaman mutlaka esneme ve ısınma egzersizleri yapmak gerek. Kas ve iskelet sistemini güçlendirme egzersizleri yapmak gerek.(hafif ağırlıklarla ve esneme bantlarıyla)” (KTİ4, 07.04.2021).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın 1. alt amacına yönelik oluşturulan yaylı çalgı icracılarının mesleki deneyimlerinin oluşmasına ilişkin görüşleri incelendiğinde;

Yaylı çalgı icracılarının çalgı seçim durumları ile ilgili bulgulara bakıldığında, çalgı seçimlerinde kendi seçimleri ve aile yönlendirmelerinin etkili olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Çalgıyı hissetmek, çalgıyla bütünleşmek kişisel ve doğal bir süreçtir. Yaylı çalgı icracılarının, özellikle erken yaşta konservatuara girdikleri düşünülürse, çalgı seçiminde ailelerini dinliyor olmaları beklenen bir durumdur. Çalgı seçiminde kendi seçimleri ile ilgili görüşleri doğrultusunda ise, belli bir çalgıyla ilgili ve bilinçli oldukları, ev ortamlarında çalgı çalan, müzikle ilgilenen aile bireyleri olabileceği ve çalgı seçiminde onlardan etkilenebilecekleri düşünülmektedir (Ünver, 2019, s. 70; Kurtaslan ve Hepyücel, 2016, s. 399). Ayrıca sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik açıdan bireylerin etkilenebileceği birçok faktör bulunmakla birlikte, çalgı seçimlerinde kendilerinin (Derin, 2007, s. 145) ve ailelerinin etkili (Karataş ve Sağer, 2021, s. 92) oldukları ağırlık kazanabilir. Çalgı seçiminde aile yönlendirmeleri ve kişisel karar beklenebilecek bir sonuçtur.

Yaylı çalgı icracılarının çalgı yaşamları sürecinde sanatçı olma fikri ile ilgili bulgulara bakıldığında; mesleki eğitim öncesi ve mesleki eğitimin ilk yıllarında sanatçı olma fikrinin en fazla ve yakın aralıklarda olduğu görülmektedir. Eldeki bulgulara göre yaylı çalgı icracılarının bu konuda farkındalıklı oldukları sonucuna ulaşılabilir. İcracıların kendi yapabilirliklerini görebilmeleri, kendi performanslarının, kendi becerilerinin farkında olup bu konuda ilerleyebileceklerinin ve kendilerini ilerde iyi bir icracı olabileceklerinin farkında olmaları istek ve arzularının bu yönde duyarlılık kazandığı (İlan, 2019, s.7), ayrıca bu durumu küçük yaşta yapıyor olmaları sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının sanatçı olma sürecinde başarılarına etki eden faktörlere ilişkin bulgular incelendiğinde; yaylı çalgı icracılarının, sanatçı olma sürecinde başarılarına etki eden faktörler önem derecesine göre bireysel, öğretmen ve aile faktörlerinin yakın aralıklarla en fazla etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bireysel,

öğretmen ve aile çalgı eğitim süreci içerisinde bir öğrencinin gelişiminde önemli faktörlerdir. Özellikle çalgı eğitimi uzun bir süreç ve zorlu bir alan olması bakımından, bu süreçte kişinin kendi motivasyonu, aile ve öğretmenden birinin eksik kalması çalgı eğitimini olumsuz etkileyebilir. Suzuki öğretisinde olduğu gibi aile, çocuk ve öğretmen üçgeni (Brody, 2016, s. 82) öğrencinin gelişimi için önemli bir yere sahiptir. Bu araştırmada az bir farkla bu üçgenin birbirine yakın değerlerde olması ve az bir farkla bireyselin önde olması beklenen bir sonuçtur. İçsel motivasyon sonrası bireylerin aile desteği ile öğretmenlerinin doğru bir yönlendirmelerine bağlı bir süreç gibi düşünülebilir. Bu durum yaylı çalgı icracılarının başarılarının etkilenmesinde içsel motivasyonlarının yanı sıra, ailelerinden, öğretmenlerinden ve çevrelerinden aldıkları destek ile motivasyonlarının arttığı (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010, s. 136) sonucuna ulaşılabilir. Davidson, Howe, Moore ve Sloboda (1996) "Müzikal performansın gelişmesinde ailenin rolü" başlıklı çalışmasında, çalgı performansında en başarılı öğrencilerin en ilgili ailelere sahip olduğu saptanmıştır. Özellikle öğrencilerin çalışmaların erken dönemlerinde ilgili olan ailelerin çocuklarının en başarılı grup olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ailelerin görevi, öğrencilerin çalışmalarına müdahale etmeden yalnızca onları dinlemek ve olumlu mesajlar olmuştur. Bahsi geçen çalışmada elde edilen sonuç ile yaylı çalgı icracılarının başarıya ulaşmalarında ailelerin etkin rol oynadığı görülmekle birlikte sonuçlar benzerlik göstermektedir. Benzer sonuçlara farklı araştırmalarda da ulaşılmıştır (Howe ve Sloboda, 1991, s. 18; Mcpherson, 2008, s.105).

Yaylı çalgı icracılarının bireysel çalışmalarını belirlemede en önemli etken ile ilgili bulgulara bakıldığında; icracıların bireysel çalışmalarını belirlemede en fazla edindiğim deneyimler sonucu, zamanla kendim geliştirdim ve yakın aralıklarla öğretmenlerin yönlendirmelerinin yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bireysel çalışmalarda; öğretmenin öğretimi, öğretim yöntemleri, bireyin kişisel özelliklerine kadar tüm davranışlarını ve eğitim yaşantısını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir (Ekinci, 2013, s. 54). Çalgı eğitiminde öğretmenlerin yönlendirmeleri önemli bir yere sahip olmakla birlikte, bireyin kendi deneyimleri de önem taşımaktadır. Bireylerin fiziksel özellikleri, algıları, öğrenme becerileri, psikomotor becerileri, duyuşsal alanı, bilişsel boyutlarının farklı olması bakımından kişisel faktörlerden dolayı bir

yöntemin herkeste aynı etkide olamayacağı, farklı yöntemlerin bireyler üzerinde farklı etkiler bırakabileceği düşünülebilir. Bu tanımlamaya göre, öğretmenin rehberliği ile icracıların bireysel çalışmalarına yönelik ilgi, istek, tutumları (Yaşınkaya, Eldemir ve Sönmezöz, 2014, s. 1585), eğitim geçmişlerinin donanımlı ve yoğun geçtiğinin sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerinde çalgı eğitiminde usta çırak ilişkisinin değerli bir noktasında olması, aileden sonra birey üzerindeki etkisinin yoğun olabileceği sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenin birey üzerinde önemli bir etken olması beklenen bir sonuçtur.

Yaylı çalgı icracılarının yurtdışında meslek müzik eğitimi alma durumları ile ilgili bulgulara bakıldığında, büyük çoğunluğunun açık ara ile mesleki yaşantılarının bir bölümünde yurt dışında mesleki müzik eğitimi aldıkları görülmektedir. Benzer sonuçlara farklı araştırmalarda da ulaşılmıştır (Renda, 2016, s. 176). Konservatuar eğitiminin uzun bir süreci barındırması bakımından, bu nedenle mesleki müzik eğitiminin bir bölümünün icracılar tarafından yurt dışında eğitimler ile geçirilmesi beklenen bir sonuçtur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre yaylı çalgı icracıları yurtdışında aldıkları mesleki müzik eğitimin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yurtdışında mesleki müzik eğitimi alan icracılarının, farklı çalışma yöntemleri deneyimleme, evrensel bakış açısı kazanma ve mesleki kazanım elde etmelerine olanak sağlayacağı düşünülebilir. Müziğin evrensel değerler açısından birleştirici ve kaynaştırıcı gücü de dikkate alındığında, icracılar yurt dışında aldıkları mesleki müzik eğitiminin etkili olduğu yönünde görüş bildirerek, bu doğrultuda onların önemli deneyimler kazandıkları sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca yurtdışındaki eğitim süreçleri ile ilgili yapılan araştırmada erasmus kapsamında müzik eğitimi almaya giden öğrencilerin yurtdışındaki eğitim olanaklarının Türkiye'deki eğitim olanaklarından daha iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Benzer şekilde Özdem (2013) farklı bölümlerde okuyan öğrencilerle yaptığı çalışmasında Erasmus'la yurtdışına giden öğrencilerin neredeyse tamamının gitmiş oldukları üniversitelerde eğitim-öğretim olanaklarının daha iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuçlara göre yurtdışındaki eğitim olanaklarının Türkiye'deki eğitim olanaklarından daha iyi olduğu düşünülebilir (Aydın, Canbey, Soğulcaklı ve Girgin, 2019, s. 2143). Yurtdışında mesleki müzik eğitimi alan icracılarının gidiş amaçları, icracılar genelde yurtdışına bir öğretmenle çalışmaya ya da önemli bir okul için gittikleri düşünülürse,

çalgı performanslarını geliştirmeye yönelik alanında yetkinleşmiş icracılar ve öğretmenlerle çalışmak, farklı ekoller, farklı icracılar tanıma, farklı disiplinlerde çalışmanın ağırlığıyla yurt dışına gitme isteği doğmaktadır. Bu süreç ister bir ya da iki sene, ister uzun yıllar olsun amaç, yurtiçinde almış oldukları eğitimin üstüne değer katarak, farklı öğretmen, farklı disiplin ve farklı ekoller görmek amacıyla gittikleri söylenebilir.

Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalgılarıyla “bireysel etkinliklerde”, “topluluk etkinliklerinde” en fazla 21 ve üstü yoğunluğunda konser etkinliği gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sanatçı yetiştiren konservatuar gibi kurumlarda mesleki eğitim programları içerisinde, bir çalgı öğrencisinin mesleki eğitim sürecinde sahneye çok fazla çıkması, sık sık konser vermesi beklenen ve önerilen bir durumdur. Özellikle yaylı çalgı öğrencilerinin orkestra gibi deneyimlerini çok fazla yaşadıkları için, hem solist hem de topluluk çalışmalarındaki etkinliklerin 21 ve üstü çıkması beklenen bir durumdur. Mesleki çalışmalar arasında sahne performansını yoğun bir şekilde yapmanın gelişim açısından deneyimlerin artmasını sağlayacağından, gerekli olduğu düşünülmektedir. Yaylı çalgı icracılarının topluluk etkinliklerinde eğitim süreçlerinin yoğun çalışmalar içinde geçtiği, sahne deneyimlerinin yoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca öğrencilik döneminde çalgı icracılarının sahne deneyimini yoğun bir şekilde deneyimlemeleri mesleki yaşantılarını da olumlu yönde etkiledikleri düşünülebilir (Gürbüz, 2017, s. 62).

Yaylı çalgı icracılarının son 10 yılda gerçekleştirdikleri etkinlikler ile ilgili bulgulara bakıldığında, en fazla konser etkinliğini, yakın aralıklarla da masterclass ve albüm etkinliklerini gerçekleştirdikleri görülmektedir. İracıların meslekleri gereği yapacakları etkinlikler düşünüldüğünde, konser yapmaları, masterclass yapmaları ve icra kayıtları gerçekleştirmeleri beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Yaylı çalgı icracılarının performansa dayalı bir meslek icra etmeleri, sahne deneyimlerinin yoğunlukta olabileceği düşünülerek, meslekleri gereği en fazla konser etkinliği gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılabilir. Masterclass etkinliği, icracıların mesleklerinin yanında gelen talepler doğrultusunda tecrübelerinden faydalanmak için, aktarıcı rolleri ile çalgı öğretimi konusunda çalışmalarının da

mevcut olduğu düşünülebilir. Konser etkinlikleri ile belli sayıda bir dinleyici ile buluşmaları, sayı sınırlaması bakımından, albüm çalışmalarını performanslarında kalıcılığın sağlanarak, kayıtları geniş bir kitleye ulaştırmak, açısından önemli gördükleri sonucuna ulaşılabilir. Konser, masterclass ve albüm etkinliklerinin icracılar tarafından çok fazla tercih edildiği ve bu etkinliklerin birbirine bağlantılı olduğu söylenebilir.

Yaylı çalgı icracılarının, performanslarına iyi geldiğini düşündükleri ve düzenli olarak gerçekleştirdikleri aktiviteler ile ilgili bulgulara bakıldığında, en fazla mental yaklaşımlara ağırlık verdikleri, yakın aralıklarla da spor aktivitelerini gerçekleştirdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Mental yaklaşımların icraya hazırlık ve icranın en iyi şekilde gerçekleştirilmesi açısından önem taşıdığı sonucuna ulaşılabilir. İcraya yönelik psikomotor beceriler, zihinsel süreçler ile geliştirilebilir (Üstün, 2019, s. 381; Sever ve Çilden, 2012, s. 20). Mental yaklaşımlar çalgı icracılarının zihinsel olarak çok fazla işlem yaptığı, bir sürü beceriyi aynı anda uyguladığı, sağ ve sol el kullanımı, müzikalite gibi çalgı performansı ile bilgi ve uygulama alanını aynı anda kullanılması, doğal olarak icracıların mental bir yaklaşım kullanması açısından önemlidir. Çalgı icrasında zihin ve beden aktif bir şekilde kullanıldığı için, algı açıklığını sağlamak, zamanı daha akıllıca kullanmak, verimli bir süreç olması adına mental yaklaşım kullanılması beklenen bir sonuçtur. Spor aktivitelerinin de gevşeme, yoğunlaşma ve imgeleme güçlerini arttırması bakımından icraya iyi geldiği, icranın daha rahat gerçekleştirildiği düşüncesiyle zihinsel ve bedensel rahatlatıcı etkileri olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın 2. alt amacına yönelik oluşturulan yaylı çalgı icracılarının öğrencilik döneminde çalgı çalışma stratejilerine ilişkin kişisel görüşleri incelendiğinde;

Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde ortalama çalışma süreleri ile ilgili bulgulara bakıldığında, en fazla ve yakın aralıklarda olarak 3-5 saat ile 4-6 saat olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda belirtmiş oldukları zaman kadar vakit ayırmalarının çalgıda yetkinleşmek için belirleyici olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çalgı başarısı ve çalışma süresinin ilişkilendirildiği

çalışmalarda (Jorgensen, 2002; Özmenteş, 2012; Küçük ve Engin, 2021; Uygun, 2019, s. 80) çalışma süresinin kademeli olarak artışıyla başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, öğrencilik dönemlerinde çalgı çalışmalarında bu saatlere ulaşıyor olması beklenen bir durumdur. Bu sonuçlar doğrultusunda mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgılarında belli bir seviye ve nitelik kazanabilmeleri için çalgı çalışma sürelerinin belirli bir seviyede olması bu çalışmadaki icracıların çalışma sürelerinin de yeterli seviyede olduğu sonucu ile örtüştürebilir. Çalgıda başarıyı yakalamak için nasıl çalışılması ile birlikte, çalgı çalışmaya ayrılan vaktin belirlenmesinin önemli olduğunu gösterir niteliktedir. Bununla birlikte icracıların uzun süreli çalışma ve yoğunlaşma durumları ile içsel güdülerinin yüksek olduğu düşünülebilir (Bembenutty ve Zimmerman, 2003, s. 7). Çalgı çalışma süresinin kişiden kişiye göre değişkenlik göstermesi bakımından, düzenli ve hergün aynı miktarda çalgı çalışmaya vakit ayrılmasının daha önemli olduğu düşünülmektedir (Özmenteş, 2013, s. 441).

Yaylı çalgı icracılarının aynı çalgı grubundaki akranları ile çalışma farklılıklarının ayrılan özellikleri ile ilgili görüşlerine bakıldığında, en fazla bireysel farklılıkları ve yakın aralıklarla nitelikli çalışma konusunda farklılıkları olduğu yönünde görüşlerin ağırlık kazandığı saptanmıştır. Çalgı çalışma birçok beceriyi içinde barındıran bir süreci içerir. Bu nedenle icracıların çalgı çalışma etkinliklerinin yanında kişisel özellikleri de bu süreçte etkin rol oynar. İrcacıların akranları ile fiziksel, zihinsel, ruhsal, güdülenme, kişilik, öğrenme hızı, çalışma alışkanlıkları ve öğrenme şekli gibi aralarında birçok özellikler açısından farklılıklar bulunmaktadır. İrcacıların kendi becerilerini ortaya koymasını kişisel özelliklerini kullanabilmesiyle doğru orantılıdır. İrcacıların öğrencilik dönemlerinde akranlarından farklı oluşlarının genel olarak bireysel farklılıkları daha önde tutmaları ve bu durumla ilişkilendirilebileceği düşünülebilir. Bireysel farklılıklar, doğuştan gelen zekâ, yetenek, fiziksel özellikler, çalgı çalmaya yatkınlık olduğu gibi, bireylerin çalgıdaki akademik geçmişleri, çalgı çalışmaya ayırdıkları vakit, öğrenme şekilleri gibi sonradan kazandıkları çalgı eğitimi süreçlerinde önemli parametreleridir (Küçük ve Engin, s. 138). Çalgı çalışma süreci meşakkatli ve sabır gerektiren bir süreç olması ile beraber, bu bakımından icracıların öğrencilik dönemlerinde akranları ile çalışma

farklılığı olması söz konusudur. Bireysel farklılıkların farkında olunması (zeka, algılama, öğrenme hızı, yetenek v.b.) icracıların kendi düzeylerine göre çalgı çalışma stratejisi geliştirmelerini ve bu stratejilerin nitelikli bir yönde planlamasını sağlayabilir. Bireysel farklılıkların farkındalığında ve nitelikli çalışma ile icracıların çalgı çalışmaya yönelik bilişsel kazanımların, devinişsel kazanımların pekiştirilmesini, refleks haline gelebilmesi ve yeni kazanımlara hazır olma durumu oluşturmalarını olumlu etkileyebilir. İrcacılar bu görüşe yakın olarak nitelikli çalışma konusunda farklılıkları olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Nitelikli çalışmanın çalgı eğitimi sürecine dahil edilmesi düzenli, planlı ve programlı olunmasının (Babacan, Yüksel, Küçükosmanoğlu ve Babacan, 2017, s. 465) yanı sıra zamanın verimli ve etkili kullanılmasına da katkı sağlayacaktır. Çalgı çalışma, sabır, dikkat ve tekrar gerektiren uzun bir süreçtir. Bu süreçte çalışma alışkanlığını nitelikli olması yönünde geliştirmek, uzun saatler ayırmak yerine, zamanın verimli kullanılmasına, çalgıda gelişim ve süreç açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Yaylı çalgı icracılarının öğrencilik dönemlerinde çalışmalarını nasıl planladıkları ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların çalışmalarını en fazla haftalık planladıkları ve bu görüşe yakın aralıklarla çalışmalarını günlük planlayan ve plan yapmayan icracıların da görüşlerinin ağırlık kazandığı görülmektedir. Eğitimde planlı çalışma, öğrencinin sistemli olarak belirli kazanımları elde etmesinde önemli rol oynadığı düşünüldüğünde, bu doğrultuda çalgı eğitiminde de planlı çalışma başarıyı arttıran bir durum olduğu kabul edilebilir. Haftalık plan yapma, çalgı çalışma sürecinin etkisini gözlemlemeye olanak verir. Çalgı icracılarının haftalık plan yapmayı daha etkin buldukları sonucu bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Günlük plan yapmak çalgı eğitiminde olumlu sonuçlar elde etmenin en önemli yollarından birisidir. Çalgı çalışmalarının her gün düzenli olarak uygulanması, çalgı gelişimi açısından hedeflenen davranışlara ulaşmayı olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Pirgon, 2013, s. 41). Belirli bir disiplin ve düzen içerisinde yapılan günlük çalışmalar çalgı çalışma süreçlerinde belirlenen hedeflere ulaşma önemli rol oynamaktadır. İrcacıların çalgı çalışma planlamaları arasında günlük plan yapmaları bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Can'ın (2016) gitar öğrencileri için oluşturulan günlük çalışma programının etkisini incelendiği çalışmasında, çalgı eğitiminde günlük çalışmanın gerekliliğinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu

çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Pirgon'un (2013) piyano öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmaya göre, piyano eğitimi alan öğrencilerin günlük ve düzenli çalışma yaptıkları takdirde belirlenen hedeflere ulaşması sürecinde daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Plan yapmayan icracıların ise, özellikle plan yapmadıkları ama sürekli çalışma içerisinde oldukları düşünülmektedir. Bununla birlikte öğrencilik dönemleri ile ilgili planlamalarının sorulması bakımından çalışmalarına günlük ve haftalık olarak yön verdikleri düşünülebilir. Bu doğrultuda icracıların plan yapmamaları görülmekle beraber, bir plan içerisinde hareket ettikleri ve özellikle plan yapmadıkları, sürekli çalışma halinde oldukları düşünülmektedir. Bu yolla belirli hedeflerle kendilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptıkları sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının performanslarında olumlu yönde etkilendikleri, çalgı çalışma stratejileri durumları ile ilgili bulgular incelendiğinde, en fazla nitelikli çalışma stratejilerden etkilendikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, nitelikli kavramını “Bir şeye nitelik bakımından üstünlük kazandıran, kaliteli” ve “Bir şeyi yapabilme niteliğini ve ustalığını kazanmış olan, kalifiye” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2021). Çalgı çalışmada nitelikli çalgı çalma becerisine sahip olmak, sabır, dikkat ve tekrar gerektiren uzun bir süreçtir (Parasız, 2009, s.19). Bu süreçte çalışma alışkanlığını nitelikli olması yönünde geliştirmek, zamanın verimli kullanılmasıyla birlikte, çalgı çalışma sürecinin gelişimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. İrcacıların da bu tanımlamalar doğrultusunda, çalgı çalışma sürecini çok yönlü ele aldıkları, etkili ve nitelikli çalgı çalışma süreci geçirerek, niteliğe önem verdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının teknik açıdan kişisel olarak çalışma yöntemleri ile ilgili bulgular incelendiğinde, teknik açıdan kişisel çalışma yöntemleri arasında en fazla sağ ve sol el için teknik çalışmalara ağırlık verdikleri görülmektedir. İrcacıların öğrencilik dönemlerinde çalgılarına yoğun bir şekilde çalıştıkları ve bu çalışmalar arasında çalgılarında yetkinleşmek, hakimiyet kazanmak adına sağ ve sol el teknik çalışmalara ağırlık vermeleri beklenen bir sonuçtur. Müzikal açıdan kişisel çalışma yöntemleri ile ilgili bulgulara bakıldığında ise en fazla mental hazırlık yapmaya ağırlık verdikleri görülmektedir. Mental yaklaşımların icraya hazırlık ve icranın en

iyi şekilde gerçekleştirilmesi açısından önem taşıdığı sonucuna ulaşılabilir. İcraya yönelik psikomotor beceriler, zihinsel süreçler ile geliştirilebilir (Üstün, 2019, s. 381; Sever ve Çilden, 2012, s. 20). Mental yaklaşımlar çalgı icracılarının zihinsel olarak çok fazla işlem yaptığı, bir sürü beceriyi aynı anda uyguladığı, sağ ve sol el kullanımı, müzikalite gibi çalgı performansı ile bilgi ve uygulama alanını aynı anda kullanılması, doğal olarak icracıların mental bir yaklaşım kullanması açısından önemlidir. Çalgı icrasında zihin ve beden atkif bir şekilde kullanıldığı için, algı açıklığını sağlamak, zamanı daha akıllıca kullanmak, verimli bir süreç olması adına mental yaklaşım kullanılması beklenen bir sonuçtur.

Yaylı çalgı icracıları öğrencilik dönemlerinde performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri eğitim materyallerinin neler olduğu ile ilgili bulgulara bakıldığında, materyaller arasında en fazla etüd kitaplarının, ardından yakın sıra ile teknik egzersiz kitaplarının, gam kitaplarının ve yaylı çalgılarda önemli yeri olan kapris formu olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Çalgı eğitiminde etüt ve benzer işlevli çalışmalar tüm performans seviyelerinde önemle yer almaktadır. Bu doğrultuda yaylı çalgı icracılarının öğrencilik döneminde en çok yararlandıkları eğitim materyallerinin bu tür çalışmalar olduğu beklenen bir sonuç olduğu düşünülebilir. Eğitim materyali olarak görülen kapris formunda yazılan eserlerin içeriğine bakıldığında, düşsel bir özellik barındıran ve özgür biçimde yazılmış (Say, 2005, s. 287), en üst düzey teknik zorlukları içermekte, 19. Yüzyıl Fransız keman etütlerinin metodik yapısıyla, Niccolò Paganini'nin kaprislerinde bulunan virtüözik karakteri birleştirmektedir. Özellikle yaylı çalgıların teknik seviyesini ortaya koyduğu bir form olarak görülebilir. Bu nedenle kapris formunda yazılan eserler bir eğitim materyali olarak gösterilebilir.

Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri besteciler ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların en fazla Johann Sebastian Bach ile ardından yakın aralıkla Niccolò Paganini'nin performanslarında etkileri olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Johann Sebastian Bach, mesleki müzik eğitiminin tüm çalgı alanlarında önemle yer alan çalgı eğitiminde kullanılan repertuarın önemli bir bölümünü kapsayan (Öztürk, 2018, s. 184) ve icracının çalgı performansını geliştirecek bir besteci olduğu söylenebilir.

Dolayısıyla yaylı çalgı eğitiminde de J. S. Bach'ın eserlerinin büyük bir etkisi olduğu düşünülebilir. Bach'ın birçok çalgıda eserlerinin olması, barok dönemi yansıtması ve transkriptlerin çok fazla olması bakımından müzik tarihinde de önemli bir yeri vardır. Niccolo Paganini ise keman tarihinin en önemli virtüözlerinden biri (Zeytinci, 2010, s. 4) olması bakımından hem keman, hem de müzik edebiyatında önemli bir yeri vardır. Keman tekniğinin tarihsel gelişim süreci içinde Paganini'nin müziğini tanımak, teknik yenilikleri ve keman icrasında virtüözite aşamasına ulaşma süreci önemlidir. Niccolo Paganini, keman edebiyatının teknik anlamda gelişmesi ve icracılık düzeyini virtüözite boyutuna taşıması, icracıların gelişimine katkı sağladığı söylenebilir.

Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan etkili olduğunu düşündükleri dönemler arasında en fazla barok dönem, ardından yakın aralıklarda gelen görüşler ise, bütün dönemlere hakim olunması ve klasik dönem olduğu yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Barok dönem kontrpuan tekniğini öğretmesi, tuşe hâkimiyetini artırması, iki elin koordinasyonunu sağlatması, tema yapısını öğretmesi, tutan sesleri öğretmesi, legato tekniğini öğretmesi, portato tekniğini öğretmesi, barok stil kavramını geliştirmesi, polifoni yapısını öğretmesi, süslemeleri öğretmesi, müzikaliteyi geliştirmesi ve teknik becerileri geliştirmesidir. Barok dönem eserleri incelendiğinde matematiksel bir notasyon yazımın ağırlık kazandığını söylenebilir. Teknik alt yapıyı olumlu yönde etkileyen özellikler barındırması bakımından barok dönem eserleri icracıların öğrencilik döneminde performanslarına etkisi olduğu düşünülmektedir. Barok dönemin matematiksel yapısı ile beraber bestecilerin müzik cümle yapılarını daha anlaşılır ve daha melodik olmasına dikkat ettikleri söylenebilir. Dolayısıyla öğrenciler barok dönem eserlerini çalışırken hem teknik hem de müzikal becerilerinin gelişmesinde etkin rol oynadığı düşünülebilir. Barok dönemin etkisi olduğu gibi diğer dönemlerinde mutlaka icra edilmesi yaylı çalgı eğitimi programlarında yer alması beklenebilir. Barok dönem yaylı çalgıların, özellikle keman ve yayın günümüzdeki haline ulaşması, yeni tekniklerin şekillenerek yeni halini alması, dönem olması bakımından öğrencilik dönemlerinde icracıların performanslarını geliştirecek zengin bir içeriği barındırmaktadır. Aynı şekilde yakın görüşlerden biri olan klasik dönemin etkisinin önemi noktasında, yaylı çalgılarda arşenin bugünkü şeklini alması ve arşe tekniğinin

gelişmesi ile spiccato, soutilte gibi arşe tekniklerinin oluşmasıdır. Teknik açıdan yay kullanımının zor olması ile icracıların yay tekniklerini geliştirmesine imkan sağladığı sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının performanslarında teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündükleri ekoller arasında en fazla rus ekolünü, yakın aralıklarla da alman ekolü, bütün ekollere hakim olarak vücut anatomisine uygun sentezleme görüşlerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, ekol kavramını “bir bilim ve sanat kolunda ayrı nitelik ve özellikleri bulunan yöntem veya akım, okul” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2021). Bu tanıma göre, yaylı çalgılar eğitiminde ekol; sağ ve sol eldeki bütünlüğün çalışma stratejileri doğrultusunda nitelik açısından teknikle ilgili yöntemler, müzikalite ve ifade gücü gibi (Öztürk, 2012, s. 2), yaylı çalgı icracılığıyla ilgili bütün değinilmesi gereken konuları irdeleyen bir içeriği barındırır. Rus ekolü yaylı çalgıların genelinde özellikle keman alanında önemli okullardan birisidir. Rus ekolü öğrenci üzerinde teknik bir disiplin kazandırması açısından ağırlık kazandığı, özellikle yay tekniğinde güçlü bir hâkimiyet, büyük ses hacmi, rus keman ekolünün ayırt edici özellikleri arasında (Öztürk, 2012, s. 15) yer aldığı söylenebilir. Rus ekolünün öğrencilerin müzikal gelişiminde de içerdiği stratejiler bakımından etkin olarak kullanıldığı söylenebilir. Alman ekolü ise teknik seviyesi basit olup, sınırlı müzikal ve teknik temele sahip olması bakımından, solist odaklı olunmasından çok orkestra kemancılarına yönelik içerikleri barındırmaktadır (Öztürk, 2012, s. 6). Alman ekolünü de aynı disiplinle yalın ve özgün oluşuyla yaylı çalgılarda benimsendiği düşünülebilir. Diğer bir görüş ise bütün ekollere hakim olarak vücut anatomisine uygun sentezleme durumudur. Günümüzde global bir ekol olması bakımından, icracılar tek bir ekole bağlı olmayıp çalgı çalmaktadır (Göküstün, 2012, s. 69). İracıların eğitim süreçlerinde farklı ekollere mensup öğretmenler ile çalışarak, bütün ekollere hakim olup, ekolleri vücut anatomilerine uygun bir şekilde sentezledikleri sonucuna ulaşılabilir. Elde edilen bulgulara göre icracıların belirtmiş olduğu ekoller eğitim alınan ülkelerin ekolleri ya da ülkemize eğitim vermek için gelen icracıların mensup olduğu ekoller olabileceği, usta-çırak ilişkisi ile gerçekleşen öğretmenleri ile çalgı eğitimlerinde edindikleri ekoller olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın 3. alt amacına yönelik oluşturulan yaylı çalgı icracılarının mesleki yaşantılarında çalgı çalışma stratejilerine ilişkin kişisel görüşleri incelendiğinde;

Yaylı çalgı icracıları çalgılarına günlük ortalama olarak vakit ayırma durumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, icracıların en fazla vakti esere, yakın aralıklarda ise egzersiz ve teknik etüt çalışmalarına ayırdıkları görülmektedir. İrcacıların öğrencilik döneminde kazandığı teknik becerilerin mesleki süreçlerinde süreklilik ve yerleşik kazanması dolayısıyla, teknik çalışmalara ağırlık vermekten ziyade eser ağırlıklı çalışma gerçekleştirdikleri beklenen bir sonuç olarak düşünülebilir. Solist ya da orkestra üyesi olabilecekleri düşünüldüğünde, mesleki yaşantılarına ait çalgı çalışmalarının sorgulanması bakımından en fazla vakti esere ayırdıkları doğal bir sonuç olarak görülebilir. Egzersiz ve etüt çalışmalarını da çalışmış oldukları, eserlerde tespit ettikleri teknik zorluklara ve ihtiyaçlara yönelik yaptıkları düşünülebilir.

Yaylı çalgı icracılarının çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapma durumları ile ilgili görüşler incelendiğinde, icracıların çalgısız gevşeme ve ısınma hareketi yapmadıklarının ağırlık kazandığı, yapanların sayısı ise nispeten olduğu görülmektedir. Eldeki bulgulara göre icracıların edindikleri deneyimlere göre mesleki yaşantılarında bilinçli ve kontrollü davrandıkları düşüncesinden hareketle icracıların çalgısız gevşeme ve ısınma hareketlerine ihtiyaç duymadıkları sonucuna ulaşılabilir. Esneme ve ısınma hareketleri yapan icracıların ise bu çalışmaların kas ve iskelet sistemlerine olumlu etkisini deneyimleyerek, hayatlarında prensip haline getirdikleri ve olası kazaları da engellemek için de bu çalışmalarını gerçekleştirdikleri düşünülebilir.

Yaylı çalgı icracılarının performanslarında kendilerini güçlü kılan kişisel özellikleri ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların kendilerini güçlü kılan kişisel özellikler arasında en fazla özgüven duydukları görülmektedir. Özgüven, bireylerin yaşantıları boyunca çevreleri ile kurdukları ilişkiler (Ekinci, 2013, s. 53), iletişim dahilinde, doğuştan değil, sonradan yaşantı ile kazanılan bir yetenektir. Performansın zorlukları düşünüldüğünde, etkin bir icracı olma yolunda özgüvenin önemli olduğu düşünülmektedir. Performans genel olarak amaçlı ve planlanmış bir etkinlik sonunda

kazanımı, nicel ya da nitel olarak belirlenmesidir. Belli alanların eğitiminde önem taşıdığı gibi, müzik alanında da önem taşımaktadır. Alanında etkin bir performansçının özgüvene sahip olması beklenir. Yaylı çalgı icracılarının da performansın zorlukları ve etkin bir icracı olma yolunda özgüven duymaları önemlidir. İrcacıların özgüvenlerinin yüksek olması mesleki yaşantılarında elde ettikleri deneyimler ve yoğun tempoda yapmış oldukları çalışmaların doğal bir sonucu olarak, özgüvenlerin daha da geliştiği sonucuna ulaşılabilir. Ekinci (2013) müzik öğretmeni adaylarının bireysel sahne performansının değerlendirilmesine yönelik yaptığı çalışmada, adayların yapmış olduğu çalışmalar ve deneyimleri doğrultusunda özgüven duydukları görülmektedir. Bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. İrcacıların çalgı performanslarına yönelik yoğun bir sahne performansı deneyimlemeleri, özgüven, motivasyon, farkındalık, kaygı kontrolü gibi niteliklerinin gelişimi ve pekiştirmeleri açısından önemlidir (Yiğit ve Duruer, 2018, s. 135; Küçük ve Engin, 2012, s. 165). Mesleki eğitim süreçlerinde karşılaştıkları engeller karşısında, çözümcü olmaları, zayıf ve güçlü yönleri karşısında geliştirdikleri stratejiler sonucu özgüven duygularının yüksek olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Yaylı çalgı icracılarının çalgı performanslarında kendilerini başarıya götürdüğüne inandıkları müzikal ve teknik beceriler ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların performanslarında kendilerini başarıya götüren müzikal ve teknik beceri olarak, farklı olduklarına inanma durumlarının en fazla yoğunlukta olduğu görülmektedir. Müzikalite, sanatçının icra ettiği eser ile nüans ve çalım performansında ortaya çıkan müzikal yorum olarak nitelendirilmektedir. Çalgı performanslarında kendilerini başarıya götürdüğüne inandıkları müzikal ve teknik beceriler ile ilgili bulgular değerlendirildiğinde, yaylı çalgı icracılarının soruya genel kapsamda cevap verdikleri görülmektedir. İrcacıların kendilerini müzikal ve teknik olarak hangi noktalarda iyi olduklarını söyleyebilmelerinin zor olması bakımından, bu nedenle cevaplar genel kapsamda kalmıştır.

Yaylı çalgı icracıları son yıllarda düzenli olarak kullandıkları eğitim materyalleri ilgili bulgulara bakıldığında, alanla ilgili literatür takibini en fazla yoğunlukta yaptıkları görülmektedir. İrcacıların yeniliklere ve gelişime açık

oldukları, özellikle toplumda önemli rolleri olmaları bakımından sürekli araştırma yaptıkları, alanda çıkan yenilikleri takip ederek kendilerini geliştirdikleri sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca icracıların aktarıcı rolleri düşünüldüğünde workshop ve masterclasslarda etkin kullanabilecekleri ve alanda uzmanlaşmış icracılar olarak literatür takibi yapmaları beklenen bir sonuçtur.

Yaylı çalgı icracılarının canlı performanslarda sahip oldukları olumlu beceriler ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların canlı performanslarda sahip olduğu olumlu beceriler arasında soğukkanlı olma durumlarının en fazla yoğunlukta olduğu görülmektedir. İrcacılar meslekleri gereği sahne tecrübelerini yoğun bir şekilde deneyimlerler. Bu tecrübe onları sahnede heyecanlarını denetleyebilme, sakin, ılımlı ve temkinli yaklaşımları konusunda olgunlaştırır. Bu farkındalık doğrultusunda icracılarda en gelişen özellik soğukkanlı olmaları söylenebilir.

Yaylı çalgı icracılarının sahne performansı öncesi kullandıkları yöntem ile ilgili bulgulara bakıldığında, icracıların sahne performansı öncesi herhangi bir yöntem kullanmadıkları yoğunlukta olup, ardından gelen en yakın görüş ise icracıların sahne öncesi mental hazırlık yaptıkları görülmektedir. İrcacıların sahne performansı öncesi icralarını anlamlı düzeyde geliştirici bir yöntem kullanmamalarının nedeni olarak performanslarına detaylı olarak hazırlık yaptıkları ve bu doğrultuda başka bir yönetime ihtiyaç hissetmedikleri düşünülebilir. Çalışma sürecini detaylı ve nitelikli geçirmeleri (Kabakçı, 2016, s. 91) ile ilgili olabileceği düşünülebilir. İrcacıların sahne öncesi mental hazırlık yapma durumları düşünüldüğünde ise, sahnede deneyimleyecekleri performansı bütün detayları ile zihnen canlandırarak performansın başarılı bir şekilde sonuçlanacağına yönelik imgeleme yaptıkları düşünülebilir. Onay (2016), profesyonel keman solisti ve keman öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada, çalgı kullanmadan çalışmayı birtakım zihinsel aktivitelerle yürütülmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Benzer sonuçlara farklı araştırmalarda da (Teztel ve Aşkın, 2009, s. 7) ulaşılmıştır.

Yaylı çalgı icracılarının yeni bir esere başladıklarında çalışma planlarının oluşum aşamaları ile ilgili bulgulara bakıldığında, deşifre aşamasında en fazla eserin kayıtlarını dinlemenin tercih edildiği, ardından yakın aralıklarla eseri baştan sona

okumanın tercih edildiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Yaylı çalgı icracıları yeni bir esere başladıklarında eserin kayıtlarını dinlemeyi tercih etmektedir. Hallam' a göre (2002: 158) öğrencilerin, çalacakları eserin yüksek kalitedeki bir yorumunu dinlemeleri, eğitim sürecine çeşitli faydalar sağlayabilir. Gelişen teknoloji ile deşifre edilecek parçanın tamamının çalınmadan önce, alanında ün yapmış farklı yorumculardan dinlenilmesi, eserin tanınması, zor pasajların saptanması, kulak aşinalığı ile çalım yönünden kolaylık sağlanması ve eserin nasıl olması yönünde fikir vermesi (McPherson ve Parncutt, 2002, s. 145) bakımından önemli olduğu düşünülebilir. Yaylı çalgı icracıları yeni bir esere başladıklarında deşifre aşamasından sonra eseri baştan sona okumayı önerdikleri görülmektedir. Eserin baştan sona tanınması, içerisinde barındırdığı teknik zorluklara yönelik ne gibi çalışmalar yapılacağı konusunda fikir vermesi ve etkili bir müzik performansı olması (Price, Blanton ve Parrish, 1998, s. 14). açısından, notaları çalmaya başlamadan önce okumanın çalım performansını kolaylaştırabileceği şeklinde düşünülebilir. Benzer sonuçlara farklı araştırmalarda da ulaşılmıştır (Dalkıran, 2011, s. 62; McPherson, 1994, s. 229)

Yaylı çalgı icracılarının zor pasajları etkin çalabilmek için yaptıkları çalışmalar ile ilgili bulgular incelendiğinde, en fazla yavaştan hızlıya doğru çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu görüş doğrultusunda, icracıların zor pasajları yavaştan hızlıya doğru kademeli olarak çalışılması gerekliliğini farkında oldukları söylenebilir. Zorlanacakları bölümleri kademeli bir şekilde yavaş çalışmaları (Alıcı, 2014, s. 9) tercih ettikleri görülmektedir. Çalgı pedagojisinde zor pasajların üstesinden gelebilmede sıkça kullanılan stratejilerden biri müzikal pasajı yavaştan hızlıya doğru çalışmaktır. Burada temel kazanım kas hafızasına oturtulması, notalar üzerindeki tüm dinamiklerin farkına varılması ve daha kolay çalınması şeklinde düşünülebilir.

Araştırmanın 4. alt amacına yönelik oluşturulan yaylı çalgı icracılarının yaylı çalgılarda çalgı çalışma stratejilerine yönelik önerilerine ilişkin kişisel görüşleri incelendiğinde;

Yaylı çalgı icracılarının çalgı performansını güçlendirmeye yönelik önerileri ile ilgili bulgular incelendiğinde, en fazla nitelikli çalışmayı önerdikleri görülmektedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, nitelikli kavramını “Bir şeye nitelik bakımından üstünlük kazandıran, kaliteli” ve “Bir şeyi yapabilme niteliğini ve ustalığını kazanmış olan, kalifiye” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2021). Çalgı çalışmada nitelikli çalgı çalma becerisine sahip olmak, sabır, dikkat ve tekrar gerektiren uzun bir süreçtir (Parasız, 2009: s.19). Bu süreçte çalışma alışkanlığını nitelikli olması yönünde geliştirmek, zamanın verimli kullanılmasıyla birlikte, çalgı çalışma sürecinin gelişimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Nitelikli çalışma belli bir plan ve program dahilinde, uzun saatler çalışmayı gerektirmeyen, verimli, disiplinli, bilinçli bir çalışma gerektiren stratejik bir planlamadır. İracıların mesleki müzik eğitimi süreçlerinde çalgı çalışmada önemli olması bakımından nitelikli çalışma stratejisini deneyimleyerek, prensip edindikleri ve çalgı performansını güçlendirmeye yönelik nitelikli çalışmayı önerdikleri beklenen bir sonuçtur.

Yaylı çalgı icracılarının önerdikleri sporlar ile ilgili bulgular incelendiğinde, en fazla yüzme sporunu önerdikleri görülmektedir. Yaylı çalgı icracılarının en fazla yüzmeyi önermelerinin başında bütün vücudu çalıştırması (Renda, 2016, s. 176), rekreatif ve rehabilitasyon amaçlı bir aktivite olma özelliği bakımından önerildiği düşünülmektedir. Bununla birlikte yüzme küçük yaşlarda başlanabilen, her yaşta yapılarak ileri yaşlara kadar sürdürülebilen, sağlıklı zamanlarda yapılabildiği gibi, yaşanan sakatlıklarda iyileşme durumuna katkı sağlayan, engelli bireylerinde kolaylıkla yapabileceği temel bir spordur. Bu sonuca yakın olan görüşlere bakıldığında özellikle üst kasları zorlamayacak yüzme gibi benzer sporlar (yoga, pilates, yürüyüş, tracking, masa tenisi, koşu, fitness, okçuluk, vb.) önerilmiştir. Renda'nın (2016) keman solistlerine yönelik yaptığı çalışmasında, solistlerin spor dalları arasında yüzme sporunu önerdikleri görülmektedir. Bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Yaylı çalgı icracılarının önermedikleri sporlar arasında ise en fazla majör sakatlanmalara neden olabilecek tüm sporları önermedikleri görülmektedir. Bir müzisyenin majör sakatlanmaya sebep olabilecek spor dalları düşünüldüğünde özellikle el, parmak ve kol kaslarını zorlayacak, kaslarını sıkılaştıracak spor dallarından uzak durması beklenir. Bu doğrultuda icracıların tek bir spor dalını örneklendirmeyip, kas ve kemik bütünlüğünü bozabilecek spor dallarını genel olarak

özetlemeleri beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Tanımlamaya göre her sporun dikkatli ve uzman kontrolünde yapılabileceği sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının, genç bir müzisyenin kazanması gereken çalışma stratejilerine yönelik önerileri incelendiğinde, en fazla nitelikli çalışmayı önerdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Yaylı çalgı icracılarının nitelikli çalışmayı önermelerinin sebebi olarak, öğrencilerin çalgıda teknik ve müzikal çalışmaları bir arada düşünerek bilinçli ve farkındalıkla yapmaları, saatlerce çalışmak yerine, hedefleri ve eksikleri göz önüne alarak, zamanı etkin kullanarak çalışmalarını gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılabilir. Bir çalgı öğrencisinin çalgı çalışmayla ilgili kazanması gereken en önemli değerler arasında nitelikli çalışma anlayışı kazanabilmesi gelir.

Yaylı çalgı icracılarının sahne öncesi canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri önerileri incelendiğinde, performans öncesi mental (zihinsel) hazırlık yapılması önerisinin icracılar arasında yoğunlukta olduğu görülmektedir. “Mental (zihinsel) hazırlık, temelde fiziksel koşullara bağlı olarak yapılan bir çalışmanın fiziksel koşullara bağlı kalmaksızın imgeleme, canlandırma, görselleştirme gibi tekniklerle gerçeğe yakın olarak zihinde tasarlanıp çalışılmasında hem içsel hem de uygulamaya dönük süreçlerin tümüdür” (Sever, 2011, s.16). İracıların sahne öncesi canlı performanslarda mental hazırlık yapma durumları düşünüldüğünde ise, sahnede deneyimleyecekleri performansı bütün detayları ile zihnen canlandırarak performansın başarılı bir şekilde sonuçlanacağına yönelik imgeleme yaptıkları düşünülebilir. Teztel ve Aşkın’ın (2009) Sahne heyecanının icracılar, müzisyenler ve öğrenciler üzerindeki yaygınlığının, gösterdiği farklı özelliklerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmada, zihinsel çalışmanın çözüm yöntemleri arasında yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Mental (zihinsel) çalışmalara psikoloji ve özellikle de spor psikolojisinde rastlanmakta (Sever, 2011, s. 4; Teztel ve Aşkın, 2009, s. 7), çalgı çalışma alanında da önemli bir yere sahiptir. Zihinsel çalışmalar son yıllarda spor, eğitim, sanat ve kişisel gelişim alanlarında kişinin kendini fark etmesini olanak sağlayan, icracılar tarafından kolaylıkla özümseyip, uygulanabilen verimli olmasıyla (Teztel ve Aşkın, 2009, s. 9) birlikte ve kişinin bedenini kontrol edebildiği bir

yöntemdir. Mental (zihinsel) çalışmalar, zaman ve enerjinin doğru yönde kullanılmasına olanak sağlayan, kişiyi verimli olacak fiziksel çalışmaya hazırlayan bir yöntem olarak, çalgı icracısının da sahne performansına odaklanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Mental hazırlık bu noktada icraya yönelik kaygı durumunu ve konsantrasyonu etkin bir düzeye getirir (teztel ve aşkın, 2009, s. 7). Bu doğrultuda icracıların mental hazırlığı sahne öncesi etkin yöntemler arasında gördükleri düşünülebilir. Yaylı çalgı icracılarının sahne esnasında canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündükleri önerileri arasında, en fazla performansa odaklanmanın olumlu katkı sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Sahne esnasında canlı performanslarda heyecan, kalp çarpıntısı gibi oluşabilecek duyguların performansı olumsuz yönde etkileyeceği düşünüldüğünde, performansa odaklanmanın bu tür durumların yaşanmasının önüne geçilebileceği sonucuna ulaşılabilir.

Yaylı çalgı icracılarının mesleki müzik eğitimi alan yaylı çalgı öğrencisinin günlük çalgı çalışmasının sonunda etkin bir çalışma yaptığına nasıl karar verebileceği ile ilgili düşünceleri arasında en çok “hedeflenen sonuca ulaşma durumu” görüşünün ağırlık kazandığı görülmektedir. Öğrencinin çalgı çalışmada hedeflediği sonuca ulaştığını anladığında etkin bir çalışma gerçekleştirmiş olduğu düşünülebilir. Özellikle mesleki müzik eğitimi alan çalgı öğrencilerinin günlük çalgı çalışmalarını amaca yönelik yapması önem kazanmaktadır. Bununla birlikte çalışma sonunda ulaşılmak istenen seviyenin değerlendirmesinin yapılması bir sonraki süreç için önemlidir. Öğrencinin günlük çalışmasını bilinçli olarak yaptığı, çalışmanın başlangıcında koyduğu hedeflerin çalışmanın sonunda kendini değerlendirmesiyle anlaşılabilir. İrcacıların bu görüşe yakın olarak gösterdikleri “kendini kaydedip eleştirmek” ve “ertesi gün karar vermek” düşünceleri yukarıdaki görüş çerçevesinde benzer özellikler taşımaktadır.

Yaylı çalgı icracılarının, sağ elde sakatlanmaların yaşanmaması için yay tekniklerinin kullanımına yönelik spesifik önerileri arasında, başlangıç ve ileri seviyede “kontrollü çalışma” ile “vücutun doğal yapısını koruyarak çalışma” ağırlık kazandığı görülmektedir. Özellikle yaylı çalgıların başlangıç ve ileri seviyede icrası bir takım zorluklar içerir. Bu zorlukları daha minimal bir düzeyde getirilebilmesi için

öğrencinin bedeninin doğal yapısını koruyarak kontrollü çalışabilme becerileri kazanması önemlidir. Sağ el yay tekniği tutuşu ve kullanımı ekollere göre farklılık (Bursal, 2019, s.35) gösterse de temel olarak, sağ eli kendi ağırlığında serbest bırakarak, doğal bir tutuş elde edilmelidir. Yayın kontrolsüz ve bilinçsiz kullanımı ile basıncının yanlış şekilde uygulanması sakatlanmaya sebep olabilir. Bu sebepten ötürü ister başlangıç seviyesinde olsun, ister ileri seviyede çalgı çalışmalarının bilinçli ve kontrollü bir şekilde yapılması beklenir. Bilinçli ve kontrollü yapılan her çalışma, vücudun her yerinin farkındalıkla kullanılması (Bursal, 2019, s.35) ile durumunda sakatlanmaların önüne geçilebileceği düşünülebilir.

Öneriler

Günümüzde her alanda olduğu gibi yaylı çalgılar alanında yaşanan değişim ve gelişmeler, yaylı çalgı icracılarının, yaylı çalgı icracısı olma yolundaki adayların ve öğrencilerin, yaylı çalgılar alan araştırmacılarının alanlarında yenilikleri takip etmeleri, kendi çalışma alanlarına uyarlayabilmeleri ve yaylı çalgılar alanındaki yenilikleri araştırmaları nitelik açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan çalgı çalışma stratejileri, yaylı çalgı icracısı olma yolundaki adayların, öğrencilerin, yaylı çalgılar alan araştırmacılarının çalgı öğrenmede stratejilere ilişkin müzikte karşılaştıkları teknik ve müzikal güçlüklerle çözüm üretebilmeleri, çalgı çalışmalarını daha nitelikli bir şekilde sürdürmeleri mümkün olacaktır. Bu bakımdan profesyonel icracıların müziği nasıl öğrendikleri hususunun aydınlatılmasına yönelik benzer çalışmaların yapılmasının, profesyonel icracı olma yolundaki adayların, öğrencilerin strateji repertuarlarının genişletilmesine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma bulguları sonucunda bu amaç doğrultusunda, yaylı çalgı icracılarının gelişim süreçlerinin incelenmesi, çalgı çalışma stratejileriyle ilgili deneyimlerinin ve birikimlerinin tespit edilmesi, sanatçı olma yolundaki adaylara, öğrencilere, araştırmacılara, yaylı çalgı çalan icracılara yol gösterici olması bakımından aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

Sanatçı olma yolundaki öğrencilere, adaylara, icracılara:

- Alanında ün yapmış yaylı çalgı ve diğer çalgı türleri icracıların çalışma stratejilerini öğrenip kendilerini geliştirmeye yönelik ile atölye vb. çalışmaları düzenlenmesi,
- Çalgı çalışma stratejilerine yönelik farkındalık kazandırılması,
- Çalgı çalışma stratejilerine yönelik çalışmaların süreklilik kazanması,
- Bireysel ve toplu olarak sahne deneyimlerini yoğun bir şekilde deneyimlemelerini sağlayacak ortamların hazırlanması,
- Farklı dönemlerden ve stillerden eserleri deşifre etmeleri ve yaylı çalgılar alanında dağarcıklarını geliştirmeleri,
- Teknik ve Müzikalite çalışma boyutuna gerekli önemi vermeleri,
- Mesleki müzik eğitimleri süreçlerinde sakatlanmaların yaşanmaması ve en aza indirgenmesi için çalgısız esneme ve ısınma hareketlerine yer verilmesi, çalgı çalmadan önce kas ve iskelet sisteminin hazır hale gelmesinin önemi üzerinde durulması ve bu şekilde birçok fizyolojik rahatsızlığın önleneceği konusunda bilinçlendirici çalışmaların yapılması,
- Haftalık ve aylık olacak şekilde sunum içerikli dinletiler yapılması.

Alan araştırmacılarına:

- Çalışma stratejileri farklı çalgı gruplarında araştırılarak, diğer çalgı icracıların çalışma stratejilerini saptamaya yönelik araştırmalar yapılması,
- Müzik eğitimi veren milli eğitime bağlı kurum ya da üniversitelerin ilgili bölümleriyle ilişkili olarak yetenek tespitine yönelik icracıları, alan öğrencileri ile birleştirecek atölye çalışmaları yürütmesi,
- Yaylı çalgılar alanında kullanılan güncel materyallerin incelenmesi ve verimliliklerinin tespitinin yapılması,
- Sakatlanmalara karşı özellikle yüzme olmak üzere esnetmeye dayalı çeşitli sporların yapılması,
- Sahne performansı hazırlığına yönelik çalışmaların yapılması.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

Creswell, John, W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (Third Edition), California: SAGE Publications.

Creswell, John, W. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni. (M. Bütün, ve. S. B. Demir, Çev. Ed.), Ankara: Siyasal.

Creswell, John, W. (2014). *Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları Araştırma Deseni*. (S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Eğiten.

Barry, Nancy, Hallam, Susan Hallam, (2002). *Practice*, In Richard Parncutt & Gary E. McPherson (Eds.). *The Science & Psychology of Music Performance* (158). New York: Oxford University Press.

Fraenkel, Jack, R., Norman E. Wallen, Helen H. Hyun, (2011). *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York: McGraw-Hill.

Say, Ahmet (2005). *Müzik Ansiklopedisi: A-G*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Say, Ahmet (2005). *Müzik Ansiklopedisi: H-Ö*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Say, Ahmet (2005). *Müzik Ansiklopedisi: P-Z*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Say, Ahmet (2005). *Müzik Sözlüğü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yokuş, Hamit, Tuba Yokuş (2010). *Müzik ve Çalgı Öğrenimi için Strateji Rehberi I*. (1. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

Uygun, Mehtap, Aydın (2019). *Müzisyenlerin Enstrüman Öğrenimlerindeki Psikolojik Faktörler: Başarı Hedefi Yönelimleri Öğrenme Yaklaşımları ve Stratejiler*. (1. Baskı), Konya: Eğitim Yayınevi.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Alicı, Sezin (2014). Çalgı Eğitiminde Alıştırma Egzersiz Sürecine Yakından Bakmak. *Cumhuriyetin Müzik Serüveni* (pp.1-672). Afyon, Turkey.

Aydın, B., Ebru Güner Canbey, Osman E. Soğulcaklı vd (2019). Erasmus Plus Kapsamında Yurtdışında Eğitim Gören Müzik Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine Yönelik Görüşleri. *Turkish Studies Educational Sciences*.14(5), 2129 – 2145.

Babacan, E., Gözde Yüksel, Onur Küçükosmanoğlu vd (2017). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıklarının İncelenmesi (Konya İli Örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 6(1), 464-474.

Bembenutty, H., Barry J. Zimmerman (2003). The Relation of Motivational Beliefs and Self-Regulatory Processes to Homework Completion and Academic Achievement. American Educational Research Association Toplantısında Sunulan Bildiri.

Bozgeyikli, H., Hüseyin Doğan, Abdullah Işıklar (2010). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyleri İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 133-149.

Brody, Sak, Zehra (2016). " Suzuki Yetenek Eğitimi" Felsefesine Kısa Bir Bakış. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(1), 79-88.

Bursal, Mehmet Berkem (2019). Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Örneğinde Viyolonsel İcra Tekniğine Bağlı Gelişebilecek Fizyolojik Rahatsızlıklar. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. Ankara.

Can, Ümit Kubilay (2016). Klasik Gitar Eğitiminde Günlük Çalışma Programının Gitar Öğrencilerinin Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutumlarına, Gitar Deşifrelerine ve Performanslarına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 41(185), 235-250.

Coşkuner, Sonat (2016). Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde (Yaylı Çalgılar) Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 83-104.

Çilden, Şeyda (2003). Çalgı Eğitiminde Nitelik Sorunları. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, bildiriler s. 297-302, Malatya.

Davidson, J. W., Michael J. A. Howe, Derek G. Moore vd (1996). The Role of Parental Influences in The Development of Musical Performance. *British Journal of Psychology*, 14, 399-412.

Demirbatır, R. Erol (2001). Yaylı Çalgılar Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 143-150.

Derin, Uğur Yalçın (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Seçim Yöntemi, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ekinci, Hatice (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Solo Sahne Performansına İlişkin Özgüven Algılarının Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 52-64.

Göküstün, Melek (2012). *Galaman Yöntemi'nin Keman Çalma Performansı Üzerindeki Etkisi*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Göküstün, Melek (2019). Oda Müziği ve Orkestra Derslerinin Profesyonel Çalgıcı Yetiştirme Sürecindeki Önemi: Yaylı Çalgı Sınıfı Örnekleme. *The Journal of Academic Social Science* 7(90), 27-33.

Gürbüz, Tuba (2017). *Kadın Müzik Öğretmenlerinin Sahne Deneyimleri Üzerine Bir Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Entitüsü, Malatya.

Gün, E., Gökay Yıldız (2013). Piyano Eğitiminde Başarıyı Etkileyen Faktörler. *Fine Arts*, 8(1), 103-114.

İlan, İrfan (2019). *John Holland Kişilik Envanteri Bakış Açısıyla Çalışan Kişiliği ve Kariyer Seçimi Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme: Şanlıurfa İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Jorgensen, Harald (2002). Instrumental Performance Expertise and Amount of Practice Among Instrumental Students in a Conservatoire. *Music Education Research*, 4(1), 105-119.

Kabakçı, Ceylan (2016). Sahne Performansı Kaygısında Farkındalık ve Mücadele. *Sahne ve Müzik*, 0(3), 86-96.

Karataş, Y., Turan Sağer (2021). Çalgı Kimlik İnşasında Toplumsal Cinsiyetin Rolü ve Kayseri'de Akordeon Çalan Çerkez Kadınların Çalgı Seçim Süreçleri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 72-95.

Kılınçer, Ö., Mehtap Aydın Uygun (2020). Examination of Professional Musicians' Experiences About The Strategies That Can Be Used While Learning Piano Music. *International Journal of Eurasia Social Science*, 39(11), s. 245-277.

Kurtaslan, H., Ceren Hepyücel (2016). Türkiye'yi Yurtdışında Temsil Eden Türk Kadın Flütistler. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 5(3), 394-404.

Küçük, D. P., Duygu Turan Engin (2021). Güzel Sanatlar Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları ve Bireysel Çalgı Performanslarına Yönelik Özyeterlik İnançları. *The Journal of Academic Social Science*, 9(113), 135-169.

McPherson, Gary E. (1994). Factors and Abilities Influencing Sightreading Skill in Music. *Journal of Research in Music Education*, 42(3), 217-231.

McPherson, G., Richard Parncutt (Eds.). (2002). *The Science ve Psychology of Music Performance: Creative Strategies for Teaching and Learning*. Oxford University Press.

Mcpherson, Gary E. (2008). The Role of Parents in Children's Musical Development. *Psychology of Music*, 37(1), 91-110.

Nalbantoğlu, Ertem (2007). *Yaylı Çalgılar Öğrencilerinin Performansını Etkileyen Bazı Faktörler ve Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Üzerine bir Araştırma*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Nielsen, Siw G. (1999). Learning Strategies in Instrumental Music Practice. *British Journal of Music Education*, 16(3), 275-291.

Sever, G., Şeyda Çilden (2012). Çalgısal belleğin geliştirilmesinde zihinsel hazırlık çalışmalarının rolü. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(28), 19-32.

Sloboda, J. A., Michael J. A. Howe (1991). Biographical precursors of musical excellence: An interview study. *Psychology of Music*, 19(1), 3-21.

Onay, Erkin (2016). A Cognitive Approach to Practising the Violin. *Journal of Education and Future*, (9), 155-162.

Öz, Nesrin (2001). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Orkestra Oda Müziği Eğitiminde Yaylı Çalgıların Yeri ve Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 93-99.

Özdem, Güven (2013). Yükseköğretim Kurumlarında Erasmus Programının Değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 61-98.

Özdemir, Göknül Bişak (2018). Geleneksel Türk Saz Müziğinde Yorumu Etkileyen Faktörler. *Atlas Journal*, 4(12), 979-985.

Özmenteş, Sabahat (2012). Relationships Between Daily Practice Time, Attributions and Performance Level in Instrument Education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 3141-3145.

Özmenteş, Sabahat (2013). Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Kullandıkları Çalışma Taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 439-454.

Öztürk, Özlem Duygu (2012). *20. Yüzyıl Rus Keman Ekolünde Pedagojik Yaklaşımlar ve Sağ El Teknikleri ile ilgili Uygulamalar*, Sanatta Yeterlilik Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Öztürk, Özlem Duygu (2018). J. S. BACH'ın Sol Minör 1. Solo Keman Sonatının Füg'ü için Dont Etüdlerinden Önerilebilecek Çalışmalar. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 3(5), 183-192.

Özübek, Aslı (2019). Erken Müzik ve Keman Eğitimi Süresince Gözlenen Fiziksel Gelişimler İle Karşılaşılması Olası Sakatlıklar ve Önleme Stratejileri. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 1(2), 15-46.

Parasız, Gökalp (2009). Eğitim Müziği Eksenli Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Tespitine Yönelik Bir Çalışma: *Sanat Dergisi*, (15), 19-24.

Pirgon, Yüksel (2013). Piyano Eğitiminde Günlük Çalışma Yapmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 41-49.

Price, H. E., Frank Blanton, Regena Turner Parrish (1998). Effects of Two Instructional Methods on High School Band Students' Sight-Reading Proficiency, Music Performance, and Attitude. *Applications of Research in Music Education*, 17(1), 14–20.

Renda, Şükriye Tuğçe (2016). *Türkiye’de Uluslararası Düzeyde Tanınan Keman Solistlerinin Eğitim Geçmişleri ve Yorumculuk Yöntemlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sever, Gülşah (2011). *Zihinsel Hazırlık Çalışmalarının Keman Performansına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Taş, Fırat (2020). Yaylı Çalgılar Eğitiminde Entonasyonu Geliştirmeye Yönelik Kullanılan Üç Yöntemin Karşılaştırılması. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 9(76), 1802–1820.

Tebiş, Cansevil (2004) Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programındaki Yaylı Çalgı Öğretimine İlişkin Sınama, Ölçme, Değerlendirme Durumlarının İncelenmesi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta.

Teztel, G., Cihat Aşkın (2009). Sahne Heyecanının Türk Müzisyenler Arasındaki Yaygınlığı ve Çözüm Yöntemleri. *İtü Dergisi/b*, 4(2), 3-10.

Topoğlu, Onur (2006). *Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Topoğlu, Onur (2010). Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmaların Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon Doğruluğuna Olan Etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 56-76.

Uygun, Mehtap Aydın (2019). Müzisyenlerin Enstrüman Öğrenimlerindeki Psikolojik Faktörler: Başarı Hedefi Yönelimleri Öğrenme Yaklaşımları ve Stratejiler. Konya: Eğitim Yayınevi.

Ünver, Zeynep (2019). *Türkiye’deki Devlet Opera ve Balesi Orkestrası Sanatçılarının Görüşleri Çerçevesinde Mesleki Kimlik Algularının Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Üstün, Emre (2019). Flüt Eğitiminde Zihinsel Çalışma Yapmanın Motivasyon ve Tutum ve Görev Performansı Üzerine Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 377-399.

Yalçinkaya, B., A. Can Eldemir, Feyza Sönmezöz (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1583-1595.

Yiğit, E. F., Gözde Aycan Duruer (2018), Performans Deneyiminin Çalgı Eğitimindeki İşlevinin Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Dersi Örneğinde Değerlendirilmesi, *The Journal of Social Science*, 5(29), 131-148.

Zeytinci, Alihan (2010). *Niccolo Paganini'nin 24 Kaprisleri'nin Keman Tekniği Açısından İncelenmesi ve Çalışma Önerileri*. Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yaylı Çalgılar Sanat Dalı, İstanbul.

3. Elektronik Kaynaklar

Türk Dil Kurumu. (2021). İcra Tanımı, 23 Mayıs 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2021). İcracı Tanımı, 23 Mayıs 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2021). İcracılık Tanımı, 23 Mayıs 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2021). Nitelikli Tanımı, 16 Haziran 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2021). Ekol Tanımı, 17 Haziran 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

EKLER

Ek - I: Sanatçı Görüş Formu

Değerli Sanatçı,

Bu araştırma “Yaylı Çalgı İcracılarının Çalışma Stratejilerinin İncelenmesi” ile ilgili görüş ve önerilerini saptamak amacı ile oluşturulmuştur. Bu amaç doğrultusunda sanatçıların yaklaşımlarının ortaya konması için çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan anket formu geliştirilmiştir. Sizden elde edilen görüş ve öneriler, çalgı alanında sanatçı olmak isteyen icracıların mesleki yaşamlarına değer katacağı gibi, çalgı eğitimi alanına da ışık tutacaktır. Sorulara içtenlikle vereceğiniz cevaplar, araştırmanın objektifliği açısından önem taşımaktadır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN – Gülşah GÖKÇEN

Mesleki Deneyiminiz:

Çalgınızı nasıl seçtiniz?

Kendim seçtim ( )

Okul yönlendirdi ( )

Ailem yönlendirdi ( )

Benim dışımda gerçekleşti ( ) .....

Sanatçı olma fikri çalgı yaşamınızın hangi sürecinde oluştu?

Mesleki eğitim öncesinde ( )

Mesleki eğitimin ilk yıllarında ( )

Mesleki eğitiminin sonlarına doğru ( )

Mesleki eğitim sonrasında ( )

Sanatçı olma sürecinizi başarımanızdaki etkisi düşünüldüğünde, aşağıdaki maddeleri önem sırasına göre numaralandırınız.

Okul ( )

Öğretmen ( )

Aile ( )

Bireysel ( )

Diğer ( ) .....

Bireysel çalışma yöntemlerinizi nasıl belirlediniz? (Birden fazla işaretlenebilir)

Öğretmenlerimin yönlendirmeleri ( )

Masterclass, atölye vb. etkinlikler ( )

Edindiğim deneyimler sonucu, zamanla kendim geliştirdim ( )

Arkadaşlarımdan ( )

Performansçıları dinleyerek ya da izleyerek ( )

Diğer .....

Yurtdışında mesleki müzik eğitimi aldınız mı?

Evet ( )

Hayır ( )

Yurt dışında mesleki müzik eğitimi aldıysanız, profesyonel müzik yaşantınızda etkisi nasıl olmuştur?

Etkili oldu ( ) Kararsızım ( ) Etkisi olduğu söylenemez ( )

Öğrencilik döneminizde çalgınızla yaklaşık olarak kaç konser gerçekleştirmişsinizdir?

Bireysel konserleriniz:

Hiç ( )

10'dan az ( )

11-20 etkinlik ( )

21 ve üstü ( )

Öğrencilik döneminizde çalgınızla yaklaşık olarak kaç konser gerçekleştirmişsinizdir?

Toplu müzik etkinliklerde aldığınız görevler:

Hiç ( )

10'dan az ( )

11-20 etkinlik ( )
21 ve üstü ( )

Son 10 yılda gerçekleştirmiş olduğunuz etkinliklerinizi, sayısal olarak en fazladan en aza doğru sıralayınız.

Konser ( )
Albüm ( )
Masterclass ( )
Akademik yayın ( )

Çalgı performansınıza iyi geldiğini düşündüğünüz ve düzenli gerçekleştirdiğiniz aktiviteler nelerdir?
(Birden fazla işaretlenebilir)

Nefes egzersizi ( )

Spor ( )
Dans ( )

Kişisel gelişim ( )
Yoga/Pilates, vb. ( )

Mental yaklaşımlar ( )
Düzenli bir aktivite yapmamaktayım ( )
Diğer ( )

Öğrenciliğinizde sahip olduğunuz çalışma stratejileriniz düşünüldüğünde;

1.Ortalama kaç saat çalışırdınız?

1-2 ( )
3-5 ( )
4-6 ( )
7 ve üzeri ( )

2.Aynı çalgı grubundaki akranlarınız ile çalışma farklılığınız var mıydı, varsa nelerdi?

3.Çalışmalarınızı nasıl programlardınız? (Birden fazla işaretlenebilir)

Plan yapmazdım ( )
Günlük ( )
Haftalık ( )
Aylık ( )
Yıllık ( )
Diğer .....

4.Performanslarınızda sizi olumlu etkileyen, çalgı çalışma stratejileriniz nelerdi?

5.Kişisel olarak çalışma yöntemleriniz nelerdi?

Teknik çalışma:

Müzikalite:

6.Performansınızda teknik ya da müzikal açıdan en etkili olduğunu düşündüğünüz;

Eğitim materyali /materyalleri:

Besteci/Besteciler:

Müzik dönemi/dönemleri:

Ekol/Ekoller:

Diğer: ..... nelerdir?

Mesleki yaşantınızda sahip olduğunuz çalışma stratejileriniz düşünüldüğünde;

1.Aşağıdaki kriterlere göre çalgınıza günlük ortalama olarak ne kadar zaman (dakika ya da saat olarak) ayırmaktasınız?

Egzersiz:

Teknik etüt:

Eser:

Diğer:

2.Çalgısız gevşeme ve ısınma hareketleri yapıyorsanız, bu çalışmalar nelerdir ve ne kadar zaman ayırmaktasınız?

3.Performansınızda sizi güçlü kılan kişisel özellikleriniz nelerdir?

4.Sizce, çalgınızda sizi başarıya götürdüğüne inandığınız müzikal ve teknik becerileriniz nelerdir?

5.Son yıllarda düzenli olarak kullandığınız eğitim materyalleri (teknik, metot, albüm, kitap, aparat, vb.) nelerdir?

6.Canlı performanslarınızda sahip olduğunuz olumlu becerileriniz nelerdir?

7.Sahne performansı öncesi kullandığınız bir yöntem (ritüel, esneme, nefes, imgeleme, vb.) var mı?

8.Yeni bir esere başladığınızda çalışma planınız hangi aşamalarda gerçekleşmektedir?

9.Zor pasajları etkin çalabilmek için ne tür çalışmalar yaparsınız?

Yaylı çalgılarda çalışma stratejilerinize yönelik faydalı öneriler düşünüldüğünde;

1.Çalgı performansını güçlendirmede önerileriniz neler olabilir?

2.Yaylı çalgı çalan icracılar için önerdiğiniz ve önermediğiniz sporlar nelerdir?

3.Sanatçı olma yolunda genç bir müzisyenin kazanması gereken çalışma stratejileri nelerdir?

4.Canlı performanslarda icracıya olumlu katkıları olduğunu düşündüğünüz önerileriniz nelerdir?

Sahne öncesi:

Sahne esnasında:

5.Mesleki müzik eğitimi alan yaylı çalgı öğrencisi günlük çalgı çalışmasının sonunda etkin bir çalışma yaptığına nasıl karar verebilir?

6.Sakatlanmalarının yaşanmaması için sağ el yay tekniklerinde spesifik önerileriniz nelerdir?

Başlangıç seviyesinde:

İleri seviyede:

ÖZGEÇMİŞ

Gülşah GÖKÇEN ortaokuldaki müzik öğretmeni Sedat Kılıç'ın yönlendirmesiyle Kocaeli'de açılmış olan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nin müzik bölümü sınavını geçerek okumaya hak kazandı. Ana dal olarak seçtiği kemanı sırasıyla 3 yıl Pınar DEMİRBİLEK, 1 yıl Deniz SARGUT ile çalıştı. Yan dal olan piyanoyu ise sırasıyla Arzu ÇOKYÜCE, Pınar EVCİN, Cemal DEMİR ile çalıştı. Koro ve ses eğitiminde ise Nagehan TOPAL ile çalıştı. 2005 yılında bölüm birinciliğiyle mezun olup, aynı yıl Marmara Üniversitesi ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Müzik Öğretmenliği sınavlarını başarıyla geçerek eğitimini Marmara Üniversitesi'nde gerçekleştirdi. Üniversitede klasik müzik eğitimi aldı. Kemanda Doç. Dr. Sibel ÇOBAN, piyanoda Aytaç RIZAGULİYEVA, şanda Yrd. Doç. Dr. Tülin MALKOÇ, müzik teorisinde Dr. Özcan ÖZBEK, Türk Halk Müziği alanında ise Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali ÖZDEMİR ile çalıştı. Okul yıllarında hem saz hem ses alanında birçok etkinlikte yer aldı. Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali ÖZDEMİR yönetiminde Marmara Üniversitesi Halk Oyunları solistliği, halk çalgıları orkestrasında ıklğ icracılığı, Marmara Üniversitesi Spor ve Kültür Daire Başkanlığı öğrenci kurslarında keman öğretmenliği gibi görevlerde bulunmuştur. 12 Mayıs 2007 yılında Marmara üniversitesi Halk Müziği topluluğu olarak şef Doç. Dr. Mustafa USLU yönetiminde, üniversiteler arası halk müziği yarışmasında birincilik elde edilmiştir. Okul dışında, Motif Halk oyunları solistliği yapmıştır. 2007 yılında TRT İstanbul Radyosu'nun açmış olduğu Türk Halk Müziği sınavını geçerek, eğitim almaya hak kazanmıştır. Şefliğini Erol Köker'in yaptığı TRT Türk Halk Müziği Gençlik Korosu'nda eğitim almıştır. Repertuar çalışmalarını Erol KÖKER ve Gülay ÖZER ile sürdürmüştür. 2008-2009 Esat KABAKLI yönetimindeki İstanbul Üniversitesi Türk Halk Müziği İcra Heyeti'nde korist olarak görevde bulunmuştur. 24 Nisan 2009 tarihinde Cihat AŞKIN ile ders yapma olanağı bulmuştur. 2008-2012 Uğur KAYA yönetiminde Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Topluluğu'nun çalışmalarında bulunup, solist ve korist olarak faaliyet göstermiştir. 2009-2012 Arguvan ve Köyleri Kültür Eğitim Vakfı'nda keman öğretmenliği yaparak, çeşitli kurum ve kuruluşlarda keman ve ses alanında faaliyet göstermiştir. Müzikal Tiyatro'da, "BAHRİYE MARŞ VE ŞARKILARI" adlı CD'de sesiyle katkıda bulunmuştur. 2009-2012 Eğitim-Öğretim dönemi Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde Keman öğretmenliği görevini sürdürmüş, 2012 Şubat ayı öğretmen atamalarında Bitlis merkeze öğretmen olarak atanmıştır. 2019 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anasanat Dalı Performans Sanat Dalı yüksek lisans programını kazanarak eğitim almaya hak kazanmıştır. Yabancı dilleri Arapça(ileri seviyede) ve İngilizce(orta seviyede)'dir.